

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
Юридичний факультет

Кафедра історії, археології та туризму

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА

на тему: «Розвиток сільського туризму в Україні та світі»

здобувач 2 курсу групи ТУ-23зм

спеціальність: 242 Туризм і рекреація

Видренко А. О.

(ПІБ здобувача)

(підпис)

Керівник роботи

д. геогр. н., проф. Заваріка Г. М.

(вчене звання, науковий ступінь, ПІБ)

(підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет _____ Юридичний _____

Кафедра _____ історії, археології та туризму _____

Освітній ступінь _____ магістр _____
(бакалавр, магістр)

Спеціальність _____ 242 Туризм і рекреація _____
(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

к.і.н., доц. Сапицька О. М.

“ 11 ” жовтня _____ 2024_ року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Видренко Анастасії Олегівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Розвиток сільського туризму в Україні та світі

Керівник роботи: д.е.н., проф Заварика Галина Михайлівна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджена наказом по університету від «10» жовтня 2024 року № 72/14.06

2. Строк подання студентом роботи 02.12.2024

3. Вихідні дані: відкриті джерела мережі Інтернет, нормативно-законодавча база, наукові публікації за темою дослідження

4. Зміст основної частини (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретичні основи сільського туризму. 2. Характеристика розвитку сільського туризму. 3. Стан і проблеми сільського туризму в умовах війни. 4. Перспективи розвитку сільського туризму

5. Перелік графічного матеріалу: 19 таблиць, 9 рисунків, 9 додатків.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	проф. Заварика Г.М.		М. Buga
II	проф. Заварика Г. М.		М. Buga
III	проф. Заварика Г.М.		М. Buga
IV	проф. Завари-ка Г.М.		М. Buga

7. Дата видачі завдання 11.10.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної випускної роботи	Строк виконання етапів	Примітка
1.	Обґрунтування актуальності теми, визначення мети, завдань та методів дослідження.	11.10.2024	виконано
2.	Розгляд основних понять, структури та чинників розвитку сільського туризму.	17.10.2024	виконано
3.	Аналіз сучасного стану сільського туризму в Україні та за її межами.	21.10.2024	виконано
4.	Дослідження проблем, викликаних війною, та розробка шляхів їх подолання.	25.10.2024	виконано
5.	Оцінка перспектив відновлення та інноваційного розвитку сільського туризму.	29..10.2024	виконано
6.	Аналіз ризиків та заходів безпеки в організації сільського туризму.	07.11.2024	виконано
7.	Розробити авторський тур та сформувані власні пропозиції щодо розвитку сільського туризму.	15..11.2024	виконано
8.	Узагальнення результатів дослідження та рекомендації щодо їх впровадження.	26.11.2024	виконано
9.	Підготувати доповідь на захист, розробити демонстраційні матеріали.	07.12.2024	виконано
10.	Захист магістерської роботи.	23.12.2024	

Здобувач

Видренко А.О

Керівник роботи

Заварика Г.М.

РЕФЕРАТ

Текст – 127 с, рис.- 9, табл. – 19, літератури – 50 джерела

Ключові слова: сільський туризм, сталий розвиток, післявоєнне відновлення, екотуризм, культурна спадщина.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано розвиток сільського туризму як одного з ключових напрямів для стимулювання економічного відновлення сільських територій, збереження культурної спадщини та забезпечення сталого розвитку місцевих громад. Особливу увагу приділено актуальності цього виду туризму для післявоєнного відновлення України. Розвиток сільського туризму сприятиме диверсифікації економіки сільських регіонів, підвищенню зайнятості населення та збереженню природних ресурсів.

У роботі досліджено теоретико-методологічні основи сільського туризму. Розкрито сутність цього явища, визначено його роль у соціально-економічному розвитку регіонів та класифіковано основні форми. Проаналізовано сучасний стан і проблеми сільського туризму в Україні, включно з впливом війни на цю галузь. Оцінено міжнародний досвід розвитку сільського туризму та можливості його адаптації в Україні. Запропоновано заходи щодо подолання ключових проблем галузі, а також шляхи інтеграції кращих світових практик.

Розроблено перспективну модель сільського туризму для України, зокрема запропоновано авторський туристичний маршрут, спрямований на популяризацію природних і культурних ресурсів регіону. Особливу увагу приділено питанням безпеки та екологічності при організації туристичних послуг.

АНОТАЦІЯ

Видренко А.О. «Розвиток сільського туризму в Україні та світі» – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття кваліфікаційно–освітнього рівня магістра за спеціальністю 242 – Туризм і рекреація. – Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України, Київ, 2024.

Досліджено теоретико-методологічні аспекти розвитку сільського туризму. Розглянуто сутність сільського туризму, його класифікації та структуру. Проаналізовано географію сільського туризму в світі, основні напрями в Європі та стан цієї галузі в Україні. Оцінено проблеми, що перешкоджають розвитку сільського туризму, зокрема нестачу інфраструктури, вплив війни та брак системної державної підтримки. Розглянуто міжнародний досвід і можливості його адаптації для України. Запропоновано заходи для стимулювання розвитку галузі, зокрема розробку авторських туристичних маршрутів, що популяризують культурну та природну спадщину. Рекомендовано дотримуватися безпекових та екологічних стандартів при організації турів.

ABSTRACT

Vydrenko A.O. “Development of Rural Tourism in Ukraine and the World” – Manuscript.

Master's thesis for the qualification and educational level of master's degree in specialty 242 - Tourism and recreation. - Volodymyr Dahl East Ukrainian National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2024.

The master's thesis defines and analyzes rural tourism as an important area of sustainable development that contributes to the preservation of natural resources, cultural heritage, and economic growth in rural areas. This type of tourism is relevant for both Ukraine and the global community, particularly in the context of global challenges and post-war recovery. The theoretical and methodological aspects of rural tourism development are examined. The essence, classification, and structure of rural tourism are explored. The geography of rural tourism worldwide, key directions in Europe, and the current state of this sector in Ukraine are analyzed. Challenges hindering the development of rural tourism are evaluated, including infrastructure deficits, the impact of war, and the lack of systematic state support. International experience and its potential adaptation for Ukraine are reviewed. Measures to stimulate the development of the sector are proposed, including the creation of original tourist routes that promote cultural and natural heritage. Recommendations are provided to adhere to safety and environmental standards when organizing tours.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ	11
1.1 Поняття сільського туризму та його характеристика	11
1.2 Структура та організація сільського туризму	24
1.3 Фактори, що забезпечують розвиток сільського туризму	30
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ЗА ЇЇ МЕЖАМИ	39
2.1 Аналіз розвитку сільського туризму в світі	39
2.2 Напрямки сільського туризму у країнах Європи	49
2.3 Ресурсне забезпечення формування і розвитку сільського туризму	53
Висновки до розділу 2	57
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ПЕРІОД ВІЙНИ	58
3.1 Сучасний стан сільського туризму на теренах України	58
3.2 Проблеми розвитку сільського туризму та шляхи їх подолання	66
3.3 Пропозиції щодо розвитку нових видів сільського туризму	74
Висновки до розділу 3	80
РОЗДІЛ 4. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	82
4.1 Питання безпеки в організації сільського туризму	82
4.2 Відновлення сільського туризму у майбутній післявоєнний період	86
4.3 Розробка авторського туру	91
Висновки до розділу 4	96
ВИСНОВКИ	98
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	100
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. У відповідь на соціально-економічні зміни, що відбуваються в аграрному секторі України, виникла потреба у дослідженні інноваційних форм підприємництва для стимулювання економічного зростання. Для подолання кризи в аграрному секторі одним з ефективних підходів є заохочення підприємницьких ініціатив у невиробничих сферах, таких як сільський зелений туризм (СЗТ).

У світлі панівної економічної кризи село стикається з дедалі серйознішими економічними та соціальними викликами. Щоб вирішити ці проблеми, існує нагальна потреба сприяти та розширювати сільський зелений туризм як життєздатний та ефективний засіб самозайнятості для трудових мігрантів та місцевого населення. Крім того, пом'якшенню цих проблем сприятиме диверсифікація економічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

У наукових публікаціях і літературі розкрито поняття сільського зеленого туризму, агротуризму, садибного туризму та виділено як підвиди екотуризму, пов'язані з пошуком екологічно чистих територій та їх охороною [1].

У всьому світі сільський зелений туризм (СЗТ) є добре розвиненою та прибутковою галуззю економіки. У міру подальшого розвитку урбанізації зростатиме світовий попит на такі розваги, а отже, попит на замські маєтки та туристичні курорти, які ці послуги можуть надати.

Деякі автори розділяють усі перераховані вище поняття на різні види туризму, які відрізняються основними цілями використання вільного часу. Публікації вітчизняних та зарубіжних учених висвітлюють питання організації та розвитку сільського зеленого туризму у світі та Україні

У цьому відношенні Україна має значний ресурсний потенціал, але наразі він мало освоюється, а отже, не повністю використовується туристами. Сільська місцевість, зокрема, має багату культурно-історичну спадщину, важливі природно-заповідні фонди та продовольчі бази. Дослідження науковців з цих

питань показують, що сільський туризм разом з іншими сферами діяльності може стати одним із напрямів диверсифікації економічного розвитку сіл, стримування скорочення чисельності населення та вирішення нагальних проблем регіону. Створюються нормативноправові, економічні та екологічні передумови для сталого розвитку сільського зеленого туризму в країні.

Дослідженню питань розвитку сільського туризму присвячені праці багатьох науковців, зокрема: В. Атаманчук, К. Бабікова, В. Биркович, Г. Білявський, С. Благодир, М. Бузинський, В. Васильєва, Л. Галків, Ю. Ганжі, П. Горішевський, В. Данилка, В. Дарчук, Д. Дармостук, О. Дудзяк, Л. Забураної, Ю. Зінька, А. Зінченко, В. Іванишина, М. Іваник, В. Ісаєнко, О. Килін, М. Король. Беручи до уваги науковий доробок цитованих авторів та належне ставлення до їх наукових праць, слід зазначити, що відсутність досвіду управління розвитком сільського туризму на регіональному і національному рівнях, а також відсутність стратегій розвитку науково-дослідницької галузі залишається невирішеним багато наукових, методичних і практичних питань.

Окремі аспекти сільського зеленого туризму висвітлюються в працях відомих науковців у галузі туризму та соціології, зокрема: Ж. Богданової [2], А. Дроздової [7], Ю. Герасименко [4] та інших дослідників. Туризм своїми функціями активно впливає на суспільне життя і водночас залежить від таких об'єктивних умов, як розвиток суспільної продуктивності та виробничих відносин.

Метою даного дослідження є характеристика факторів, що визначають розвиток сільського зеленого туризму в Україні та перспективи післявоєнного його відродження.

Для досягнення цілей дослідження було вирішено багато взаємопов'язаних **завдань:**

- розроблено наукову методику формування механізму стимулювання та підтримки сільського зеленого туризму;
- поглиблено поняття «сільський зелений туризм» і розкрити його як специфічний сегмент сільського зеленого туризму, ринок туристичних послуг;

- підтверджено концептуальні принципи та деталі функціонування підприємницької діяльності у сфері сільського зеленого туризму;
- удосконалено методику оцінки природно-ресурсного потенціалу для розвитку сільського зеленого туризму;
- проаналізовано економічні вигоди від функціонування індустрії сільського зеленого туризму та його впливна зайнятість сільського населення;
- окреслено проблеми та сформулювати рекомендації, спрямовані на розвиток регіональної інституційної інфраструктури для стимулювання підприємницької діяльності у сфері сільського зеленого туризму;
- узагальнено міжнародні зусилля щодо стимулювання та підтримки підприємницької діяльності у сфері досвіду сільського зеленого туризму та його адаптації, виявлення системних проблем, які перешкоджають його розвитку;
- продемонстровано майбутній післявоєнний відновлюючий напрям регіональних організацій та економічних механізмів для стимулювання та підтримки підприємництва в сферу сільського зеленого туризму, уточнення її композиційної структури та економічного інструментарію нагляду.

Об'єктом дослідження є процес формування стратегії розвитку сільського зеленого туризму.

Предметом дослідження - є сукупність теоретико-методологічних і практичних аспектів формування стратегії розвитку сільського туризму в Україні.

Методи дослідження. При виконанні поставлених завдань використовувалися наступні методи економічних досліджень: порівняльний аналіз – при порівнянні України та світового сільського (зеленого) туризму; абстрактно-логічний – при підтвердженні рекомендацій та заходів щодо стратегії розвитку Українських сільських територій; аналіз – при виявленні внутрішніх тенденцій та можливостей розвитку об'єкта, синтез – при узагальненні отриманих результатів, соціологія (анкетування, експертні оцінки) - при зборі первинної інформації про досліджуваних.

Інформаційною базою досліджень є нормативно-правові та законодавчі акти України з питань розвитку туризму, забезпечення його функціонування, наукові праці вітчизняних і зарубіжних науковців з питань забезпечення розвитку сфері зеленого туризму, дані Міністерства економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України, Державної служби статистики України, аналітичні матеріали Національного банку України, публікації міжнародних фінансових організацій, особисті спостереження.

Робота містить елементи **наукової новизни**, які полягають у оновленні даних та власних пропозиціях стосовно можливостей післявоєнного відродження сільського зеленого туризму в Україні.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання її результатів для стимулювання розвитку сільського туризму як перспективного напрямку в туристичній галузі України та світу. Дослідження дозволяє сформулювати конкретні рекомендації для місцевих громад, підприємців та органів влади щодо створення туристичної інфраструктури, залучення інвестицій та підвищення якості послуг у сільських регіонах. Розроблені підходи сприяють збереженню культурної спадщини, традицій та природних ресурсів, що є основою для сталого розвитку туризму. Окрім цього, результати роботи можуть бути використані для підготовки навчальних матеріалів та тренінгових програм, що підвищать рівень обізнаності населення щодо можливостей сільського туризму та залучать до нього більше учасників.

Апробація результатів та публікації. Апробація окремих положень кваліфікаційної роботи відбулася в електронному науковому фаховому виданні «Економіка та суспільство», випуск № 63/2024: Заваріка Г., Видренко А. Сталий розвиток зеленого туризму в епоху змін. *Економіка та суспільство*. 2024. №. 63. Підтвердження апробації результатів дослідження представлено у Додатку А.

Структура та обсяг роботи. Робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 129 сторінок. Робота містить 18 таблиць, 10 рисунків. Список використаних джерел налічує 50 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

1.1. Поняття сільського туризму та його характеристика

Сільський зелений туризм дійсно є значущим напрямом для розвитку сільських територій, особливо в Україні, де значний потенціал природних і культурних ресурсів часто недооцінений. Дана форма туризму сприяє не лише економічному зростанню, а й соціальному відродженню, адже дозволяє зберігати традиції, створювати нові робочі місця та підвищувати якість життя місцевого населення. [37, с.156].

Протягом короткого періоду часу сільський зелений туризм плавно інтегрувався в різноманітні сектори та сфери суспільства. Численні європейські країни активно підтримують можливості працевлаштування в цій галузі, що призводить до постійного сплеску розширення сільського зеленого туризму. Нині на нього припадає понад 20% повного спектру туристичних послуг.

Вивчаючи приклад європейських країн, стає очевидним, що зелений туризм є важливим рішенням для вирішення проблем, з якими стикаються сільські громади. В першу чергу це проявляється через розвиток інфраструктури, формування надходжень до бюджету, розширення сільськогосподарських підприємств.

Україна багата на природні, історико-культурні, етнічні та продовольчі ресурси, її жителі славляться гостинністю, доброзичливістю, щирістю, працьовитістю, мають усі можливості для здійснення діяльності сільського зеленого туризму в сільській місцевості. Є необхідні умови для активного вирішення цієї проблеми.

Розвиток сільського зеленого туризму як специфічної ланки ринку туристичних послуг тісно пов'язаний із ключовими галузями економічного комплексу регіону, такими як сільське господарство, транспорт, зв'язок,

торгівля, будівництво, і є каталізатором всебічного розвитку відродження села. Нині у туристичному бізнесі сільський зелений туризм займає свою визначену нішу на туристичному ринку.

В Україні концепція сільського туризму, також відома як агротуризм, набула значної популярності та переживає постійне зростання. Додавши термін «зелений» до визначення сільського туризму, підкреслюється його екологічний акцент. Цю форму дозвілля люблять не тільки люди з помірними фінансовими можливостями, але й заможні люди в розвинених країнах.

Міські жителі мають можливість відпочити серед тиші природи за допомогою сільського туризму. Така форма подорожі не тільки дозволяє людям зняти стрес, але й дає їм можливість дослідити місцеві визначні пам'ятки та отримати уявлення про сучасне життя селян, які дотримуються вікових звичаїв. Крім того, цей вид туризму сприяє розвитку малих підприємств і відкриває нові можливості.

Основною метою розвитку сільського туризму є створення нових агротуристичних пропозицій, що охоплюють повний спектр послуг з транспортування, проживання та харчування туристів.

Ця інноваційна концепція має на меті перевершити звичне уявлення про український туристичний продукт, водночас включаючи унікальні природні, історичні та культурні аспекти, а також теплу гостинність сільських громад.

Сільський туризм виступає вагомим соціально-економічним феноменом нашого часу. Його формування та поширення значною мірою залежить від природно-географічних, історичних, політичних, соціально-економічних і демографічних чинників. В Україні розвиток сільського зеленого туризму здійснюється здебільшого спонтанно, без належного стратегічного планування. Він нерозривно пов'язаний із суспільним прогресом, проте водночас обмежується реальними законами функціонування соціуму.

В умовах високого рівня урбанізації, індустріалізації, високої щільності міського населення, далеко від впливу розвинутих індустріальних міст, потреба людей у відпочинку на природі значно зросла.

Сьогодні сільський зелений туризм став засобом «порятунку» для людей, що дозволяє належним чином задовольнити морально-психологічні потреби людей. Сучасні наукові дослідження довели, що прискорення розвитку сільського зеленого туризму може відігравати каталітичну роль у структурній перебудові регіональної економіки, забезпечувати стабільність населення та розв'язувати регіональні соціально-економічні проблеми.

Дослідження розвитку сільського зеленого туризму та процесу стимулювання підприємництва в регіоні можна поділити на теоретичні, пов'язані з розробкою науково-методичних основ діяльності територіальних організацій, які використовують природно-ресурсний потенціал сільського зеленого туризму, та ті, які головною метою є вдосконалення сільського зеленого туризму в різних регіонах. Внесено пропозиції щодо підвищення рівня розвитку та підвищення ефективності досліджуваних туристичних підприємств [26, с. 7].

Останніми роками в дослідженні розвитку сільського зеленого туризму з'явилися нові ідеї, об'єкти дослідження постійно розширювалися, щоб охопити регіональні особливості туристичної діяльності. Причинами такого прогресу досліджень: відсутність ряду відповідних статистичних даних про туристичну поведінку, невеликий обсяг фундаментальних робіт у галузі туризму, тісний зв'язок туризму з соціологією та психологією, невеликий обсяг фундаментальних робіт у галузі туризму, відсутність відповідних статистичних даних про туристичну поведінку, невелика кількість фундаментальних робіт у галузі туризму, т.зв. використання нетрадиційних методів дослідження; конкретна ситуація об'єкта дослідження тісно пов'язана з природним середовищем і соціально-культурним середовищем [35].

Ми вважаємо, що зміни в самій індустрії туризму також стають важливим фактором - те, що колись було незначним використанням потенціалу туристичних ресурсів, перетворилося на хижацьке використання туристичних ресурсів у середині ХХ століття через елітарність і дрібні переміщення, оскільки туризм охоплює велику кількість населення, велику кількість людей, що обчислюється мільйонами.

Враховуючи те, що науковці по-різному трактують зміст сільського зеленого туризму, називаючи його різними термінами, але вкладаючи в поняття схоже значення, ми вважали за доцільне розпочати дослідження дефініції сільського зеленого туризму з аналітичного підходу.

Різні вчені по-різному бачать зміст цього поняття. Ми розглянемо зміст поняття сільського зеленого туризму, щоб визначити його визначальні характеристики, характер самого визначення та конкретні обставини, в яких воно функціонує.

На жаль, на сьогодні не існує чіткого та загальноприйнятого визначення терміна «сільський зелений туризм». У світовій туристичній індустрії часто використовуються схожі поняття, такі як сільський туризм, агротуризм, екотуризм та зелений туризм, зміст яких значною мірою перетинається, а сфери впливу накладаються одна на одну.

Оскільки наразі немає чіткого пояснення поняття «сільський зелений туризм», а крім того, широко вживаються такі слова, як сільський туризм, зелений туризм, природний туризм, екотуризм, аграрний туризм тощо, у тому числі слово туризм, нехай спробуємо зрозуміти ці поняття.

Отже, туризм – це «тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання з оздоровчими, навчальними, професійно-діловими чи іншими цілями без здійснення оплачуваної діяльності в місці проживання» [9].

Вважається, що поняття «сільський туризм» виникло у Франції та Швейцарії в другій половині ХХ-го століття, відповідно до вітчизняних і міжнародних теорій і практики. Проте важливо визнати, що ще у ХVІІІ столітті у Французьких і Швейцарських Альпах, особливо навколо Монблану та інших видатних альпійських вершин, з'явилися перші готелі-шале, які обслуговували авантюрих британських туристів із любов'ю до природи. Відтоді сільський туризм набув величезної популярності в таких країнах, як США та Англія (через систему В&В), Ісландія, Данія, Іспанія, Фінляндія, Австрія, Швейцарія, Польща та Угорщина.

Щоб оцінити роль сільського туризму в ширшій індустрії туризму, важливо вивчити категоризацію різних видів туризму. Індустрія туризму охоплює різні форми подорожей, включаючи екотуризм (також відомий як зелений туризм), який класифікується на основі передбачуваної мети подорожі. Крім того, географічне розташування туристичного напрямку ще більше поділяє індустрію на окремі категорії, такі як гірський туризм, міський водний туризм, сільський туризм і приміський туризм.

Сільський туризм слід визначити як один із видів туризму, тобто як частину індустрії туризму.

Термін «екотуризм», який найчастіше зустрічається в науковій літературі, вперше був запропонований Т. Міллером у 1978 році, який визначив його як «екологічно чутливий і стійкий туризм, включаючи вивчення природного та культурного середовища з метою покращення його середовища».

Майже одночасно з Т. Міллером і незалежно від нього визначення екотуризму запропонував економіст і еколог Г. Себаллос-Ласкурейн, згідно з яким екотуризм — це подорож до відносно незайманих або недоторканих місць. Природні території, спрямовані на освіту, насолоду та/або отримання задоволення від спостережень за природою, ландшафтами, рослинами та тваринним світом, а також вивчення культурних особливостей населення цих територій.

Британський словник подорожей, туризму та гостинності С. Медліка дає таке визначення: «Сільський туризм» — це вид туристичного відпочинку, зосередженого в сільській місцевості. Передбачено розробку туристичних маршрутів, місць відпочинку, сільськогосподарських і народних музеїв, центрів туристичного обслуговування з екскурсоводами та екскурсоводами. Поняття «сільський туризм» часто ототожнюють із «сільським туризмом», але поняття «сільський туризм» набагато ширше.

Агротуризм (агротуризм) - це відпочинковий туризм, пов'язаний з використанням сільського господарства (сільського господарства). Агротуризм може приймати різні форми, але завжди включає оренду житла. Агротуризм має

дві основні форми: оренда житла з обслуговуванням безпосередньо на садибі або надання ночівлі з власним харчуванням, наприклад, кемпінги та намети, на території садиби. Можна помітити, що сільський туризм є формою сільського туризму.

В агротуризмі дім (садиба) є одночасно базою ночівлі та основним об'єктом інтересу туристів. Агротуризм - це вид сільського туризму, який тісно пов'язаний із сільським господарством, сільськогосподарським середовищем і сільськогосподарською продукцією [7, с. 173].

Фермерський туризм – це складова агротуризму, яка полягає в розміщенні туристів безпосередньо в фермерських будинках, як правило, з мінімальними вимогами до зручностей (особливо умов проживання). У цьому контексті садиба є як базою для ночівлі, так і основним об'єктом інтересу відвідувачів (харчування на фермі, відпочинок на фермі тощо). Промоція сільського зеленого туризму була встановлена як ключовий напрямок розвитку туристичного сектора в Україні.

В даний час не існує загальноприйнятого пояснення природи цього конкретного виду туризму. Однак його можна визначити як окремий вид дозвілля, який відбувається в межах приватних господарств, розташованих у сільській місцевості. Цей вид туризму використовує наявні ресурси, включаючи працю та майно індивідуальних фермерів, природні та рекреаційні властивості території, а також культурну, історичну та національну спадщину регіону.

Рошко висвітлює безліч факторів, що сприяють привабливості сільського зеленого туризму, зокрема рекреаційні, естетичні та пізнавальні аспекти. До цього переліку ми б також віднесли психологічний фактор як істотний вплив на відпочиваючих.

Ми погоджуємося з думками багатьох дослідників, зокрема А. Кравчука, С. Соколенка, М. Бузинського, які вважають, що сільський зелений туризм слід розглядати як соціокультурну діяльність та індустрію виробництва послуг для задоволення потреб, які можуть виникнути під час подорожі. Крім того, це

важлива сфера економіки, і її розвиток має сприяти зростанню доходів державного сектора.

Окремі автори, особливо Чернава Г.Л., у своїх дослідженнях визначають продукт сільського туризму (комплекси сільського зеленого туризму) як сукупність послуг розміщення, харчування, екскурсійних та розважальних послуг, що надаються власниками.

Ми погоджуємося з цим, але вважаємо це визначення неповним, оскільки продукти сільського туризму також мають прагматичні когнітивні та психоемоційні характеристики. Людина, яка отримує туристичні послуги в сільській зелені, за бажанням може отримати практичні навички господарювання або певні навички, але головне, що вона отримує від туристичних послуг, це приємні та незабутні спогади та гарні враження.

Тобто продукти сільського туризму складаються з матеріальної та нематеріальної частин. Тому власникам чи підприємцям, які працюють у досліджуваній галузі економіки, слід пам'ятати про цю особливість і комплексно підходити до формування готового туристичного продукту.

Запропоновано розглядати туристичні послуги як широке поняття створюваної атмосфери. На нашу думку, саме така атмосфера створює незабутнє та позитивне враження від туристичної подорожі.

Отже, це перша характеристика туристичних продуктів, а також характеристики різноманітних туристичних послуг. Крім того, особливістю такої діяльності є те, що обслуговування туристів повинно здійснюватися самостійно самим господарем або його сім'єю. Звичайно, інші співробітники (друзі, знайомі) також можуть брати участь, але це безкоштовно як дружня допомога.

Ще одна відмінна риса послуг сільського зеленого туризму полягає в тому, що послуги повинні надаватися в межах господарської діяльності індивідуальних селян, які використовують свої домівки.

Наступна особливість полягає в тому, що послугу неможливо зберегти або відкласти. Справа в тому, що пропозиція та споживання туристичного продукту

нерозривні і визначаються певними умовами. Якщо споживача не транспортують до місця споживання, тобто до заміської садиби, то він не отримає туристичний продукт в іншому місці.

Сільський зелений туризм також повинен виділяти прямий контакт між господарями та гостями. Ця характеристика визначає емоційно-психологічні аспекти надання послуг сільського зеленого туризму [46, с. 129].

Окремі автори, особливо Чернава Г.Л., вважають, що «сільський туризм може бути чистим туризмом або змішаним. Чисто сільський туризм полягає в наданні туристичних послуг на базі невеликих приватних готелів (садиб). У цьому випадку ця діяльність є Основне джерело доходу власників садиб. Змішаний сільський туризм — це надання послуг відпочинку та ведення індивідуальних селянських (фермерських) господарств».

Ми погоджуємося з цим, але хочемо зазначити, що на практиці чисті види зеленого туризму в Україні не поширені, оскільки цей вид має сезонні особливості і важко гарантувати рівномірну наповнюваність туристів. садиба. Тому власники диверсифікують свою діяльність на інші види роботи в періоди найменшого навантаження.

Корчинська О. О. надає рекреаційні послуги в сільській місцевості з використанням речей приватного побуту (майна, землі) та місцевих природних і культурно-історичних ресурсів». Сільська садиба - вид туристичного відпочинку, при якому селяни надають послуги з розміщення та харчування; основною метою цього виду туризму є пасивне дозвілля та вивчення побуту селян».

Зінько Ю.В., Горішевський П.А., Васильєв В.П., Благодир С.Ф., Іваник М.Б. дали таке визначення: «Сільський туризм – це зосереджений у сільській місцевості відпочинковий туризм, що передбачає будівництво туристичної інфраструктури в сільській місцевості та обслуговування туристів». також висунув власні погляди на концепцію сільського зеленого туризму та визначив його як «національний бренд сільського туризму, який використовується для просування послуг та продуктів сільського туризму» .

Ми вважаємо, що сільський зелений туризм не повинен розглядатися як просто бренд, а повинна бути екологічна складова туристичних послуг у такій діяльності.

На нашу думку, найбільш розгорнуте визначення сільського зеленого туризму дає В. Дарчук, яке є: «Вид туризму, який передбачає надання туристам розміщення в сільських садибах для розваг та надання їм відповідних послуг (традиційні основні послуги: проживання (екологічні, культурні, історичні місця), харчування (екологічні миючі засоби, дегустація місцевих домашніх страв), розваги (участь у фестивалях, ринках, організація традиційних фестивалів); традиційні екстри: робота на фермі, городи, квіти городи, подвір'я, луки, рибальство, полювання, а саме: догляд за худобою, катання на конях, веслування на човнах, навчання народним ремеслам тощо» [7, с.12].

Сільський туризм і його різновиди агротуризму мають багато спільного з екотуризмом і часто відповідають багатьом його пріоритетам, включаючи захист природного та культурного середовища, підтримку добробуту місцевих громад і забезпечення харчуванням відвідувачів з усього світу.

Деякі власники агротуристичних садиб, розташованих поблизу природних заповідників, підтримують екологічні вимоги туристів. У сільській місцевості туристам пропонується багато додаткових послуг, у тому числі проекти екотуризму: кінні та велосипедні прогулянки, маршрути промаркованими стежками в національних та ландшафтних парках, екскурсії на природу, збирання ягід та грибів.

Екотуризм - це форма туризму, яка приносить користь навколишньому середовищу. Зустрічається на територіях природного значення (національних парках і ландшафтних парках). Екотуризм спрямований на захист природного та культурного середовища територій, які відвідують туристи. Він вважає, що учасники цих поїздок – люди з високою екологічною свідомістю.

Екотуризм буває кількох форм: активний екотуризм (пішохідний, велосипедний, водний, верхова їзда, риболовля), тури тваринами та рослинами (пташині тури, сафарі, тематичні тури), культурні та етнічні тури. Зелений

туризм є синонімом поняття «екотуризм». Природний туризм також є синонімом терміну «екотуризм» [5].

Давайте розглянемо відмінності та спільні риси між сільським туризмом і зеленим туризмом (табл.1.1). Деякі аналітики ототожнюють поняття «сільський» і «зелений» туризм. Наприклад, в Україні назва «Асоціації сприяння розвитку сільського зеленого туризму» містить поєднання термінів «сільський» і «зелений» туризм, щоб підкреслити, що відпочинок відбувається безпосередньо на відкритій місцевості. Зелений туризм відноситься до туризму де люди входять в онтакт з природним середовищем, і він по суті, є самостійним видом туризму. Але вчені різних країн по-різному трактують ці поняття.

Таблиця 1.1

Відмінності та спільні риси між сільським туризмом і зеленим туризмом

Критерій	Сільський туризм	Зелений туризм	Спільні риси
Основна мета	Відпочинок у сільській місцевості, знайомство з культурою села	Відпочинок на природі з акцентом на екологічну складову	Залучення туристів до природи та неспішного відпочинку
Локація	Сільська місцевість (села, хутори)	Природні території: ліси, гори, заповідники, річки	Поза межами великих міст
Головний акцент	Побут сільської місцевості, традиції, фермерське господарство	Збереження природи, екологічний спосіб життя	Гармонія з природою, автентичність
Діяльність	Участь у сільськогосподарських роботах, дегустація продуктів	Піші прогулянки, спостереження за природою, екотабори	Активний або пасивний відпочинок на природі
Цільова аудиторія	Любителі сільського побуту, сім'ї з дітьми	Екологічно свідомі туристи, дослідники природи	Люди, які шукають спокійний відпочинок
Взаємодія з культурою	Висока: знайомство з традиціями, ремеслами, місцевою кухнею	Менша: акцент на природні об'єкти, а не на культуру	Можливість пізнання нового
Економічний ефект	Підтримка місцевих жителів та фермерських господарств	Підтримка природоохоронних ініціатив та еко-бізнесів	Розвиток регіональної економіки

**Джерело: сформовано автором*

Як бачимо, сільський туризм і зелений туризм мають спільну основу – це відпочинок у природному середовищі, проте сільський туризм більше зосереджений на культурі та побуті села, тоді як зелений туризм робить акцент на екологічних аспектах і збереженні природних ресурсів.

Отже, зелений туризм відноситься до будь-якої форми туризму, пов'язаного з природним середовищем. Природне середовище добре, і сільський туризм зосереджений лише в сільській місцевості.

Основні поняття «сільського зеленого туризму» дають змогу виділити й узагальнити основні особливості цього виду туризму, що представлено на рис. 1.1.

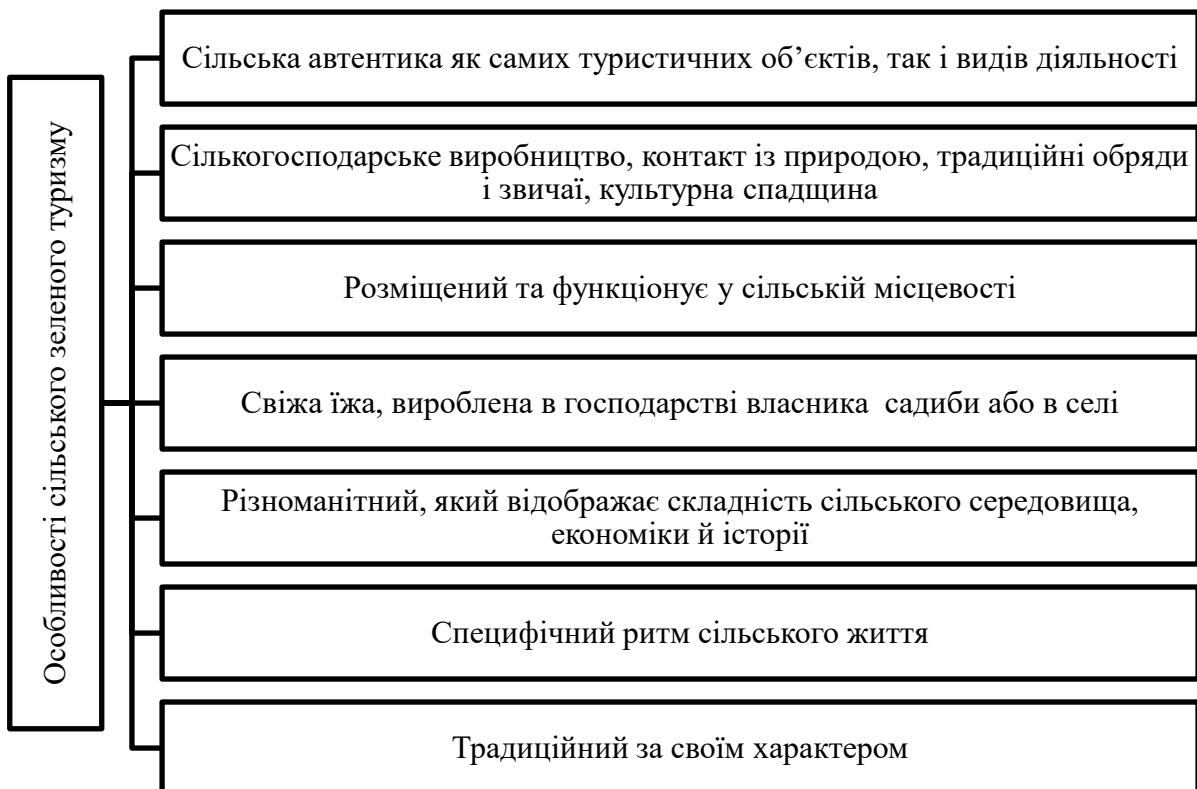

Рис. 1.1. Основні особливості сільського зеленого туризму

**Джерело: сформовано автором*

Ключовими умовами забезпечення досліджуваного виду туризму є виїзд у сільську місцевість, отримання послуг від місцевого населення та безпосередня

активність туристів. Компоненти сільського туризму з якими активно знайомиться турист представлено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Компоненти сільського зеленого туризму

**Джерело: сформовано автором*

Отже, основними складовими компонентами сільського туризму є: туристичні атракції, сільська інфраструктура, доступність місцевості, імідж місцевості та фінансове питання [17].

Сільський туризм виконує важливу роль у соціально-економічному розвитку сільських територій, забезпечуючи можливість для відпочинку в природному середовищі, знайомства з місцевою культурою та підтримки сільських громад. Завдяки своїм багатогранним функціям, сільський туризм сприяє гармонійному поєднанню економічного зростання, збереження культурної спадщини та екологічної стійкості регіонів. Основні функції сільського туризму представлено на рис.1.3.

Рис. 1.3. Функції сільського зеленого туризму

**Джерело: сформовано автором*

Аналізуючи вищенаведені функції, можна стверджувати, що сільський туризм має значне практичне значення для соціально-економічного розвитку регіонів. Рекреаційна, економічна, соціальна та культурно-освітня функції підкреслюють його здатність забезпечувати туристам якісний відпочинок, підтримувати місцеву економіку та зберігати культурну спадщину сільських громад. Екологічна та здоров'язбережувальна функції акцентують увагу на важливості сільського туризму для збереження довкілля та покращення якості життя як туристів, так і місцевих жителів. Завдяки створенню робочих місць та розвитку інфраструктури, сільський туризм сприяє покращенню рівня життя у

сільській місцевості, що є особливо важливим у періоди економічної нестабільності. Таким чином, сільський туризм не лише відповідає на сучасні потреби суспільства у відпочинку та оздоровленні, а й є потужним інструментом для відродження сільських територій, що вказує на необхідність подальшого стимулювання його розвитку на державному та регіональному рівнях.

1.2. Структура та організація сільського туризму

Українська туристична індустрія дає в економіку країни приблизно 10 мільярдів доларів. Щорічно створюються десятки тисяч робочих місць, що в сучасних умовах надзвичайно важливо. Зростання цін на виїзд українців на відпочинок за кордон створило сприятливі можливості для розвитку внутрішньої туристичної галузі України.

Сьогодні у світі щорічно відвідує близько 700 мільйонів туристів, з яких 10-30% віддають перевагу сільському зеленому туризму. У деяких країнах уподобання споживачів у секторі внутрішнього туризму значною мірою схилені до сільського зеленого туризму, особливо у Франції, де лише 7% бізнес-туристів віддають перевагу готелям, тоді як 93% віддають перевагу сільським готелям і кемпінгам [9].

Ринок туристичних послуг є складною багаторівневою системою, в якій різні елементи взаємопов'язані, тісно пов'язані, системно взаємодіють і впливають один на одного в багатьох аспектах. Розвиток сільського туризму як самостійної частини ринку туристичних послуг базується на таких принципах:

- об'єктах ринкових відносин сільського туризму є туристичні послуги та комплексні туристичні продукти;

- ринкових послугах сільського туризму є складною системою, в якій ринок сільського туризму є складною системою, в якій реалізується ринок туристичних послуг, включаючи виробників туристичних послуг, виробників продуктів сільського туризму, посередників і споживачів.

Ця система регулюється як ринковими механізмами, так і суб'єктами регулювання та управління розвитком національного ринку; – організаційно-економічні механізми розвитку підприємницької діяльності у сільському туризмі передбачають постійну координацію попиту та пропозиції туристичних товарів і послуг, характерних для цього виду туризму. Ця координація залежить від мотивації туризму та соціально-економічного розвитку регіону [15].

Основною концепцією формування туристичного ринку є «задоволення туристичних потреб, що є основою потреб туристичних послуг». У контексті сільського туризму своєчасне та точне судження про туристичні мотиви стає вирішальним, що є запорукою задоволення туристичних потреб. Цей процес досягається шляхом системного надання послуг і продуктів на ринку, особливо в сегменті розвитку сільського туризму в регіоні.

Важливою вимогою для розвитку сільського туризму є те, що він може вирішити основні проблеми розвитку сільської місцевості. Зокрема, це розширення можливостей працевлаштування та підвищення доходів сільських жителів, підвищення рівня життя сільського населення, активізація робочої сили, реалізація індивідуальної продукції сільського господарства, використання сільських поселень, покращення інфраструктури туристичних послуг, популяризувати сільську культуру.

Туристичні підприємства, в тому числі ті, що займаються сільським туризмом, стають все більш важливими на тлі зростаючої глобальної інтеграції. Ці підприємства не лише виконують економічні функції, такі як отримання прибутку, участь у ринковій конкуренції та сприяння економічному зростанню, а й виконують соціальні та екологічні цілі.

Їх зусилля спрямовані на відпочинок і оздоровлення людей, сприяння зайнятості населення, сприяння охороні навколишнього середовища та сприяння дружнім відносинам між народом і країною. У світовому масштабі сільський туризм виділяється як перспективний, добре розвинений і прибутковий сектор економіки. Як комерційна діяльність, сільський туризм відіграє вирішальну роль в економічному розвитку моєї країни.

Підприємницькі ініціативи в секторі сільського туризму в Україні процвітають. Вирішальними чинниками розвитку зеленого туризму в сільській місцевості України є її вдале географічне розташування, різноманітність ландшафтів, сприятливі кліматичні умови, величезний природно-дозвіллевий, культурно-історичний потенціал, великі земельні та трудові ресурси.

Варто зазначити, що українське село багате на культурно-історичну та національну спадщину, важливі природні заповідники, мальовниче та багате на ресурси. В даний час цей вид туризму повністю спирається на індивідуальну ініціативу сільського населення і став засобом боротьби з бідністю в сільській місцевості. Для стимулювання підприємництва у сфері сільського туризму необхідна активна співпраця сільського населення, громадських організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування [22].

Незважаючи на те, що нормативно-правова база розвитку сільського зеленого туризму ще не визначена, аграрний закон України «Про фермерських господарств» визнає його самостійною формою господарської діяльності та позначає як сільську гостинність. Це передбачає використання майна та трудових ресурсів особистих селянських господарств, а також природних рекреаційних об'єктів, культурно-історичної та національної спадщини території для організованого відпочинку міських жителів в особистих селянських господарствах сільської місцевості.

Відповідно до Закону України «Про туризм» діяльність у сфері сільського зеленого туризму мають право здійснювати дві категорії фізичних осіб: фізичні особи-підприємці, які самостійно надають туристичний продукт (у тому числі послуги з розміщення, харчування, екскурсійні та розважальні послуги); фізичні особи-фермери. фермерські господарства, які провадять діяльність за Законом «Селянське фермерське господарство» [12].

Сільський туризм охоплює весь ланцюг туристів, власників, фермерське господарство, сільську місцевість, природне середовище тощо. Сільський екотуризм – це рекреаційна діяльність для сільськогосподарських сімей, як правило, з використанням органічних (біологічних) продуктів на фермах з

відповідними сертифікатами або підданих методам екологічної реконструкції для сільського господарства [1].

У контексті пріоритетного розвитку сучасного села в Україні сільський туризм має вагомe соціально-економічне значення, оскільки сприяє вирішенню актуальних проблем сільських територій та стимулює їхній розвиток (рис.1.4).

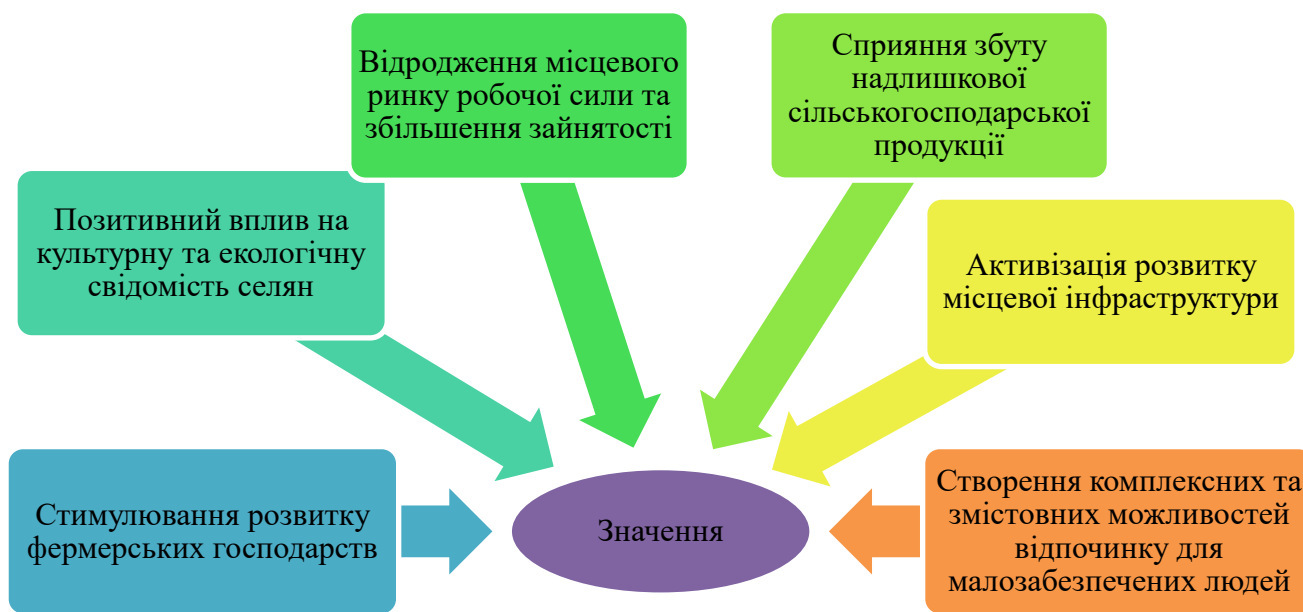

Рис. 1.4. Значення сільського зеленого туризму

**Джерело: сформовано автором*

Сільський туризм є дієвим інструментом соціально-економічного розвитку сучасного українського села. Він сприяє створенню нових робочих місць, розвитку інфраструктури, підтримці фермерських господарств, підвищенню доходів населення та збереженню культурної та природної спадщини.

Сільський туризм є важливим напрямком для відродження та сталого розвитку українського села. Його створення та діяльність системно сприяє вирішенню соціальних, економічних та екологічних проблем.

Перешкоди для розвитку підприємництва у сфері сільського туризму в Україні можна поділити на такі аспекти [26, с. 13]:

- інституційні виклики (відсутність нормативно-правової бази для регулювання туризму, відсутність механізмів регулювання) раціональне та

екологічно збалансоване використання природа в сільському туризмі, історико-культурний потенціал);

- організаційні проблеми (неналежне рекламно-інформаційне забезпечення, недостатнє володіння власниками агросадіб іноземною мовою, нерозвиненість системи просування туристичного продукту на внутрішньому та зовнішньому ринках);
- фінансові труднощі (обмежена державна підтримка, мізерні інвестиції в туристичну галузь);
- економічні виклики (економічна нестабільність, відсутність підприємницького досвіду у сфері сільського зеленого туризму, відсутність кредитно-тарифного регулювання);
- соціальні виклики (недостатня кадрова забезпеченість, низький рівень розвитку туристичної інфраструктури в сільській місцевості); – політичні виклики (політична нестабільність).

Глобальна перспектива демонструє, що туризм, особливо в сільських регіонах, відіграє вирішальну роль і розглядається як невід'ємна складова всебічного соціально-економічного зростання, представляючи обнадійливу можливість для реструктуризації сільської економіки.

Широкий вплив сільського туризму на вирішення соціально-економічних проблем у сільській місцевості полягає в його здатності розширювати можливості працевлаштування сільського населення не лише у виробництві, а й у сфері послуг. Це, у свою чергу, сприяє розвитку села та заохочує місцевих жителів до зайнятості.

Ефективне функціонування громад на території Союзу може бути забезпечено через стратегічний соціально-економічний план створення та розвитку підприємств сільського туризму. Цей план охоплює широкий спектр послуг, таких як транспорт, будівництво, зв'язок, торгівля, побутове обслуговування, готелі та ресторани, дозвілля та розваги та інші сільські установи [22].

Державна підтримка підприємництва у сфері сільського туризму сприяє не тільки досягненню економічних цілей, а й досягненню екологічних, соціальних і культурних цілей, зокрема: охороні, відтворенню та розвитку архітектурних, етнічних, історико-культурних спадщина сіл; відродження національної культури; мистецькі традиції та твори; пізнавальна та просвітницька діяльність; диверсифікація економічної діяльності; розв'язання екологічних проблем, раціональне використання та охорона природних ресурсів; сприяння зростанню доходів у сільських громадах, підвищення рівня зайнятості та скорочення міграції; розвиток малого підприємництва в сільській місцевості, активізація сільських поселень, розвиток соціальної сфери району, зокрема покращення інфраструктури та благоустрій сільських населених пунктів.

Незважаючи на виклики, потенціал для підприємництва в секторі сільського туризму в Україні є величезним, а перспективи — яскравими. Його розвиток може стати важливим джерелом доходу для сільського населення, забезпечити фінансовий потік для місцевих бюджетів і стати сильною галуззю туристичної галузі країни.

Варто зазначити, що підприємницький розвиток сільського туризму в Україні поступово трансформується в конкурентоспроможну форму господарської діяльності, яка охоплює різні сфери, такі як організація туристичних садиб, оренда житла в екологічно чистій сільській місцевості, організація харчування, транспортні послуги, екскурсійні послуги та послуги з прокату спорядження, а також виготовлення та продаж сувенірної та іншої продукції. Крім того, це передбачає знайомство з традиційними промислами, ремеслами, повсякденним життям, участь у відповідних заходах, участь у заходах і спортивний туризм [24].

Успішне підприємництво у сфері сільського туризму потребує реалізації цілеспрямованих заходів та надання ефективної підтримки, особливо на національному та регіональному рівнях. Основні ініціативи включають:

- створення сприятливої законодавчої бази для розвитку сільського туризму;

- створення надійної системи забезпечення якості послуг, яка орієнтована на потреби споживачів, дотримуючись базових стандартів та включаючи стандарти захисту довкілля;
- запровадження механізму стимулювання підприємництва;
- сприяння сільському туризму;
- економічна підтримка розвитку, включаючи стратегії залучення інвестицій, сприяння пільговому кредитуванню власників нерухомості для модернізації населених пунктів, професійного розвитку, реклами тощо;
- вивчення інших напрямків для поглиблення розуміння сільського населення та поширення інформація про можливості відпочинку в українських селах. Інформація, що висвітлює історичні, природні та національні особливості України [26].

Сільський туризм є основним напрямком для ефективного розвитку громад у всьому регіоні та інноваційного підприємницького підходу, спрямованого на збільшення зайнятості та доходів у сільській місцевості. Метою такого підходу є створення на селі соціально-економічного середовища на основі ринкових відносин.

Розвиток сільського туризму спрямований на вирішення соціально-економічних проблем у сільській місцевості, підвищення добробуту мешканців, активізацію сільських громад та окремих сімей, тим самим підвищуючи інвестиційну привабливість села України.

1.3. Фактори, що забезпечують розвиток сільського туризму

Підприємці, які займаються сільським туризмом, прагнуть не лише пропонувати відповідні послуги, але й досліджувати стратегії, які можуть розширити можливості працевлаштування та підвищити загальний добробут сільських громад.

Сприяючи розвитку сільського туризму, ці підприємці прагнуть вирішити соціально-економічні проблеми, відродити місцеві громади та приватні

домогосподарства та максимально використати наявні ресурси як виробничі активи. Успіх сільського туристичного підприємництва залежить від поєднання зовнішніх і внутрішніх факторів.

Феномен сільського туризму має важливе соціально-економічне значення в сучасному суспільстві. На його зростання та розвиток впливають різні фактори, такі як фізична географія, історія, політика, соціально-економічні та демографічні.

Становлення та розширення сільського зеленого туризму в Україні відбувається відносно незаплановано, тісно пов'язане з розвитком суспільства та стримується властивими йому об'єктивними принципами.

Умовно фактори розвитку сільського зеленого туризму можна розділити на зовнішні та внутрішні фактори (рис.1.5).

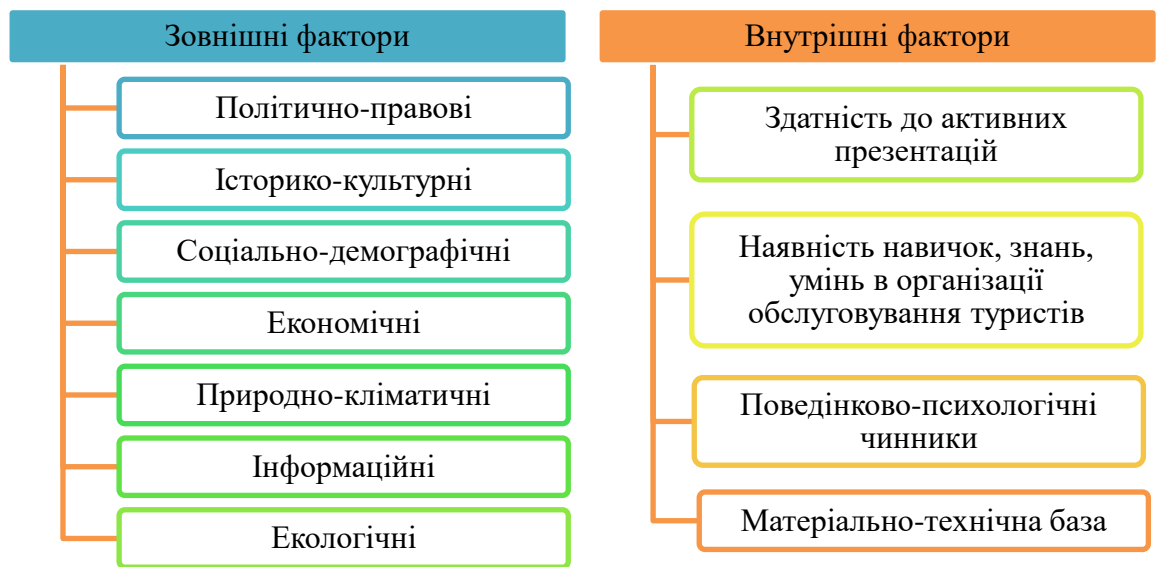

Рис. 1.5. Розподіл зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на розвиток сільського туризму

**Джерело: сформовано автором*

Зовнішні чинники розвитку туризму включають регіональне географічне розташування, політичні відносини між країнами, міжнародний поділ праці, міжнародні ринки та рівні цін і співвідношення валют різних країн.

Демографічні фактори, такі як зростання населення, нерівномірна щільність населення та концентрація великих міст (урбанізація), призводять до

зростання туристичного потенціалу, коли люди прагнуть подорожувати до менш людних місць. Велику роль відіграють такі фактори, як близькість до транзитних шляхів і країн, що надають туристів, віддаленість від «гарячих точок» Землі.

Співвідношення рівнів соціально-економічного розвитку різних країн відіграє значну роль у формуванні світових туристичних потоків. Однак вирішальні чинники, що визначають розвиток сільського зеленого туризму, мають внутрішній характер. Ці фактори включають фізико-географічні характеристики країни, її клімат, багатство та якість природних ресурсів, а також легкість їх використання. Крім того, економічний стан, внутрішня політика, політична стабільність, соціальний порядок, рівень продуктивності, демографія населення та загальний добробут країни – все це сприяє розвитку туризму, особливо в сільській місцевості.

Розглядаючи їх вплив на туристичну діяльність, усі фактори можна розділити на дві групи: фактори привабливості, які сприяють розвитку туризму та відпочинку, і фактори розподілу або фактори диференціації попиту, які впливають на вибір напрямків туризму чи відпочинку.

Можна трактувати сільський туризм, як форму туризму, що відбувається в сільській місцевості та охоплює суть сільського життя, природне оточення, місцеві традиції, культурні події та традиційну архітектуру, має величезний потенціал як засіб сталого розвитку в сільській місцевості України. Однак існують певні перешкоди, які гальмують його прогрес, як-от неналежне створення систем підтримки сільського туризму, низька якість пропозицій агротуризму та нерозвиненість туристичної інфраструктури. Оскільки громадська сфера має значний вплив, а споживачі вимагають конкурентоспроможності, сільський туризм стає невід'ємною складовою економічної діяльності кожного регіону.

Природно-кліматичні фактори в багатьох випадках є визначальними за впливом. Гарні природні ландшафти, свіже, чисте повітря, наявність гір, річок, джерел цілющої води, лісів, сприятливий клімат – це все є базою для розробки

сільського туристичного продукту і передумовою розвитку сільського туризму загалом. До цієї групи чинників ми зараховуємо сезонність досліджуваної галузі.

Зрозуміло, що сезонні фактори сильно вплинули на розвиток туризму, а також серйозно вплинули на доходи власників. Чималий вплив на розвиток туризму мають і економічні фактори. Як ми всі знаємо, попит на туристичні послуги виникне лише тоді, коли існують певні матеріальні блага. Якщо цієї умови немає, попит на туризм буде дуже малим. Виходячи з нинішньої складної ситуації в нашій державі, враховуючи падіння доходів громадян і загальне зниження попиту на туристичні послуги, можна вважати, що ці умови можуть стати рушійною силою розвитку внутрішнього туризму.

Соціально-демографічні фактори пов'язані зі зростанням чисельності міського населення та зміною соціально-вікової структури населення. Визначено, що найбільшу групу користувачів послугами сільського зеленого туризму становлять люди середнього віку, які є представниками міст.

Для цієї вікової категорії при формуванні програми сільського зеленого туризму можна надати практично всі послуги (від фіксованих розваг до екстремальних розваг). Для пенсіонерів це буде звичайна розвага: риболовля, полювання за грибами тощо. Розробляючи проекти сільського туризму для дітей, велику увагу слід приділяти наявності різноманітних атракціонів: домашніх тварин, лабіринтів кукурудзяних полів, походів у гори, купання у природних водоймах тощо.

Історія та культура - Важливим чинником розвитку сільського зеленого туризму є наявність пам'яток історії та культури. Історико-культурна спадщина є значною туристичною перевагою, яку має певний регіон перед іншими регіонами. На основі історико-культурної спадщини можна не лише формувати продукти сільського зеленого туризму, що поєднують розміщення, харчування та розваги, а й проводити тематичні тури, відтворювати давні події, влаштовувати стилізовані історичні та національні свята, базари, концерти, що в свою чергу сприятиме зростанню туристичного потоку та популярності сільського дозвілля та розваг.

Політичне та правове – має відношення до стабільності та безпеки країни чи регіону, який відвідує відвідувач. Звичайно, коли державні органи не гарантують конституційне право особи на захист і допомогу в місцях отримання туристичних послуг, більшість громадян буде змушена відмовити. Крім того, власники заміських садиб не несуть відповідальності за охорону майна та здоров'я своїх гостей, а відвідувачі також піддаються високому ризику.

Одним із шляхів у правовому полі, який може допомогти зменшити негативний вплив на туристів, які вирішують скористатися послугами сільського зеленого туризму, є оформлення договору про надання туристичних послуг, у якому закріплюються права та обов'язки туристів. Потенційні споживачі чітко прописують партії та інші деталі, які можуть викликати запитання [22].

Екологія - важливий фактор формування продукту сільського туризму. Території розвитку сільського зеленого туризму повинні бути вільні від шкідливих виробництв і негативних факторів, що впливають на організм людини, бути безпечними для проживання та отримання туристичних послуг. У багатьох країнах світу інформація про екологічний стан території є загальнодоступною, що дозволяє туристам одразу оцінити переваги та небезпеки перебування на певній території з урахуванням екологічної складової. В Україні територіальні екологічні аудити тільки почалися.

Інформування – передбачає відповідне інформування потенційних гостей щодо умов відпочинку, проживання та послуг на території. Проблема полягає в тому, що уряди всіх рівнів не мають комплексного бачення розвитку сільського зеленого туризму. Вважаємо, що в даному випадку з ініціативою регіональної (місцевої) влади має бути розроблена комплексна рекламна стратегія розвитку сільського зеленого туризму.

Таким чином, потенційні споживачі отримають повну та повну інформацію про територію, де споживається продукція сільського туризму, включаючи місцеві звичаї, традиції, історичні пам'ятки, тематичні тури, унікальні об'єкти чи пам'ятки, унікальні для цієї місцевості, а також інформацію про безпеку перебування в певній місцевості.

Наявність такої соціальної реклами допоможе потенційним споживачам зробити вибір на користь сільського зеленого туризму, сприятиме підвищенню довіри туристів до цієї сфери діяльності та допоможе підняти цю галузь на вищий рівень розвитку, що допоможе з її переходом від аматорського рівня до професійного.

Внутрішні фактори впливу:

1. Матеріально-технічна база від цього фактора значною мірою залежить привабливість певної місцевості або окремої садиби для потенційних туристів.

Основою для надання послуг сільського зеленого туризму є матеріально-технічна база. Це не лише наявність самої сільської садиби та певних комфортних умов у ній, а й передбачає створення певного туристичного комплексу: реконструкцію старого замку, прокладку сільських доріг, підвезення туристів, розчищення берегів річок від сміття, відновлення території сільських громад, будівництво дитячих майданчиків, облаштування екологічних стежок, насадження багаторічних насаджень, створення мальовничих ландшафтів та позитивного іміджу для селян тощо.

2. Поведінкові та психологічні фактори - є домінуючими факторами, що впливають на розвиток сільського туризму, і вони складають мотивацію до туризму.

З точки зору поведінкової концепції, на вибір місця відпочинку, поведінку туриста впливають поточні та минулі уявлення споживача, які є результатом попередніх спостережень. Виходить, що взагалі одиниці туристів повертаються туди, де вже відпочивали.

Сільський зелений туризм означає існування певною мірою емоційних, профілактичних, терапевтичних або економічних мотивацій, тобто факторів, які спонукають споживачів повернутися. Тому важливою умовою є адекватне задоволення потреб та очікувань гостя, оскільки уявлення туриста про якість туристичного продукту сформується через деякий час після поїздки.

Для того, щоб залишити позитивне враження, власник заміської ділянки повинен створити максимально комфортну емоційно-психологічну атмосферу,

щоб господар і відвідувач стали не тільки суб'єктами стосунків, а й певною мірою подружилися.

3. Вміння, знання та навички з організації туристичних послуг є вагомим аргументом для формування продукту сільського туризму, як для окремих садиб, так і для території, що приймає гостей. Спеціальна освіта для власників сільських зелених насаджень не є обов'язковою, хоча існують заклади, де вивчають основи туристичного бізнесу, є велика кількість літератури з цього питання, служби зайнятості та громадські організації проводять навчання власників сільських зелених насаджень, які має певний ефект, але в основному фермери діють, керуючись власним досвідом та інтуїцією.

Ми можемо вчитися на іноземному досвіді, щоб покращити ситуацію з навчанням, організованим власниками сільських зелених насаджень, і дозволити брати участь волонтерам, які можуть безпосередньо проводити відповідне спеціальне навчання на місці.

4. Уміння виголошувати позитивні промови. В основному в Інтернеті є вся інформація про сільські зелені садиби та перелік їхніх послуг. Власник призначається самостійно. Але він є локальним і включає лише рекламу власної садиби, і не включає рекламу сільського зеленого туризму як складного соціально-економічного явища.

Тому в даному випадку власники садиб змушені самостійно шукати споживачів для свого туристичного продукту, і чим ширше буде відображена їх діяльність, тим більше відгукнеться потенційних споживачів.

Тобто момент, коли задоволений відпочиваючий рекламується серед знайомих, родичів, колег, і таким чином повідомлення поширюється. Західні експерти вважають, що основними факторами привабливості певної туристичної території є: природа та клімат, інфраструктура, ціна, суспільство, культурні можливості, міжособистісні стосунки між місцевими жителями та туристами [33, с. 63].

Несприятливими факторами для розвитку сільського зеленого туризму є: відсутність інтеграції нового житлового будівництва з традиційною

архітектурою; недостатня обізнаність і недовіра сільського населення та відсутність бажання селян приймати туристів, що є соціальною перешкодою; низький рівень розвитку.

Сільський туризм має кілька притаманних недоліків, включаючи нестабільність ринку та непередбачуваність попиту через сезонні коливання. Крім того, сільський туризм стикається з жорсткою конкуренцією на регіональному ринку туристичних послуг, що ускладнює залучення відвідувачів порівняно з більшими рекреаційними закладами. Обмежені фінансові ресурси ще більше ускладнюють виклики, з якими стикається сільський туризм, як і постійно мінливі вимоги та переваги споживачів, на які впливають такі фактори, як соціально-економічні умови країни.

Висновки до розділу 1

Основною рушійною силою стрімкого розвитку та популяризації сільського (зеленого) туризму є попит на відпочинок на природі, який визначається дедалі більшою невідповідністю середовища проживання сучасної людини фізіологічним і психологічним потребам. Класифікації закладів індустрії гостинності, особливо закладів розміщення та харчування, за архітектурним рішенням, розташуванням, рівнем обслуговування тощо є предметом наукових праць багатьох вчених у цій галузі.

Сільський (зелений) туризм залежить від природно-географічного положення, кліматичних умов, відмінностей інфраструктури та інших факторів, має різні особливості розвитку в різних регіонах, ним можуть займатися фермери, приватні підприємці, лісівники та інші особи, які є власниками садиб, що містять усі приміщення для прийому, розміщення, харчування та проведення дозвілля.

В Україні аграрний туризм як важливий соціально-економічний фактор поступово привертає увагу та активно виконує свої функції. Це створює можливості для працевлаштування в сільській місцевості, сприяє використанню

туристичних ресурсів і збільшує можливості відпочинку для груп з низькими доходами.

З точки зору механізму впливу на розвиток сільського зеленого туризму можна виділити об'єктивні чинники, що сформувалися в суспільно-історичному розвитку, а також фактори, що цілеспрямовано регулюють туристичну діяльність. Зважаючи на все це, сільський зелений туризм має значні можливості для розвитку, а сферою його реалізації є сільська місцевість та навколишнє середовище.

Дослідження вчених свідчать про необхідність реалізації соціально-економічної стратегії розвитку сільського зеленого туризму та пошуку нових джерел фінансування агробізнес-сектору, які передбачають не лише надходження державного та іноземного капіталу, а й авансування ресурсів за рахунок соціальних інвестицій у підприємництво, особливо це у сфері сільського туризму.

Оскільки його розвиток не тільки сприяє реалізації альтернативних джерел самозабезпечення сільськогосподарських підприємств у періоди обмеженості фінансових ресурсів через сезонність виробництва, він також сприяє розширенню світового доступу до ринку агропереробної промисловості. Це в свою чергу забезпечить сталий розвиток аграрного сектору та національної економіки в цілому.

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ЗА ЇЇ МЕЖАМИ

2.1. Аналіз розвитку сільського туризму в світі

Туризм є важливою економічною діяльністю для більшості країн світу. Крім прямого економічного впливу, туризм також має значний непрямий і побічний вплив на інші сектори економіки. Метод супутникового обліку туризму, схвалений Статистичним відділом ООН, лише кількісно визначає прямий внесок туризму в національну економіку. При цьому опосередкований вплив також суттєвий.

Туризм є одним із найбільших секторів економіки у світі, який сприяє соціально-економічному розвитку та створенню робочих місць. Вплив туризму виходить далеко за межі його прямого впливу на ВВП і зайнятість, оскільки існує також багато непрямих переваг, що виникають від зв'язків з іншими секторами через ланцюги поставок [31].

Успіх сільського туризму в деяких країнах почав перетворюватися з допоміжного сектора сільського господарства на незалежний і конкурентоспроможний сектор послуг, сприяючи його цілеспрямованому розвитку в країнах світу.

Дані рейтингу економічного розвитку туризму, складені Всесвітньою радою з подорожей і туризму, показують, що прямий внесок туризму у ВВП моєї країни, зайнятість і капітальні інвестиції нижчий, ніж у середньому по Європі. Так, у 2017 році Україна посідала 173 місце за прямим внеском у ВВП з часткою 1,5% проти середньоєвропейського показника 2,5%, за прямим внеском у зайнятість Україна посідала 171 місце з часткою 1,4 %, порівняно із середнім європейським показником у 1,4%. Середній європейський показник становить 1,8%, а внесок у капітальні інвестиції займає 175 місце з часткою 1,9% порівняно із середнім європейським показником 4,4% [31].

Прямий внесок туризму у ВВП країни відображає «внутрішні» витрати на подорожі та туризм (загальні витрати на подорожі та туризм резидентів і нерезидентів певної країни з метою бізнесу та відпочинку), а також «окремих осіб» у країни, як визначено відповідними національними органами. Витрати на такі сфери туризму, як культура (наприклад, музеї) або розваги (наприклад, національні парки).

Прямий внесок подорожей і туризму у ВВП здійснюється через готелі, авіакомпанії, аеропорти, туристичні агентства, а також відпочинок і розваги, безпосередньо пов'язані з туризмом. Вимірюється результатами діяльності, вираженими в національних рахунках конкретних секторів туризму, таких як послуги.

Загальний внесок подорожей і туризму включає їх «ширшу інтерпретацію» (тобто непрямий і побічний вплив) на економіку. Непрямі (опосередковані) впливи на економіку передбачають формування ВВП та створення робочих місць за рахунок таких причин: інвестиційні витрати в туристичній сфері – важливий аспект поточної та перспективної діяльності, до якої входить інвестиційна діяльність, спрямована на розвиток інфраструктури туризму; підтримка державних «колективних» витрат на подорожі та туризм, наприклад, за допомогою інструментів маркетингу та просування зеленого туризму, авіації, адміністрування, послуг безпеки, послуг безпеки на курортах, послуг охорони здоров'я тощо; товарів і послуг із відповідних секторів, безпосередньо пов'язаних з туризмом, включаючи, наприклад, закупівлю їжі та прибирання для готелів, постачання палива та послуги з харчування для авіакомпаній, а також ІТ-послуги для туристичних агентств [23].

Оцінка конкурентоспроможності у сфері туризму виявляється складною через різну силу різних країн. Самі по собі кількісні показники не є надійним засобом оцінки. Індекс туристичної конкурентоспроможності, який складається раз на два роки Всесвітнім економічним форумом, є ключовим показником рейтингу туристичної конкурентоспроможності країни. Цей комплексний індекс охоплює приблизно 140 країн.

Дослідження міжнародної практики показує, що успішний розвиток сільського та зеленого туризму значною мірою залежить від об'єднання різних форм туризму. Інтеграція сільського туризму та зеленого туризму з іншими видами туризму має вирішальне значення.

Рекреаційний потенціал сільського зеленого туризму зумовлений його багатими природними ресурсами, національно-культурною спадщиною та соціально-демографічними факторами.

Концепції управління розвитком сільського зеленого туризму у різних регіонах світу демонструють відмінності у пріоритетах залежно від економічного, культурного та екологічного середовища. Кожен регіон застосовує власні підходи для розвитку туризму, які забезпечують залучення туристів, підтримку місцевих громад та збереження культурної й природної спадщини.

Західноєвропейські країни роблять пріоритетом збереження природи та відновлення старовинних сільських будівель для туристичних цілей. Важлива підтримка туристичної інфраструктури для створення комфортних умов відпочинку.

У Західній Європі екологічні стандарти є ключовими у розвитку туризму. Реконструкція об'єктів та мінімізація негативного впливу на природу дозволяють регіонам зберігати свою автентичність і приваблювати туристів.

Таблиця 2.1

Характеристика сільського зеленого туризму Західноєвропейських країн

Країна	Основні заходи	Особливості
Італія	Відновлення фермерських будинків (агротуризм), розвиток місцевих винних маршрутів.	Популярний у Тоскані та регіоні Умбрія.
Франція	Розвиток екологічних садиб та маршрутів у сільській місцевості.	Програми для підтримки місцевого бізнесу та фермерів.
Німеччина	«Зелені маршрути» для вело- та пішохідного туризму у сільських регіонах.	Акцент на мінімальному впливі на довкілля.
Австрія	Екотуризм із гостьовими будинками у гірських районах.	Збереження альпійської культури та екосистем.

**Джерело: сформовано автором*

Сільський туризм у країнах Східної Європи розвивається за підтримки державних програм та стимулює сільське дозвілля, відродження культурних традицій. Державна підтримка є рушійною силою у розвитку сільського туризму у Східній Європі. Програми фінансування з боку ЄС стимулюють фермерів і місцеві громади створювати туристичні об'єкти та забезпечують додаткові робочі місця.

Таблиця 2.2

Характеристика сільського зеленого туризму Східної Європи

Країна	Основні заходи	Особливості
Польща	Створення сертифікованих садиб для зеленого туризму з підтримкою ЄС.	Понад 10 тисяч садиб працюють у туристичному секторі.
Угорщина	Проведення фестивалів, ярмарків та активне залучення місцевої культури.	Туристам пропонується ознайомлення з ремеслами.
Чехія	Розвиток системи гостьових будинків у малих містах і селах.	Збільшення зайнятості та доходів місцевих жителів.
Україна	Законодавча підтримка зеленого туризму, розвиток інфраструктури сільських садиб.	Високий потенціал для залучення туристів у Карпати.

**Джерело: сформовано автором*

У Великій Британії та США акцент робиться на бюджетний відпочинок у сільській місцевості, що дозволяє залучати як місцевих, так і міжнародних туристів. Бюджетне розміщення у сільській місцевості дозволяє створити доступні туристичні продукти для різних категорій населення. Фермерські господарства використовують сільський туризм як додаткове джерело прибутку.

Таблиця 2.3

Характеристика сільського зеленого туризму Великій Британії та США

Країна	Основні заходи	Особливості
Велика Британія	Розвиток кемпінгів, пансіонатів та бюджетних гостьових будинків.	Популярність серед міських жителів для короткого відпочинку.
США	Фермерські ранчо та садиби з бюджетними програмами для родинного відпочинку.	Залучення до збору врожаю, їзди верхи та риболовлі.
Канада	Підтримка екоферм та національних парків для сільського туризму.	Туристам пропонуються активні програми відпочинку.

**Джерело: сформовано автором*

Країни Азії активно демонструють елементи національної культури у сільському туризмі, поєднуючи це з розвитком сільського господарства. Азійський підхід спрямований на популяризацію національної культури та диверсифікацію туристичних продуктів. Сільський туризм підтримує місцеву економіку та сприяє відродженню традицій.

Таблиця 2.4

Характеристика сільського зеленого туризму країн Азії

Країна	Основні заходи	Особливості
Китай	Створення туристичних сіл, демонстрація традицій сільського життя.	Інвестиції понад 500 мільярдів юанів у сільський туризм.
Японія	Чайні церемонії, майстер-класи з гончарства та збирання врожаю рису.	Високий рівень організації та освітнього компонента.
Індія	Етнічні тури з акцентом на ремесла, кухню та місцеві традиції.	Популяризація культурної спадщини серед туристів.
В'єтнам	Туристичні маршрути у гірських районах із традиційними ремеслами.	Створення робочих місць та підвищення доходів громад.

**Джерело: сформовано автором*

Як бачимо розвиток сільського зеленого туризму у світі базується на регіональних особливостях та пріоритетах:

- Західна Європа – екологічна стійкість та інфраструктура.
- Східна Європа – державна підтримка та сільське дозвілля.
- Британія та США – доступність і бюджетні програми.
- Азія – національна культура та диверсифікація продуктів.

Сільський туризм у світі став одним із найбільш перспективних напрямків, особливо в період після пандемії COVID-19, коли зросла популярність екологічних та малолюдних видів відпочинку. За даними UNWTO, з 2018 по 2023 рік кількість туристів, що відвідують сільські регіони, зросла в середньому на 30% у світі. Основними рушіями розвитку стали:

- Попит на екологічний відпочинок.
- Розвиток інфраструктури в сільських районах.
- Державна підтримка локальних ініціатив.

Статистика розвитку сільського туризму по регіонах у період 2018–2023 років демонструє стійке зростання інтересу до сільського туризму у світі., що

зумовлено глобальними змінами у туристичних перевагах, підвищенням попиту на екологічно чистий відпочинок, розвитком інфраструктури у сільській місцевості та фінансовою підтримкою місцевих громад.

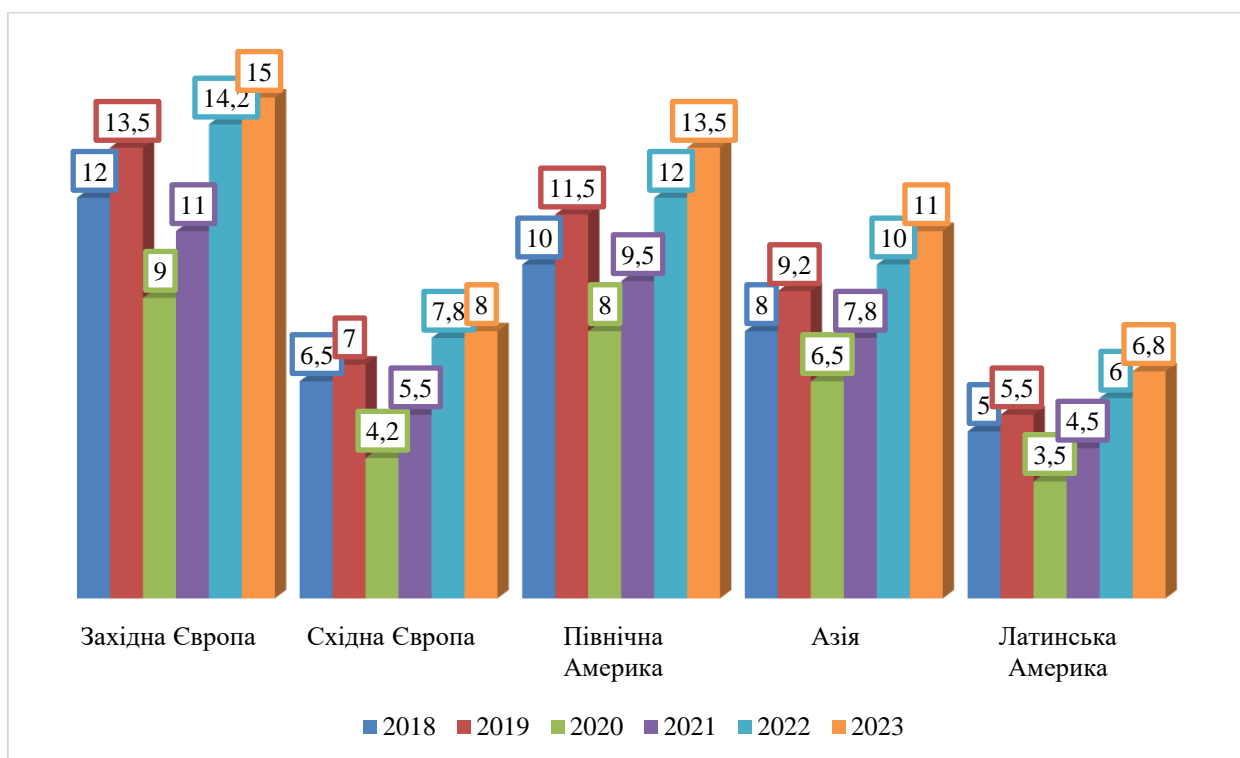

Рис. 1.1. Динаміка розвитку сільського туризму в світі у 2018-2023 рр.

*Джерело: Аналітичні звіти UNWTO (Світова туристична організація)

Як бачимо, Азія та Східна Європа демонструють найшвидші темпи зростання завдяки підтримці державних програм та залученню міжнародних інвестицій.

Західна Європа та Північна Америка фокусуються на комфортному та бюджетному відпочинку для місцевих та іноземних туристів.

Латинська Америка активно розвиває екологічні тури та підтримує місцеві громади через сільський туризм.

Розглянемо регіональні тенденції розвитку сільського туризму далі.

Західна Європа залишається лідером у розвитку сільського туризму завдяки:

- Акценту на екологічні аспекти (розвиток зелених маршрутів, екосадиб).
- Субсидуванню сільських ініціатив Євросоюзом.

- Активній інтеграції сільського туризму з культурним та гастрономічним туризмом.

У Західній Європі сільський туризм тісно інтегрується з екологічними та культурними ініціативами, а державні субсидії роблять його доступнішим для туристів.

Таблиця 2.5

Динаміка розвитку сільського туризму в Західній Європі

Країна	Туристи (2018)	Туристи (2023)	Приріст (%)	Особливості
Франція	3,5 млн	4,5 млн	29%	Популярність винних маршрутів, розвиток зелених садиб.
Італія	3 млн	4,2 млн	40%	Високий інтерес до Тоскани, Умбрії, сільської гастрономії.
Німеччина	2,8 млн	3,5 млн	25%	Велосипедні маршрути в Баварії, зелений туризм у регіонах.
Австрія	2 млн	2,8 млн	40%	Екотури в Альпах, підтримка фермерських господарств.

*Джерело: сформовано автором

Східна Європа має високий потенціал для сільського туризму, особливо завдяки культурній автентичності та доступним цінам. У Східній Європі розвиток сільського туризму обумовлений:

- Державними програмами підтримки фермерських господарств і локальних громад.
- Попитом на сільське дозвілля та відвідування природних парків.

Таблиця 2.6

Динаміка розвитку сільського туризму в Східній Європі

Країна	Туристи (2018)	Туристи (2023)	Приріст (%)	Особливості
Польща	1,5 млн	2 млн	33%	Популярність агротурів і фольклорних фестивалів.
Угорщина	1,2 млн	1,6 млн	33%	Пропозиція термальних джерел у сільських регіонах.
Україна	0,8 млн	1,2 млн	50%	Карпатські зелені маршрути, розвиток локальних екосадиб.
Чехія	1 млн	1,4 млн	40%	Поєднання екологічного відпочинку з винними маршрутами у сільських регіонах.

*Джерело: сформовано автором

Північна Америка (США та Канада) демонструє стабільне зростання інтересу до екотурів, ранчо-турів та локального туризму.

- У США популярними є відвідування ранчо та фермерських господарств.
- У Канаді розвиваються тури до національних парків у сільській місцевості.

Таблиця 2.7

Динаміка розвитку сільського туризму в США та Канаді

Країна	Туристи (2018)	Туристи (2023)	Приріст (%)	Особливості
США	8 млн	10,5 млн	31%	Ранчо-тури, екологічний відпочинок у національних парках.
Канада	2 млн	3 млн	50%	Поєднання сільського туризму із зимовими видами спорту.

**Джерело: сформовано автором*

Азійські країни показують найшвидший темп зростання завдяки популяризації національної культури та розвитку диверсифікованих туристичних продуктів. Азія активно розвиває сільський туризм завдяки унікальній культурі та екзотичним локаціям.

Таблиця 2.8

Динаміка розвитку сільського туризму в країнах Азії

Країна	Туристи (2018)	Туристи (2023)	Приріст (%)	Особливості
Китай	5 млн	7 млн	40%	Популяризація культурних і гастрономічних турів.
Японія	2 млн	2,8 млн	40%	Екотуризм у традиційних сільських поселеннях.
Індія	1 млн	1,5 млн	50%	Агротури та знайомство з місцевими ремеслами.

**Джерело: сформовано автором*

У Латинській Америці сільський туризм спрямований на популяризацію екотурів, локальної культури та підтримку місцевих громад.

Таблиця 2.9

Динаміка розвитку сільського туризму в Латинській Америці

Країна	Туристи (2018)	Туристи (2023)	Приріст (%)	Особливості
Бразилія	2 млн	3 млн	50%	Популярність тропічних сільських турів.
Мексика	1,5 млн	2,1 млн	40%	Поєднання сільського туризму із гастрономічними турами.
Чилі	1 млн	1,4 млн	40%	Унікальні природні локації, винні тури.

**Джерело: сформовано автором*

Як бачимо, Західна Європа продовжує домінувати за кількістю туристів у сфері сільського туризму, водночас Азія демонструє найшвидші темпи зростання завдяки популяризації культурних та екологічних продуктів. Східна Європа активно інвестує у розвиток інфраструктури, що створює значний потенціал для розширення цього напрямку. У Північній Америці спостерігається стабільне зростання інтересу до сільського туризму, особливо серед сімей, завдяки доступним і комфортним пропозиціям у сільській місцевості. Латинська Америка інтегрує природні та культурні ресурси, акцентуючи увагу на унікальних екологічних та гастрономічних програмах. Як свідчить аналіз даних, найбільший приріст кількості туристів за останні п'ять років спостерігається в регіонах із потужною державною підтримкою та розвиненою туристичною інфраструктурою.

За останні роки обсяг ринку сільського туризму значно зріс. Він зростає з 91,09 мільярда доларів у 2023 році до 97,84 мільярда доларів у 2024 році при середньорічному темпі зростання (CAGR) 7,4%. Очікується, що в наступні кілька років обсяг ринку сільського туризму значно зростає. У 2028 році він зростає до 131,47 мільярда доларів США при середньорічному темпі зростання (CAGR) 7,7% (рис.2.1).

Очікуване зростання протягом прогнозованого періоду можна пояснити зростанням екотуризму, розширеним цифровим зв'язком, зростаючим інтересом до здоров'я та здоров'я, більшим попитом на справжні враження та розширенням можливостей віддаленої роботи. Основні тенденції включають інтеграцію

інтелектуальних технологій для покращення досвіду відвідувачів, прийняття екологічно чистих і сталих туристичних практик, наголос на цифровому маркетингу та просуванні в соціальних мережах, розробку персоналізованих туристичних пакетів із можливістю налаштування та створення нішевих подорожей такі як агротуризм і оздоровчі відпочинки.

Рис.2.1. Прогноз розвитку ринку сільського туризму в світі

*Джерело: <https://www.thebusinessresearchcompany.com/report/rural-tourism-global-market-report>

Таким чином, розвиток сучасного сільського туризму є результатом впливу численних факторів, серед яких важливу роль відіграє технологічний прогрес. Завдяки інноваціям у сфері цифрових технологій, потенційні туристи отримали можливість швидкого доступу до інформації про сільські дестинації, а також зручності онлайн-бронювання проживання, екскурсій та інших послуг. Соціальні мережі та цифрові платформи сприяють популяризації сільського туризму, адже завдяки їм люди відкривають для себе унікальні місця, дізнаються про традиції, кухню та можливості відпочинку в сільських регіонах.

Економічні фактори також мають значний вплив на розвиток цього напрямку туризму. Зростання рівня доходів населення у багатьох країнах, а також зростаючий попит на екологічно чисті та автентичні форми відпочинку стимулювали розвиток сільського туризму. У багатьох регіонах, особливо у

країнах, що розвиваються, цей напрямок став джерелом додаткового доходу для місцевих громад, сприяючи зайнятості та розвитку локального підприємництва. Політична стабільність також є ключовою передумовою, адже вона забезпечує сприятливе середовище для інвестицій в інфраструктуру та популяризацію сільських територій.

Розвиток інфраструктури й демографічні зміни ще більше стимулюють популярність сільського туризму. Поліпшення транспортного сполучення, модернізація доріг, розвиток закладів розміщення та інфраструктури відпочинку полегшують доступ до сільських регіонів. У той же час демографічні тенденції, такі як зростаючий інтерес міського населення до відпочинку ближче до природи, підсилюють попит на тури в сільську місцевість. Молодь і сімейні туристи все частіше обирають такі напрямки через їхню екологічну привабливість, культурну автентичність та можливість уникнути масового туризму.

2.2. Напрямки сільського туризму у країнах Європи

Сільський туризм у країнах Європи демонструє значну різноманітність завдяки багатій культурній спадщині, природним ресурсам і соціально-економічним умовам кожного регіону. Його основними напрямками є агротуризм, екотуризм, культурно-етнографічний туризм, гастрономічний туризм, рекреаційний туризм, історико-архітектурний туризм, тематичні тури, активний туризм і сезонні програми. Розглянемо детально кожен із напрямків, доповнюючи аналіз статистикою та прикладами з різних країн.

Агротуризм є одним із найпопулярніших напрямків сільського туризму в Європі. Він передбачає проживання туристів на фермах і їхню участь у сільськогосподарських роботах. Головна мета — створення автентичного досвіду сільського життя для відвідувачів.

Найбільше агротуризм розвинений у таких європейських країнах, як Франція, Іспанія та Італія. Він виник на початку 19 століття і з тих пір активно

розвивається. Сьогодні агротуризм є розвиненою індустрією туризму практично в усіх країнах Європи.

Рис.2.2. Напрямки сільського туризму у країнах Європи

*Джерело: сформовано автором

Особливості в різних країнах:

- Італія: Туристи беруть участь у зборі винограду в регіоні Тоскана, виготовленні оливкової олії та традиційного сиру. Агротуристичні ферми пропонують майстер-класи з італійської кухні.
- Франція: У регіоні Прованс туристи знайомляться з процесом вирощування лаванди, відвідують ферми з виготовлення меду та сиру.
- Східна Європа: У Польщі та Чехії популярні ферми, де гостям пропонують доглядати за тваринами або вирощувати органічні овочі.

Таблиця 2.10

Розвиток агротуризму в Європі

Країна	Кількість агротуристичних об'єктів (2023)	Зростання за 5 років (%)
Італія	24 000	+18%
Франція	18 500	+15%
Польща	8 000	+22%
Чехія	6 200	+20%

*Джерело: сформовано автором

Екотуризм орієнтований на збереження природи та екологічний спосіб життя. Він популярний у країнах із великими природними заповідниками та мальовничими ландшафтами.

Особливості в різних країнах:

- Скандинавія: У Норвегії, Швеції та Фінляндії туристи проживають в екопоселеннях, де використовуються відновлювані джерела енергії. Популярні спостереження за дикою природою (оленьми, лосьми).
- Швейцарія та Австрія: Туристам пропонують відпочинок у горах із мінімальним впливом на екосистему. Пішохідні маршрути, трекінг та екомайстер-класи є основними складовими турів.

Таблиця 2.11

Екотуризм у країнах Європи

Країна	Кількість екооб'єктів (2023)	Темп зростання (%)
Норвегія	4 500	+25%
Швейцарія	3 800	+20%
Австрія	3 200	+18%

**Джерело: сформовано автором*

Культурно-етнографічний туризм орієнтований на знайомство з традиціями, народними ремеслами, святами та культурною спадщиною регіонів.

Особливості в різних країнах:

- Румунія: Регіон Трансільванія приваблює туристів етнічними святами, дегустацією традиційної кухні та ярмарками народних ремесел.
- Угорщина: Організуються фестивалі народної музики та танцю, а також майстер-класи з гончарства та вишивки.
- Польща: Етнографічні музеї під відкритим небом дозволяють туристам побачити традиційні будинки, знаряддя праці та національні костюми.

Гастрономічний туризм охоплює дегустацію місцевих продуктів і знайомство з традиційною кухнею.

Особливості в різних країнах:

- Франція: Винні тури у Бордо та Бургундії, сирні маршрути.

- Італія: Кулінарні тури в Тоскані, де туристи вчаться готувати пасту, піцу та десерти.
- Греція: Оливкові тури, де туристи беруть участь у зборі оливок і дегустації.

Таблиця 2.12

Популярність гастрономічного туризму в Європі

Країна	Основні продукти	Частка туристів (%)
Франція	Вино, сир	28%
Італія	Вино, паста, оливкова олія	32%
Греція	Оливки, вино, морепродукти	15%

**Джерело: сформовано автором*

Рекреаційний туризм включає відпочинок із оздоровленням у сільській місцевості.

Особливості в різних країнах:

- Німеччина та Австрія: Сільські готелі пропонують велнес-програми, термальні процедури та спа.
- Словенія: Туристи обирають релакс у термальних джерелах із мальовничими видами на природу.

Історико-архітектурний туризм зосереджений на вивченні історичних пам'яток та архітектури.

Особливості в різних країнах:

- Велика Британія: Відвідування середньовічних замків і садіб.
- Франція: Стародавні монастирі та маєтки в сільській місцевості.
- Іспанія: Стародавні храми та архітектурні пам'ятки в невеликих містечках.

Активний туризм — це прогулянки, катання на велосипедах, кінні тури та екстремальні види спорту в сільській місцевості.

Особливості в різних країнах:

- Скандинавія: Риболовля, полювання, каякінг.
- Австрія та Швейцарія: Альпінізм, трекінг, гірський велосипед.

– Балкани: Сплави річками, спелеологія, катання на конях.

Отже, сільський туризм у Європі — це не лише форма відпочинку, а й інструмент розвитку регіонів, збереження культурної спадщини та підтримки екологічного балансу. Кожен напрямок адаптований під специфіку конкретного регіону, що забезпечує різноманітність і широку привабливість для туристів з усього світу.

2.3. Ресурсне забезпечення формування і розвитку сільського туризму

Багато сільських територій перебувають у стані постійних змін, не в останню чергу через поглинання або виключення міських соціальних і просторових цінностей, структур і характеристик. Це правда, що сільські суспільства не обов'язково демонструють «традиційні» атрибути.

Однак ідея «традиції» в сільському суспільстві має кілька наслідків для розвитку туризму: в рамках зростаючого інтересу до спадщини туристи прагнуть побачити або відчутти різні традиційні способи життя; якщо правильно керувати туризмом, може допомогти зберегти ці традиційні соціальні та культурні структури; навпаки, туризм може легко негативно вплинути та поставити під загрозу стабільність сільських суспільств і культур, потенційно підриваючи ті самі місця, які в першу чергу приваблювали туристів.

Варто зазначити, що все ще існують певні обмеження щодо точних і відносно значимих даних, пов'язаних із сільським туризмом і відпочинком: - Відмінності у визначеннях і списках країн: одна країна може включати лише ферми та природний туризм, тоді як інша розглядатиме сільське господарство та багато видів туризму. економічна діяльність за межами природного туризму.

Міські території є частиною сільського туризму; - Багато сільських туристів і туристів, які відвідують відпочинок, є короткостроковими відвідувачами (одними відвідувачами), а не відвідувачами з ночівлею (їхню кількість можна певною мірою виміряти кількістю ночівель);

- Сільський туризм дуже диверсифікований і фрагментований, існують десятки тисяч корпоративних і громадських ініціатив по всій Європі, деякі з яких зареєстровані в місцевих або регіональних органах, таких як туристичні ради та органи влади, а інші ні.

Поняття «сільський туризм» схоже на поняття «альтернативний туризм»; тому ще раз визначається через заперечення: не міський, а сільський; не орієнтований на пляжні напрямки, але негедоністичний; не масовий туризм, а скоріше одиночний або невеликими групами; не готовий тур, а організований самостійно. Таким чином, привабливість сільської місцевості полягає не лише в її мальовничих ландшафтах і пам'ятках, але й у різноманітних формах туризму, які вона пропонує.

Перехід до постпродуктивістського сільського господарства передбачає перехід від зосередження на виробництві товарів для міських ринків до пріоритетного споживання, особливо серед міських жителів. Хоча сільське господарство продовжує залишатися основним землекористувачем у сільській місцевості, воно поступово відмовляється від своєї помітної ролі в сільській економіці та місцевій соціально-політичній динаміці.

Постпродуктивізм характеризується різноманітністю, мультипотентністю, чутливістю до умов навколишнього середовища, поділом у сільському господарстві та динамізмом. Це призвело до більш різноманітних сільських територій з точки зору землекористування, соціального складу, економічної діяльності, регуляторних режимів та місцевої самобутності.

Можна побачити, що потенціал розвитку сільського туризму має такі аспекти:

1. Він відіграє все більш важливу та диверсифіковану роль у місцевому розвитку, особливо у відродженні та реорганізації місцевої економіки та покращенні якості життя;

2. потік туристів може принаймні створити додатковий прибуток для сільського господарства, ремесел і послуг;

3. Забезпечити можливості для специфічного, високоякісного виробництва продуктів харчування, а також невикористаних і покинутих будівель, унікальних ландшафтів, просторів і культурної та економічної цінності;

4. Хоча сільська місцевість туризм часто має відмінності між господарями та гостями, але він може надати можливості для нових соціальних контактів, особливо у подоланні ізоляції більш віддалених районів та соціальних груп;

6. Стратегії розвитку сільського туризму повинні сприяти політиці екологічної, економічної та соціальної стійкості.

Але туризм може бути відносно вразливим чинником розвитку сільської місцевості:

1. Оскільки галузь невелика та роздроблена, окупність інвестицій часто низька, а початкові інвестиції, створення нового бізнесу та робочих місць можуть бути обмеженими;

2. Успіх вимагає багатьох навичок;

3. Він часто перебуває в руках сільських підприємців, таких як фермери, представники малих міст і сіл, а також місцеві чиновники, які часто не отримали спеціалізованої підготовки у сфері туризму;

4. Приваблює багато малих і мікропідприємств;

5. Часто відчуває брак коштів;

6. Час до успіху зазвичай короткий.

З точки зору глобальних тенденцій, можна виділити деякі динамічні процеси:

- сільський туризм і відпочинок зростають у важливості та різноманітності як один із елементів туризму, що найшвидше розвивається, сам по собі є однією з найбільших і найшвидше зростаючих галузей у світі;

- структурна перебудова сільських територій і поява постпродуктивних, постіндустріальних сільських територій.

Незважаючи на те, що контекст і тиск для такої реструктуризації можуть відрізнятися, роль туризму як потенційно важливого елемента процесу

реструктуризації вимагає підвищеного усвідомлення важливості та надання відповідних інструментів для сталого розвитку сільських територій:

- туризм - як важливий і зростаючий елемент багатьох національних і регіональних економік, сільський туризм використовується як ключовий компонент побудови національного і регіонального іміджу та проєкції, незалежно від того, чи погоджуються мешканці цієї місцевості;

- туризм і відпочинок також відіграють ключову роль у дискусіях про те, якою мірою слід розвивати або зберігати сільські території в контексті місцевих стратегій розвитку.

Більше того, сільські території тісно пов'язані як з національною, так і з міжнародною політичною економікою, демонструючи трансформації в результаті різноманітних процесів, таких як підвищення мобільності людей, товарів та інформації, зменшення автономії місцевих громад, переміщення економічної діяльності, що призводить до відсутності єдиної економічної системи. районів, поява спеціалізованих функцій для сільських просторів (таких як туризм, парки та зони розвитку), які сприяють створенню нових мереж відносин, що виходять за межі локальних кордонів, і здатність сільських просторів обслуговувати несільських користувачів незалежно від основної діяльності сільське населення.

Щоб точно визначити сільський простір, важливо розглянути, як його сприймають мешканці. Вони розглядають його як згуртоване соціальне утворення, де вони займаються такими видами діяльності, як відпочинок і туризм.

Отже, надзвичайно важливо мати ретельне планування та управління туризмом, щоб зберегти унікальний характер та добробут сільських громад. У різних сільських районах туризм зосереджений на забезпеченні розміщення відвідувачів через невеликі заклади. Ці заклади, як правило, є сімейними та сприяють сильному почуттю ідентичності та соціальної структури в громаді.

Висновки до розділу 2

Сьогодні в Європі високо цінують фермерів, які поєднують агробізнес і туризм для ефективного розвитку своїх господарств. Цього прагнуть і пенсіонери, і молодь. З метою сприяння розвитку та ефективності сільського туризму організації сільського туризму з різних європейських країн спільно заснували Європейську федерацію сільського та фермерського туризму.

Узагальнюючи досвід організації сільського туризму в Європі, можна сказати, що сільський туризм вигідний як відпочиваючим, так і фермерам, сільській місцевості, регіонам і країнам, сприяє ефективному розвитку сільських територій. Зараз наша країна вживає заходів, щоб стати повноправним членом Європейського Союзу.

При вступі України до ЄС мають бути враховані високі вимоги до якості послуг, які надають оператори агротуризму. Запровадження ефективних форм доступу до якісних послуг в агротуризмі може врахувати активну конкуренцію країни на світовому ринку.

Сільська місцевість України має чудові кліматичні умови, красиві та різноманітні пейзажі, багаті тваринні та рослинні ресурси, багаті культурні та історичні пам'ятки та величезний потенціал для туристичних ресурсів.

Сільський туризм є одним із пріоритетних напрямів діяльності в сільській місцевості, враховуючи величезні природні ресурси та історико-культурний потенціал українського села.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В ПЕРІОД ВІЙНИ

3.1.Сучасний стан сільського туризму на теренах України

Сільський туризм в Україні є важливим напрямком розвитку економіки та соціальної сфери, що сприяє підвищенню рівня життя населення сільської місцевості, збереженню культурної спадщини та природних ресурсів. Останніми роками цей сектор набув популярності через посилення інтересу до екологічного відпочинку, національних традицій та автентичних туристичних продуктів.

Основні особливості розвитку сільського туризму в Україні представлено на рис.3.1.

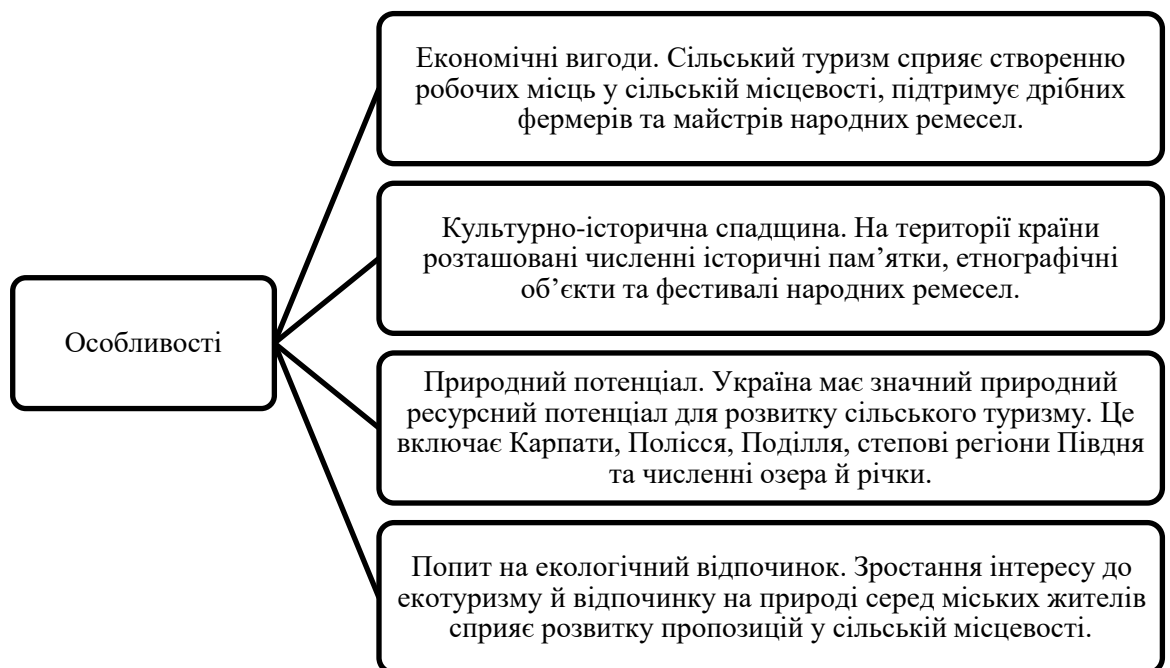

Рис.3.1. Основні особливості розвитку сільського туризму в Україні

**Джерело: сформовано автором*

В Україні наявні всі можливості для розвитку сільського туризму, а саме багатий природно-рекреаційний потенціал та його значну роль у стимулюванні

соціально-економічного розвитку регіонів України (майже 15% території складають зони відпочинку, гірські та прибережні ландшафти, збережені національні традиції, архітектура, близько 38 національних і регіональних парків), близько 400 джерел мінеральних вод, 100 родовищ лікувальних вод (69,3% території України).

Крім того, значна частина цих ресурсів зосереджена в сільській місцевості. Також, в Україні нараховується понад 150 тис. об'єктів культурної спадщини, з яких використовуються не більше 5,5 тис.

Згідно даних експертів приблизно 10% приватного житла в селах України (а це 6,3 млн житлових будинків) потенційно можуть бути використані для прийому туристів. При цьому 2/3 готової до реалізації сільськогосподарської продукції вироблялося в особистих селянських господарствах.

За останні роки розвиток сільського туризму в Україні демонстрував позитивну динаміку, незважаючи на виклики, такі як пандемія COVID-19 та економічні труднощі.

Таблиця 3.1

Динаміка розвитку сільського зеленого туризму в Україні

Рік	Кількість туристів, що обрали сільський туризм (тис.)	Зростання кількості туристів (%)	Доходи від сільського туризму (млн грн)	Кількість туристичних об'єктів
2018	120	—	250	1 800
2019	145	+20%	310	2 200
2020	110	-24%	200	2 300
2021	160	+45%	350	2 700
2022	180	+12.5%	400	3 100
2023	210	+16.7%	470	3 600

*Джерело: сформовано автором

Як бачимо, за останні п'ять років кількість туристів, які відвідують сільську місцевість, зростала, за винятком 2020 року, коли через пандемію COVID-19 відбулося різке скорочення. Зростання доходів від туризму можна пояснити покращенням інфраструктури, появою нових туристичних продуктів та збільшенням середньої вартості відпочинку. Постійне збільшення кількості

туристичних об'єктів свідчить про активність інвесторів і фермерів, які активно розвивають цей напрямок.

Однак, на жаль, офіційно зареєстровано лише близько чотирьох сотень садиб, які надають ці послуги. Реальну динаміку розвитку садиб у сільському туризмі в Україні визначити складно через відсутність достовірних даних (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Динаміка розвитку галузі сільського туризму в Україні

Рік	2020	2021	Відхилення 2021\2020
Кількість садиб, од.	375	377	2
Площа садиб м ²	66986	71208	5219
Середня місткість садиб, місць	12,6	13,5	0,9
Кількість розміщених осіб	49948	39311	-10637

**Джерело: сформовано автором*

Аналізуючи дані з таблиці 3.2, можна побачити негативну динаміку розвитку сільського туризму в 2020-2021 роках. У 2021 році кількість садиб, що надавали туристичні послуги, зросла всього на 2 одиниці, досягнувши 377 садиб, порівняно з 375 у 2020 році. Загальна площа садиб збільшилась на 5 219,2 м², досягнувши 71 208,4 м², тоді як житлова площа зменшилась на 6 431 м², зупинившись на рівні 23 556,7 м². Кількість розміщених осіб у 2021 році зменшилась на 10 637 осіб, склавши 39 311 осіб. Водночас середня місткість садиб зросла до 0,9 місця.

Регіональні особливості розвитку сільського туризму в Україні значно різняться залежно від природних, історичних та економічних умов кожного з регіонів. Кожен з регіонів має свої унікальні особливості, які впливають на розвиток цього виду туризму, зокрема природно-кліматичні ресурси, культурні традиції, інфраструктурні умови та рівень підтримки з боку держави та місцевих органів влади.

Західний регіон України є найбільш розвиненим у сфері сільського туризму завдяки своїм природним ландшафтам та багатій культурній спадщині. Тут розташовані Карпати з численними гірськими маршрутами, а також відомі

термальні джерела та етнографічні садиби. У цьому регіоні активно розвиваються агротуризм та еко-туризм, що дозволяє туристам не лише насолоджуватися природою, а й занурюватися в традиційний сільський побут. Велика кількість фермерських господарств та місцевих виробників сприяє розвитку гастрономічного туризму, а традиційні ремесла та фольклор є важливими складовими туристичних програм. Однак, незважаючи на високу популярність, деякі території все ще потребують вдосконалення інфраструктури, зокрема доріг та доступу до інтернет-послуг.

Центральний регіон, хоча й має значний потенціал для розвитку сільського туризму, не може похвалитися такою розвинутою інфраструктурою, як Західний регіон. Однак тут також є чимало туристичних об'єктів, зокрема історичних пам'яток, що приваблюють туристів. Сільський туризм в цьому регіоні орієнтується на культурний та історичний аспекти. Відомі села та фермерські господарства пропонують агротуристичні послуги, зокрема організацію екскурсій, дегустаційні тури та ремісничі майстер-класи. У той же час, деякі області, такі як Вінницька та Черкаська, мають слабший розвиток інфраструктури, що може обмежувати туристичний потік.

Південний регіон України, завдяки своїм теплим кліматичним умовам, приваблює туристів в основному влітку. Однак сільський туризм тут розвинений не так активно, як в інших регіонах. Серед основних переваг південних територій – це м'який клімат і природні ландшафти, що дозволяють організовувати еко-тури та агротуризм. Водночас, більшість туристів на півдні орієнтуються на пляжний туризм, і сільські господарства ще не мають такої популярності. Це свідчить про необхідність розвитку сільського туризму через організацію нових маршрутів, підтримку місцевих фермерів і вдосконалення інфраструктури для туристів.

Східний регіон, попри свій великий потенціал, також має певні проблеми в розвитку сільського туризму, що пов'язані з економічними труднощами та політичною ситуацією. Природні ресурси, степи, широкі рівнини та культурні пам'ятки можуть стати основою для розвитку сільського туризму, однак

інфраструктура та державна підтримка в цьому регіоні потребують значних поліпшень. Сільські садиби та фермерські господарства, що пропонують агротуризм, є, але вони знаходяться в меншій кількості порівняно з іншими регіонами. Крім того, віддаленість від основних туристичних потоків також гальмує розвиток цієї галузі.

Північний регіон, в свою чергу, має відмінні умови для розвитку сільського туризму завдяки чистому довкіллю, лісовим масивам та річкам. Проте сільський туризм в цих областях розвивається повільно через слабку транспортну інфраструктуру та невелику кількість туристичних об'єктів. Залучення туристів в ці регіони можливе через організацію активного відпочинку на природі, екологічного туризму, а також через розвиток гастрономічного туризму, зокрема в селах, де активно працюють місцеві фермери.

Динаміка кількості сільських зелених садиб по Україні в 2020-2021 рр. наведено в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Сільський туризм у регіонах України у 2020–2021 роках (фізичні особи – підприємці)

Області	Кількість садиб од		Площа садиб м ²		Середня місткість садиб, місць		Кількість розміщених осіб	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Україна	375	377	65926	71208	12,6	13,5	49948	39311
Вінницька	1	1	80	80	12	12	30	40
Волинська	2	2	1052	1052	15	15	2751	3097
Закарпатська	8	8	2200	11141	19	20	1628	1356
Запорізька	1	-	60	-	6	-	8	-
Івано-Франківська	184	163	27259	25076	10	12	22935	16903
Львівська	36	23	9838	6678	13	14	8316	5227
Миколаївська	-	1	-	300	-	15	-	19
Одеська	7	-	1090	-	13	-	1566	-
Полтавська	3	3	428	428	9	9	172	477
Херсонська	2	-	2528	-	59	-	378	-
Хмельницька	6	5	1716	1653	20	23	4302	2728
Черкаська	9	5	900	531	7	6	289	281
Чернігівська	16	15	3936	2816	22	18	4720	4207

*Джерело: сформовано автором

Як свідчать дані, у 2021 році в деяких регіонах країни спостерігалось скорочення кількості агросадиб, що призвело до їхньої відсутності на туристичних маршрутах зеленого туризму в Україні.

Згідно з оцінкою кількості туристів, які скористалися послугами сільського туризму в різних регіонах, лідерами є Івано-Франківська область (2020 – 22 935 осіб, 2021 – 16 903 особи), Львівська (2020 – 8 316 осіб, 2021 – дані відсутні) та Чернівецька області (2020 – 4 720 осіб, 2021 – 5 207 осіб). У 2020 році дві агросадиби Волинської області обслуговували 2 751 туриста, а, наприклад, 9 садиб Черкаської області відвідали 289 осіб.

У 2023 році, відповідно до загальної тенденції розвитку сільського туризму в Україні, кількість агросадиб по регіонах продовжувала змінюватися в залежності від економічних, соціальних та природних факторів. Івано-Франківська область залишалась лідером у сфері зеленого туризму, на її частку припадала найбільша кількість агросадиб, що становило близько 72% від загальної кількості садиб в Україні. Інші регіони, такі як Львівська, Чернівецька та Волинська області, також демонстрували певну стабільність, хоча й спостерігалось зменшення кількості садиб в деяких районах (рис.3.2).

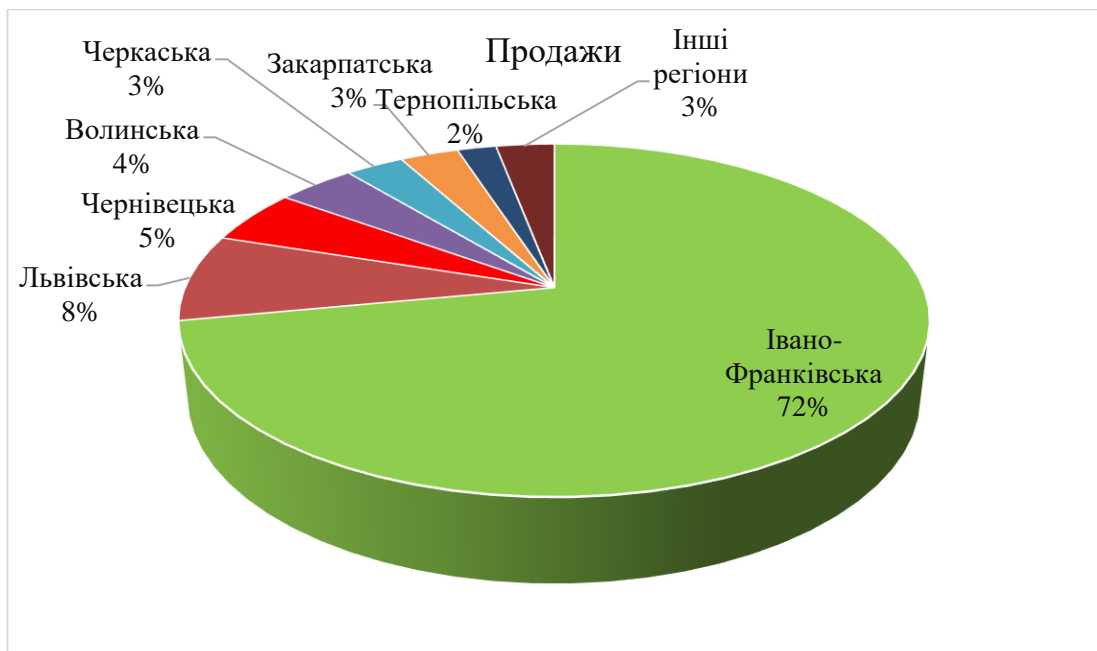

Рис.3.2. Частка агросадиб за регіонами в 2023 році

*Джерело: сформовано автором

У 2023 році, з урахуванням зниження кількості агросадиб у деяких регіонах, спостерігалось збільшення їхнього числа в туристичних зонах, що мали активну підтримку місцевих органів влади та інвесторів, а також у регіонах з високим попитом на сільський туризм. Згідно з останніми даними, розвиток сільського туризму продовжував покращувати інфраструктуру в менш розвинених районах, що привело до збільшення числа туристів у таких регіонах.

Як бачимо, з рис.3.2 частка агросадиб в Івано-Франківській області зберігається на високому рівні завдяки постійній популярності регіону серед туристів. Львівська та Чернівецька області стабільно утримують помітну частку на ринку сільського туризму. Волинська область, хоча й зазнала певного скорочення, продовжує залишатися важливим учасником розвитку агротуризму в Україні.

Важливу роль у просуванні національного бренду сільського туризму відіграють громадські організації, зокрема ГО «Спілка сільського зеленого туризму України», яка з 2008 року реалізує програму добровільної категоризації «Українська гостинна садиба». Метою створення цієї організації є об'єднання власників бізнесу та туристів на потужних комунікаційних та маркетингових платформах, пропонуючи привабливу та якісну альтернативу для відпочинку в сфері сільського туризму, а також допомога фермерським господарствам у створенні умов для стабільного економічного розвитку.

ГО «Спілка розвитку сільського зеленого туризму» розробила та затвердила Програму добровільної категоризації «Український гостинний хутір» у сфері сільського туризму. Це ініціатива спрямована на підвищення якості комплексного туристичного обслуговування, покращення послуг розміщення та сприяння спільному розвитку сільських територій в Україні. Ця класифікація є добровільною.

Згідно з наявною інформацією Спілки, проведено аналіз кількості садиб, які отримали сертифікат «Українська гостинна садиба» відповідно до встановленої категорії.

Представляємо дослідження щодо поширення категоризації зеленого

туризму у регіонах України (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Категоризація у сфері сільського туризму «Українська гостинна садиба»

№ п / п	Рівень розвитк у	Назва області	Кількість садиб				
			Категорії				
			3 (найвищ а)	2 категор ія	1 категор ія	базо ва	Садиба (без категорії)
1	Найбільш розвинений зелений туризм	Івано- Франківська	3	1	2	2	4
		Закарпатська	2	7	5	19	1
		Львівська	2	2		2	
		Київська	1	2	2	6	2
		Черкаська	2	3	5	4	2
		Кіровоградська		2	2	3	2
		Чернігівська				3	3
2	Середньо- розвинений зелений туризм	Полтавська	2			1	2
		Волинська		3			
		Житомирська	2			2	1
		Сумська	2			2	1
		Одеська	3			2	2
3	Мало- розвинений зелений туризм	Вінницька	1			3	
		Хмельницька	1	1		1	
		Чернівецька	1			1	
		Тернопільська		2		1	
		Херсонська				2	1

*Джерело: сформовано автором

Як видно, сільський туризм найбільше поширений у західних регіонах України, зокрема в Закарпатській, Івано-Франківській, Київській, Черкаській та Кіровоградській областях. Ураховуючи значний розвиток сільського туризму в західних та центральних регіонах, доцільно здійснити аналіз його поширення саме на цих територіях.

Аналізуючи статистичні дані щодо функціонування агросадиб в Україні, можна відзначити, що сільський туризм розвивається майже в усіх регіонах країни, але з найбільшою концентрацією в Західній Україні. Це обумовлено природно-кліматичними умовами, наявністю історико-культурних об'єктів та збереженням національних традицій населення. Зростання доходів населення сприяло розвитку внутрішнього туризму, зокрема сільського, а також підвищенню попиту на подорожі до регіонів, які раніше не були так популярні.

Останніми роками спостерігається зростання кількості іноземних туристів, що свідчить про позитивні зміни у вітчизняній туристичній індустрії (рис.3.3).

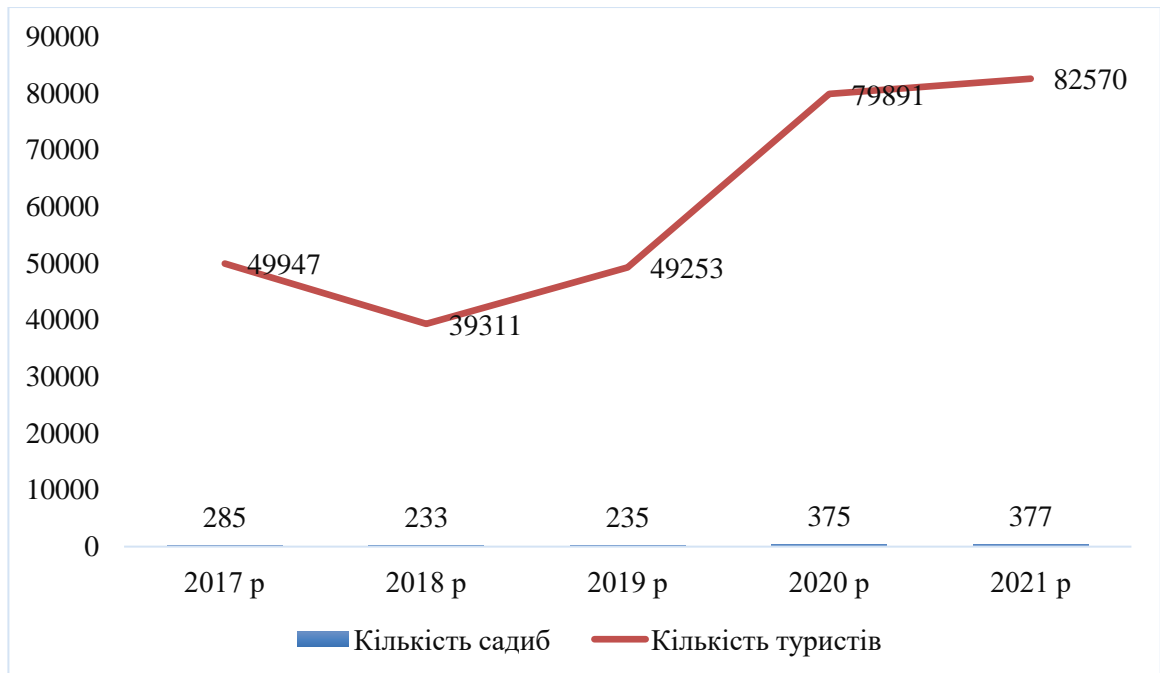

Рис. 3.3. Динаміка кількості туристів та садіб в Україні, які відвідали за період 2017–2021 рр.

**Джерело: сформовано автором*

Так, за даними рис. 3.3 бачимо в цілому за 2017- 2021 роки спостерігається зростання туристичних потоків та обсягів туристичного підприємництва в сільській місцевості.

В Україні існують такі моделі організації сільського туризму:

1. Створення сільського туризму на базі існуючих домогосподарств або особистих селянських господарств (агросадіб), які можуть забезпечити не більше 9 ліжко-місць. Ця модель є найбільш успішною для сільських територій, які є потенційно привабливими для споживачів таких послуг та мають відповідні ресурси.
2. Надання послуг сільського туризму на основі приватних туристичних об'єктів, що розташовані в сільській місцевості. Ця модель реалізується через культурно-етнографічні центри або стилізовані агротуристичні хутори.

3. Організація сільськогосподарських тематичних парків і центрів, яка є найбільш перспективною моделлю сільського туризму, оскільки вона орієнтована на знайомство з традиційними методами ведення сільського господарства, а також на популяризацію технологічних інновацій у сільському господарстві та альтернативних джерел енергії.

Для того, щоб проаналізувати особливості розвитку сільського туризму в Україні, проведемо туристичний аналіз SWOT, щоб визначити перспективи її розвитку в Україні, а також запобігти виникненню ймовірних проблем (Додатку Б).

Отже, для подальшого розвитку сільського туризму в Україні необхідно створити єдину законодавчу базу, яка регулюватиме цю сферу обслуговування та класифікувати існуючі заклади відпочинку. В результаті проведеного дослідження встановлено, що сільський туризм вже давно користується популярністю серед туристів з усього світу. В Україні сільський туризм розвивається на більшій частині території країни, проте з різним рівнем інтенсивності.

3.2. Проблеми розвитку сільського туризму та шляхи їх подолання

Після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну західний регіон України, безперечно, залишається найпривабливішим туристичним напрямком для українських туристів, особливо через його віддаленість від районів бойових дій. Україна є найбільшою країною Європи і має великі сільські території.

Зараз у багатьох селах населення скорочується через урбанізацію. Тому сільський туризм має величезний потенціал розвитку та величезний попит. Це сприяє створенню нових робочих місць і збільшенню культурної спадщини сільської місцевості.

На даний час актуальним залишається питання розвитку віддалених гірських населених пунктів і територій. Вкрай важливо, що низький рівень

економічного розвитку більшості територіальних громад гірських районів України призводить до слабких фінансових та бюджетних можливостей, що робить пріоритетним завданням в Україні інтеграцію гірських територій у процес адміністративно-територіальної децентралізації та формування спроможних територіальних громад [13]

Найбільшою проблемою, яка стримує розвиток сільського туризму в гірських районах України, є висока вартість будівництва. У середньому вартість реалізації туристичних проектів у гірській місцевості в 4-5 разів перевищує вартість будівництва аналогічних об'єктів у рівнинній місцевості.

Транспортування до будівельного майданчика ускладнене, а можливості будівництва протягом року обмежені, оскільки велике обладнання не може переміщатися на височину під час опадів (сніг, дощ). досвід будівництва весь у гірській сільській місцевості України.

Значною перешкодою для інвестицій у туризм, а українські гори є найбільш конкурентоспроможними районами для туризму через свої природні характеристики. Європейський досвід показує, що 90% гірських громад не можуть конкурувати з рівнинними без зовнішньої допомоги та підтримки. Лише близько 10% населених пунктів можуть стати конкурентоспроможними в економічному сенсі, якщо за рахунок туризму розвивати високий рівень туристичної інфраструктури. Тому необхідно розробити курс на мультидисциплінарний економічний розвиток гірських територій та розробити відповідну політику впровадження.

Реалізація методичних рекомендацій щодо розвитку та підтримки сільського туризму в гірських районах буде більш ефективною за умови застосування підходів, адаптованих до національних умов України та апробованих європейськими країнами.

Серед них: покращення транспортної, соціальної та громадської інфраструктури гірських територій; формування концепцій та планів розвитку гірських територій та надання державної підтримки для реалізації передбачених ним проектів; створення фонду підтримки гірських територій; надання субсидій

та сприяння кооперації сільськогосподарських виробників у гірські райони; підтримка туризму, курортів та розвитку народного мистецтва та ремесел; сприяння створенню можливостей зайнятості в гірських районах через промислову діяльність, яка не завдає шкоди екології, зосереджуючись на малих і середніх підприємствах; враховуйте особливі умови гірських районів з точки зору механізмів фінансового вирівнювання та інших аспектів.

Беручи до уваги нові ситуації та виклики, що виникають в українських горах, найважливішим завданням на даний момент має бути вирішення проблем зайнятості місцевих жителів шляхом стимулювання інвестицій, особливо в туризм, а також сприяння рівним фінансовим і бюджетним можливостям для забезпечити місцевим жителям та умови проживання територіальних громад [13, с. 82].

Для України слід зазначити: європейський досвід доводить необхідність формування та реалізації комплексної політики розвитку українських гірських територій, яка базується на економічному забезпеченні, підвищенні їх конкурентоспроможності, запобіганні депопуляції, розвитку туризму в охороні гірських територій. Екологічні функції та умови туризму національної культурної спадщини.

Все це сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості сільського туризму в гірській місцевості. Сфери підтримки гірських територій можуть включати: адміністративну політику щодо забезпечення особливого статусу гірських адміністративних районів і населених пунктів за допомогою спеціальних засобів, таких як фінансове вирівнювання та інвестиційна діяльність; територіальне планування та поділ адміністративно-територіальних одиниць з урахуванням специфічних умов гірських районів. територіях; фінанси та збалансований бюджет, який надасть можливості для економічно неблагополучних територій у гірських районах і забезпечить, щоб умови життя місцевих жителів не були нижчими за середні по країні; цільові програми, які сприяють розвитку територій і видів діяльності, які особливо важливо для гірських районів; реалізувати програми, які допоможуть вирішити проблеми

дорожнього руху в гірських районах та інфраструктурні рішення для питань комунікаційної доступності [13, с. 83].

Останніми роками спостерігається помітна позитивна тенденція розвитку сільського туризму в гірських районах Західної України. Відрадно бачити, що, окрім традиційних великих готелів і туристичних комплексів у Карпатах, у горах з'являються менші садиби, відкриваючи захоплюючі краєвиди та демонструючи сільські галузі, як-от вівчарство [36].

Досвід війни та відключень електроенергії показав, що ці напрямки туризму стають все більш популярними серед українців, особливо мешканців великих міст, які шукають спокійного відпочинку в гармонії з природою.

Прикладами таких закладів є «Дідова хатина» в селі Яворів Івано-Франківської області, «Тиша» в селі Ізки Закарпатської області, «Хата до сонця» в селі Урич Сколівського району Львівської області, «Кас-кад» у с. В. Волосянка Львівської області, «Хатинки» у с. Снідавка Івано-Франківської області, «Йога-дім» у с. Лекече Чернівецької області та багато інших.

Варто зазначити, що сільський туризм відіграє значну роль у підтримці та відродженні традиційних українських галузей, таких як вівчарство, виробництво вовни, сироваріння та бджільництво. Так, наприклад, екоферми «Плай» у селі Климець Львівської області є єдиними виробниками в Україні, які пропонують молочну продукцію з чотирьох різних видів молока – овечого, козячого, коров'ячого та буйволячого.

Розвиток сільського туризму є важливим аспектом розвитку сільської місцевості, особливо в гірських регіонах. Важливість пріоритетності розширення сільського зеленого туризму в усіх регіонах України пояснюється такими чинниками:

1. Стимулює розвиток малого підприємництва, що є життєво важливим для підвищення економіки аграрних регіонів країни.

2. Багато регіонів України мають невикористаний рекреаційний потенціал, що вимагає пошуку альтернативних та ефективних стимулів для його оптимального використання в цілях туризму та відпочинку.

3. Створення та розвиток сільськогосподарських дозвіллевих послуг дозволило вирішити деякі нагальні соціальні проблеми в багатьох сферах, особливо масштабне безробіття, зайнятість мігрантів, складний соціальний клімат тощо; унікальна Конкурентна перевага міжнародного туризму зробить Україну одним із головних центрів розвитку сільського туризму в Європі [30].

Варто зазначити, що розвиток сільського туризму є інвестиційно привабливим не лише в західному регіоні України, а й у всіх регіонах нашої держави та сприяє соціально-економічному розвитку села. Реалізація проектів сільського туризму потребує менших фінансових вкладень порівняно з іншими видами туризму, тому сільський туризм слід вважати важливим напрямком у післявоєнній відбудові України.

Наприклад, українські степи також мають природні умови, привабливі для туризму. Безумовно, існує проблема часткової чи повної втрати української культурно-традиційної спадщини в південних і східних областях України. На жаль, саме на цих теренах у радянський період будь-який вияв української ідентичності, особливо традиційні українські ремесла та побут, зазнав найжорстокішого придушення.

Однак у післявоєнній відбудові України сільський туризм може стати важливою основою для відродження культури та традицій, характерних для цих регіонів. Гарними прикладами розвитку сільського туризму на півночі України є села «Обирок» Чернігівської області та «Щербата Зуглі» Київської області.

Цікаво, що серед карпатських регіонів найбільша частка коштів населення, які витрачаються на будівництво індивідуального житла, припадає на Закарпатську (22,9%), що пов'язано з масштабною міграцією робочої сили з регіону. Тому значну частину отриманих з-за кордону коштів місцеві жителі використовують для вирішення своїх житлових проблем. Останніми роками розвиток приватного сектору на Закарпатті посилюється за рахунок розвитку зеленого туризму, ставши одним із факторів впливу на збільшення туристичних потоків [38, с.59].

Оскільки Карпатський регіон має величезний туристично-відпочинковий потенціал і є перспективним напрямком інвестування, місцева влада приділяє все більшу увагу залученню капітальних інвестицій для охорони навколишнього природного середовища з метою заохочення інвесторів до відкриття бізнесу в екологічній сфері.

Так, в довоєнний період в області Карпатського регіону надійшло 2 742,2 млн. грн. або 9,7% від загальноукраїнського обсягу капітальних інвестицій на охорону навколишнього природного середовища.

Аналізуючи середню оцінку темпів зростання валової доданої вартості в різних галузях економіки, можна визначити ключові напрями, на які варто звернути увагу. Це фінансова діяльність (115%), готелі та ресторани (111,4%), комунальні та індивідуальні послуги, культурна та спортивна діяльність (107,7%), державне управління (107,0%). Прискорений розвиток цих секторів, як вказує їхній внесок у загальну регіональну економіку, може керувати прийняттям рішень щодо пріоритетів регіону. Важливо враховувати їхній потенційний вплив на майбутні трансформаційні процеси не лише в регіоні, а й по всій Україні [38].

Основними причинами зниження вигоди від туризму в регіоні є:

- уповільнення активності іноземних інвесторів - зниження частки іноземного капіталу в структурі джерел інвестиційних ресурсів регіону після повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну;

- збільшення витрат власних коштів підприємств та організацій області;

- прибуткова частка в структурі джерел інвестування має тенденцію до зниження: промисловість; торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів і особистих речей; діяльність у готелях і ресторанах; фінансова діяльність; операції з нерухомим майном, оренда та інжиніринг, а також послуги підприємцям; надання громадських і індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спортивні галузі;

- високі процентні ставки за кредитами, що фактично призводить до зменшення частки банківських кредитів у структурі інвестицій капіталів регіону.

Через перерозподіл розподілу коштів в умовах війни в державному та обласних бюджетах не вистачає коштів на туризм, відповідно необхідні значні інвестиційні ресурси для подолання наслідків повномасштабного вторгнення Росії в Україну, особливо для ремонту.

Пошкоджена енергетична інфраструктура в регіоні, яка забезпечує сотні розселенням, харчуванням та медичною допомогою 10 тис. вимушено переміщених громадян України.

Серед найважливіших перешкод і труднощів, з якими стикалися туристи в Україні в довоєнний період, були: незадовільний стан доріг, погана екологія, забруднення навколишнього середовища, зокрема проблема засмічення та невирішені питання поводження з відходами на території, високе забруднення; висока вартість і низька якість послуг, що надаються, низька якість міжміського транспорту та відсутність інформації про туристичні маршрути [36].

Важливою проблемою розвитку та підтримки сільського туризму в Україні є відсутність стратегічного планування цього виду туризму в регіоні. Тому авторами розроблено основні складові стратегії розвитку сільського туризму на основі сталого розвитку.

Місцеві органи влади повинні активно сприяти участі жителів та інших місцевих зацікавлених сторін, включаючи професіоналів і волонтерів, у плануванні та розвитку громадського туризму. Програма залучення молоді.

Залучити молодь віком від 18 до 30 років до спільної розробки програми заходів для підвищення обізнаності про місцеву культурну спадщину та підтримки залучення місцевої громади до спільної розробки нових стратегій управління об'єктами культурної спадщини.

Співпраця з навколишніми громадами, включаючи транскордонне співробітництво в прикордонних районах. Спільно працювати, координувати організаційну діяльність, використовувати спільні історичні та природні умови, виробляти спільну територіальну стратегію. Ініціатива спрямована на визначення регіонального бренду, підвищення його туристичного потенціалу та сприяння інтеграції менш відвідуваних територій і сіл у туристичні потоки.

Важливо підтримувати сільське господарство та прагнути покращити конкурентоспроможність сільського господарства. Створити механізм відродження сільського господарства на основі сталого розвитку. Місія включає підтримку виробництва типових місцевих продуктів харчування.

Варто створювати і популяризувати культурні стежки в цьому районі, які запрошують відвідувачів досліджувати природу. Проводити спільні навчальні програми з університетами та коледжами для місцевих фермерів, щоб розвинути їхній потенціал для розвитку сталого сільського туризму [44].

Організація семінарів, воркшопів і вебінарів надасть учасникам можливість розробляти нові туристичні стратегії та вдосконалювати навички співпраці з місцевими фермерськими господарствами. Крім того, цей напрямок є важливим для навчання мешканців місцевих громад у питаннях залучення фінансування від іноземних інвестиційних установ і написання грантових заявок.

3.3. Пропозиції щодо розвитку нових видів сільського туризму

Одним з провідних та новітніх видів туризму вважається екотуризм. В Україні екотуризм ще знаходиться на початковій стадії розвитку. Екотуризм в Україні має два напрямки розвитку: - «американський», що включає спорт і туризм в екстремальних природних умовах; - «європейський», що передбачає організований відпочинок у сільській місцевості, що підтримується традиційною місцевою культурою (зазвичай в Україні називається сільським, зеленим або агротуризм).

Україна має величезний екотуристичний потенціал, і зростання попиту на туристичні послуги має призвести до кращого розвитку інфраструктури та регіональної організації екотуризму [6]. Ці показники свідчать про значні відмінності в розвитку екотуризму в Україні та Європі.

В європейських країнах люди більше займаються екотуризмом. Проте Україна має великий потенціал для розвитку в цій сфері, оскільки країна має

велику кількість природних ресурсів і природних пам'яток, які є потенційно привабливими для туристів.

Основними чинниками, що стримують розвиток екотуризму в Україні та Європі, є:

- збільшення туристичного потоку призведе до забруднення навколишнього середовища, особливо води, повітря та землі, та завдасть шкоди природному середовищу. Шкода екосистемі, особливо різноманітності флори та фауни;

- незаконне будівництво часто відбувається поблизу природних парків і туристичних об'єктів заповідників, руйнуючи екологічний баланс;

- відсутність інфраструктури, такої як готелі, транспортні засоби та дороги, що може призвести до скорочення туристичний потік;

- відсутність закону про нагляд;

- якщо розвиток екотуризму не сприяє місцевій економіці, це може призвести до зниження популярності екотуризму серед місцевих жителів;

- екотуризм може бути досить дорогим, особливо якщо він спирається на технології, які зменшити вплив на навколишнє середовище.

Україна приєдналася до цих цілей і разом з ЄС розробила Стратегію національної екологічної політики України до 2030 року, виходячи з цих цілей. Стратегія сприятиме, серед іншого, створенню робочих місць і розвитку місцевої культури через розвиток сталого екологічного туризму.

Крім того, підхід охоплює поширення життєво важливих знань щодо сталого розвитку та прийняття способу життя, який гармонійно співіснує з навколишнім середовищем. Це включає захист лісів, природних заповідників, а також гірських і морських екосистем, а також створення нових екологічних мереж. Ці зусилля чітко підкреслюють потенціал для зростання та розвитку екологічного туризму в Україні.

З метою сприяння сталому розвитку в усіх секторах уряд визнає важливість запровадження екотуризму та розширення екологічних ініціатив у державних природних заповідниках. Крім того, місцева влада взяла на себе ініціативу щодо

організації екофестивалів, проектів та заходів по всій країні, зробивши сталий розвиток головним пріоритетом для всієї країни.

В Україні існує багато ініціатив, спрямованих на покращення навколишнього середовища. Ці програми охоплюють низку заходів, включаючи відновлення та відродження парків, встановлення навігаційних знаків, висаджування дерев та очищення різних територій.

Крім того, з кожним роком зростає кількість громадських та природоохоронних організацій, які приділяють свою увагу збереженню навколишнього середовища. Ці організації активно беруть участь у різноманітних ініціативах та проектах для просування екологічного туризму в різних місцях. Цікавим рішенням у плані збереження навколишнього середовища та відновлення туристичної привабливості є створення у 2016 році сервісу Ecomapa.gov.ua.

Ця інноваційна платформа являє собою інтерактивну електронну карту, яка відображає розташування сміттєзвалищ у всіх регіонах України. Це дозволяє будь-кому повідомляти про виявлення сміття та його точне місцезнаходження, спонукаючи місцеву владу вжити заходів для його прибирання. Користувачі, які надсилають звіти, можуть дистанційно контролювати хід процесу очищення.

За два роки роботи сервісу по всій країні виявлено понад 5000 сміттєзвалищ, більше половини з яких розчищено місцевою владою. Національна політика України спрямована на впровадження «зеленого виробництва» та екологічних технологій проти екологічно шкідливих підприємств, проблема багатьох регіонів країни, яка перешкоджає розвитку екотуризму та негативно впливає на довкілля та населення. Забруднення від екологічно шкідливих підприємств робить територію менш привабливою для туристів.

З нашої точки зору, спираючись на глобальні практичні знання, ми пропонуємо реалізацію конкретних підходів еко-агротуризму як потенційних рішень поточних викликів у нашій країні.

1. Ці підходи включають створення регіональних мереж сільського туризму, зосереджуючись на зростанні малих, сімейних та індивідуальних підприємств, які використовують існуючі туристичні активи в сільській місцевості. Це передбачає розвиток закладів розміщення, таких як невеликі сімейні готелі, а також покращення інфраструктури для підтримки різних аспектів сільського туризму.
2. Відтворення соціокультурного середовища історичного поселення включає створення «історичного села», «національного села», а також репрезентацію дворянських і купецьких маєтків, монастирів та інших відповідних елементів.
3. Створення експансивних і невеликих спеціалізованих закладів сільського туризму, орієнтованих на першочергове розміщення туристів і координацію їхнього комплексного дозвілля, таких як етнографічні чи культурно-історичні комплекси.
4. Створення державних і приватних агропарків як масштабних багатофункціональних туристичних, виставкових, рекламно-ярмаркових, культурно-науково-виробничих комплексів, оснащених засобами розміщення та відповідною інфраструктурою. Усі перелічені моделі можуть бути реалізовані в нашій країні за умови виконання деяких ключових умов, унікальних для кожної моделі [38].

Ми вважаємо, що організація дозвілля на селі не повинна ґрунтуватися на змінах моди та інших стратегічних міркувань, а повинна враховувати історичні, культурні, соціокультурні, екологічні та інші аспекти, характерні для місцевості, тому це стратегічний маршрут з найбільшою економічною перспективою для туристичної галузі.

Прийняття рішень на користь неписьменних інвесторів може підірвати соціокультурне середовище, яке має історично сформовані фактори стратегічної цінності у формуванні туристичних продуктів, такі як ландшафт, історія та забудоване середовище.

Війна, яка почалася в Україні у 2022 році, призвела до того, що більша частина території країни була зруйнована загарбниками. Багато флори і фауни, а

також пам'ятки архітектури були знищені пожежами, вибухами і ракетними ударами. Природні парки та заповідники рідкісних тварин і рослин на окупованих територіях України загарбники перетворили на мисливські угіддя, шахти та стоянки військової техніки.

Оскільки відновлення цих об'єктів є дуже актуальним завданням, варто визначити основні напрямки адаптації екотуризму після закінчення війни. Десятиліття досвіду успішної діяльності сільського туризму в розвинутих країнах показують, що розвиток сільського туризму потребує належної правової бази для сприяння участі підприємців у цьому процесі. Такий підхід дозволить ідентифікувати мільйони ремісників і спонукати їх вміло управляти своїми маєтками, створюючи комфорт і належний рівень обслуговування [51].

Якщо говорити про нові види зеленого туризму, то варто розглянути зелений психологічний туризм. В даний час все більшої популярності в індустрії туризму набуває психологічний туризм (PSY-туризм), який у своїх дослідженнях вперше науково обґрунтував напрямок «психологічний туризм» Буряк Л.Г. «Психологічний туризм» відноситься до дозвілля, яке має психологічну складову. Цей вид подорожей передбачає відкриття нових знань, насамперед про себе.

Метою психотуризму є досягнення внутрішньої цілісності та гармонії людини (розуміння та прийняття себе, пізнання свого тіла та особистих здібностей, покращення контакту із зовнішнім світом) за допомогою психологічної підтримки клієнтів-туристів та використання відновлювальних ресурсів туриста. навколишнє середовище [3].

У цьому сенсі можливість зміни стресового середовища та відновлення психологічних ресурсів є однією з найважливіших і найцінніших переваг туризму як психотерапевтичного напряму, а сучасний «психологічний туризм» — це метод, спеціально розроблений для відновлення та підтримки психічного здоров'я. створена технологія. за сучасних умов [3].

Більшість туристичних компаній використовують термін «психотуризм» для опису інноваційного типу подорожі, який доповнює звичайний досвід

подорожі професійною психологічною підтримкою, яка не тільки сприяє фізичному відновленню, але й психологічному зростанню та розвитку.

«Психологічний-туризм» являє собою форму розваги, під час якої клієнт супроводжується практикуючим психологом або групою організаторів-психологів, організовує різноманітні культурні заходи (відвідування пам'яток, культурних та історичних місць) та пропонує майстер-класи, духовний та особистісний розвиток під час семінар або навчальну поїздку.

Поява та зростання цього виду туризму в основному зумовлено напруженим темпом сучасного життя у великих містах і мегаполісах, що вимагає можливостей для релаксації та відпочинку, особливо в ситуаціях постійного стресу.

Туризм в Україну під час війни міг би стати ще одним джерелом підвищення економічних показників країни. Туристи, які відвідують місцеві пам'ятки, ресторани, готелі та інші місця, можуть сприяти розвитку місцевого бізнесу та економічному зростанню. Розвиток зеленого туризму може стати важливим засобом збільшення туристичного потоку та покращення регіональних економічних умов.

Після закінчення військового режиму сектор зеленого туризму може стати пріоритетним напрямком для українського туризму. Це пов'язано з можливим поступовим зняттям карантину під час відпочинку на заповідних територіях чи у сільських населених пунктах, дотриманням профілактичних рекомендацій, таких як дотримання дистанції та уникнення скупчень людей, яких важко уникнути в містах, психологічне відновлення після тривалого «військового» стресу.

В умовах загального економічного спаду вартість туристичних та інших послуг є відносно низькою, що впливає на доходи громадян України та майбутніх іноземних туристів.

Проте, щоб забезпечити розвиток зеленого туризму в сучасних «повоєнних» умовах, необхідні інновації – не тільки технологічні інновації, які традиційно впроваджуються в умовах науково-технічного прогресу.

Різноманітні атрибути, такі як:

- забезпечення зручності, безпеки, а головне - легкого доступу до туристичних зон;
- гнучка система знижок для туристів, особливо в перші місяці після війни;
- забезпечення сімейного спілкування через Інтернет, телефон;
- забезпечення бездротових систем безбар'єрного проїзду;
- забезпечення проживання належними засобами гігієни (дезінфікуючими засобами тощо) і чистою водою.

Розвиток нашої країни повинен починатися з екологічної реконструкції та підтримки екологічного туризму.

Зважаючи на те, що українці зараз прокладають шлях післявоєнного відновлення, сільський може стати одним із головних напрямків розвитку нашої країни за останній час.

У цьому контексті можна побачити перспективи розвитку сільського після війни та переваги екологічного напрямку для туристів, тим самим стимулюючи їх розвиток у цьому напрямку.

Можна побачити, що сталий розвиток екотуризму є ключовим для майбутнього розвитку України, який сприятиме відновленню інфраструктури країни та приверне загальну увагу.

Висновки до розділу 3

Сільський туризм – це не лише форма дозвілля, а й важливий інструмент охорони довкілля, розвитку екотуризму та реабілітації людей, які пережили психологічні травми внаслідок війни чи інших стресових ситуацій. Він сприяє відновленню здоров'я постраждалих, зміні їхнього оточення, а також дарує естетичне задоволення від контакту з природою та участі в традиційній сільській праці.

Розвиток зеленого туризму також відіграє важливу роль у збереженні природних ресурсів та екосистем, захисті природної краси та підтриманні

екологічної стабільності регіонів. Окрім цього, він стає джерелом доходу для місцевих жителів, сприяючи розвитку сільського господарства та інших економічних сфер.

Сільський туризм стимулює зростання малого бізнесу, створює можливості для диверсифікації сільського підприємництва й відкриває нові робочі місця. Він також сприяє покращенню рівня життя місцевого населення, модернізації інфраструктури та збереженню навколишнього середовища. Однак для сталого розвитку цього виду туризму необхідно створити ефективний економічний механізм, що включатиме організаційні, економічні та правові складові.

Серед перспектив розвитку вітчизняного туристичного продукту варто виокремити новий напрям – психологічний туризм. Цей вид туризму має значний потенціал в Україні, особливо в умовах наслідків повномасштабного вторгнення Росії.

Психологічний туризм може стати ефективним засобом реабілітації для військових та інших постраждалих, реалізуючи цю функцію як через індивідуальну роботу психологів, так і в рамках туристичних програм із застосуванням психологічних методів. У сучасних умовах це є актуальним і дієвим інструментом підтримки та відновлення.

РОЗДІЛ 4. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

4.1. Питання безпеки в організації сільського туризму

Розглянемо докладніше небезпеки, які можуть виникнути під час подорожі. Загалом, небезпек багато, але в екотуризмі це переважно небезпеки природного походження.

До речі, якщо мова йде про загальні небезпеки, то, крім природних, розрізняють небезпеки техногенного характеру, соціально-політичні небезпеки та комбіновані небезпеки. Літосферні небезпеки пов'язані з проявом підповерхневих сил і топографією. Це землетруси, зсуви, обвали, уламки, каменепади.

Тому з горами та скелелазінням пов'язано багато небезпек. Особливо в гірських районах можливі каменепади. Можливо, в падінні каменю винні самі туристи. Якщо камінь почав падати, необхідно принаймні простежити за його рухом і, у разі небезпеки для когось, попередити про загрозу криком «камінь». Члени групи сходження не повинні перебувати занадто далеко один від одного, оскільки швидкість каменепаду зростає з відстанню.

Осипи є також досить небезпечні - каміння накопичується, а стійкість погана. Коли людина падає на гравій, камінь рухається, створюючи ризик отримання травми. Небезпеку гравію можна оцінити за кольором каменю. Світло небезпечніше - свідчить про наявність нових сколів і подряпин.

Особливу увагу слід звернути на небезпечні атмосферні явища: грози, піщані бурі, хуртовини, високі та екстремально низькі температури. Коли злива супроводжується громом і блискавкою, слід уникати перебування на відкритих місцях. Перебуваючи в лісі, не варто ставати під найвище дерево. Особливо небезпечно жити під дубом і осикою. При низьких температурах можливе

обмороження. Щоб цього уникнути, потрібно не тільки теплий одяг, а й деякі допоміжні заходи: розтирати відкриті частини тіла, рухатися.

При високій температурі загроза теплового удару. Щоб цього уникнути, потрібно приділяти максимальну увагу захисту голови. Головний убір є обов'язковим, а якщо його немає, потрібні будь-які інші засоби захисту, навіть носова хустка.

Також варто звернути увагу на воду (бажано холодну), якою рекомендується зволожувати голову. Знаючи, що ваша подорож буде в жарку погоду, ви можете запасти пляшку води в холодильнику заздалегідь і взяти її з собою, коли вирушаєте.

Слід пам'ятати, що в жарку погоду потреба у воді зростає, а в їжі - зменшується. Чимало небезпек пов'язано і з водою. Небезпечні явища, пов'язані з водою, включають повені, затори, селеві потоки та лавини. Треба говорити про надводне, підводне і кризу відповідно. В екотуризмі реальні загрози з боку живих організмів: найпростіших і великих ссавців. Все це об'єднується поняттям «біосферні небезпеки».

Тому мікроорганізми є збудниками багатьох небезпечних захворювань: малярії, холери, сибірської виразки, ботулізму, сказу. Досягнення медицини призвели до того, що деякі з цих захворювань фактично вдалося подолати. Тим часом інші види з'являються в нових формах, завдаючи великих збитків людям.

Тварини також небезпечні для людини. Вони можуть вкусити або покалічити людину, а крім того, є збудником багатьох захворювань. Зокрема, це стосується вже згаданого сказу, яким хворіють не лише собаки (що загальновідомо), а й лисиці. При попаданні в організм мікроорганізмів від хворих тварин (а вони хворіють майже завжди) стан організму значно погіршується. Тому слід уникати контакту з дикими тваринами.

Більш того, навіть звичайні щури навряд чи будуть їсти пошкоджені ними продукти. В останньому випадку є ризик заразитися туляремією. Захворювання супроводжується високою температурою. Його можна лікувати антибіотиками,

включаючи стрептоміцин. До речі, антибіотики - це органічні речовини, які мікроорганізми утворюють для захисту від інших мікроорганізмів.

Справжню небезпеку для людей становлять собаки. Щоб зменшити ризик бути укушеним, ви повинні завжди дивитися на нього. Отруйні змії становлять певну небезпеку для здоров'я та життя. У разі укусу рекомендується видалити частину отрути. Крім того, бажано пити багато рідини, що може знизити концентрацію отрут і посилити їх виведення з організму. Ще одна порада – звести до мінімуму рух ураженої частини тіла. У будь-якому випадку необхідно проконсультуватися з лікарем. Певну небезпеку становлять і пожежі в навколишньому природному середовищі, особливо в лісах і очереті. Щоб знизити ризик, рекомендується перебувати поблизу джерела води. В крайньому випадку можна застосувати метод контратаки.

Вторгнення Росії завдало непоправної шкоди екосистемі та порушило права громадян на безпечне життя, навколишнє середовище, бізнес, туризм і рекреаційну діяльність. Як наслідок, у районах, де тривають бойові дії, накопичилась велика кількість ракет і боєприпасів, які не розірвалися, а значні обсяги сільськогосподарських угідь були заміновані.

Майже щодня фермери, які намагалися почати обробляти свою землю, гинули або були важко поранені. Це становитиме величезну загрозу безпеці життя людей у найближчі роки.

Основні небезпеки для сільського туризму у даний період включають: небезпека для туристів: війна в Україні створює значні ризики для безпеки туристів. Бойові дії, мінні поля та інші загрози можуть спричинити поранення або смерть туристів; пошкодження туристичних об'єктів: війна завдала значної шкоди туристичним об'єктам. Багато готелів, ресторанів, музеїв та інших туристичних об'єктів було пошкоджено або зруйновано.

Політична нестабільність: війна в Україні призвела до політичної нестабільності в країні. Це може мати негативний вплив на інвестиції в індустрію туризму [17].

Для подолання цих наслідків Мінекономіки пропонує створити національне агентство з координації розмінування. Відновлення життя на раніше окупованій території потребуватиме часу, значних коштів і бажання людей повернутися на батьківщину.

Для подальшого перспективного розвитку цих територій необхідно, щоб держава створила такі умови, при яких розвивати території і бізнес були зацікавлені не тільки місцеві мешканці, а і іноземні інвестори. Якщо більшість проблем сьогодні зрозуміла, то можливо її масштаби і наслідки не всі розуміють. Тільки завдяки бажанню населення і держави, відновити життя найбільшій здравниці України та виробника сільськогосподарської продукції можливо в найблищій перспективі.

Другий рік поспіль війна приносить громадянам України невимовне горе та страждання. Якщо не фізична, то психологічна шкода може тривати десятиліттями. Кожен українець зазнав військової агресії. Після закінчення війни пережиті травми та емоційний стрес можуть залишитися з людиною на все життя.

Серед багатьох методів реабілітації одним із найефективніших є розвиток зеленого туризму. Такий вид туризму дозволить постраждалим від війни відновити свій емоційний і фізичний стан. Водночас зелений туризм допоможе захистити довкілля в Україні та розвинути екотуризм, а також зміцнити економіку країни в майбутньому.

Сільський туризм - це різновид відпочинку в сільській місцевості, де природне середовище є відносно незайманим. Туристи можуть відчувати притаманний місцевому стилю життя, враховуючи звичаї, етнічні особливості та колорит, і спробувати здійснити традиційний і простий сільський туризм. Працювати для естетичного задоволення та культурного розвитку [1].

Питання безпеки важливі у всіх видах туризму, але особливо важливу роль відіграють в екотуризмі. Це тому, що екотуризм зазвичай відбувається в місцях, де природне середовище відносно незаймане.

Крім того, якщо потрібна допомога, то зазвичай вона знаходиться досить далеко в просторі та часі. Останнє свідчить про те, що відвідувачі мають покладатися здебільшого на себе: на власні сили та вміння.

Щоб мінімізувати негативний вплив несподіваних подій під час подорожі, життя і здоров'я людей часто страхують. Однак страхування дає можливість отримати певні кошти, але не можливість повернути здоров'я чи навіть життя, яке може бути навіть втрачене.

Тому під час усіх екотурів рекомендується дотримуватися безпеки, незалежно від того, чи є у учасників страхівка чи ні. Тому вам необхідно знати про це певну інформацію.

4.2. Відновлення сільського туризму у майбутній післявоєнний період

Сьогодні традиційні види туризму поступово занепадають, але водночас постійно з'являються нові способи дозвілля та розваг, які враховують тимчасові обмеження пересування, міжміські справи та міжособистісне спілкування.

Сьогодні Україна потерпає від терористичної агресії з боку Російської Федерації. Зрештою, війна проти України створила болючі виклики для решти світової індустрії туризму. Тому необхідно змінити фокус стратегічних цілей та переформулювати завдання сталого розвитку туризму та курортів в Україні для відновлення та подальшого розвитку туризму на принципах стійкості.

Першочерговим завданням є підготовка до наслідків вступу України до ЄС, особливо інтеграції внутрішнього законодавства та регуляторних сфер у Європу, а також необхідності уточнення статусу та ролі туризму у відбудові України. Повоєнний період. Тому профільні державні установи, представники бізнесу туристичної та готельної індустрії, навчальні заклади, громадські організації, органи місцевого самоврядування за підтримки Державного агентства розвитку туризму України працюють над підготовкою українського туристичного ринку та експертів. . Нові потреби повоєнного українського суспільства [35].

Зокрема, велику увагу привернули плани відновлення окупованої Автономної Республіки Крим. Усі інституції прагнуть створити ефективний інструмент для сприяння розвитку української готельної індустрії, забезпечуючи співпрацю з іноземними експертами у сфері менеджменту туризму та освіти в цій галузі, відіграючи важливу роль у відновленні людських ресурсів [35].

Сьогодні країни шукають нові способи підтримки туризму. У деяких країнах, таких як Польща та Естонія, вільні готельні номери використовувалися для розміщення біженців. Крім вжиття негайних заходів для підтримки індустрії туризму, країни також звернули увагу на розробку заходів для сприяння відновленню.

В умовах війни суттєво зросли й ризики українських туристичних компаній, багато компаній зазнали прямих матеріальних збитків, а деякі недоотримали значної частини прибутку. Проте український туризм розраховує на швидке повоєнне відновлення.

За статистикою Національного агентства розвитку туризму, за шість місяців тотальної війни сума туристичного збору сягнула 89 420 000 гривень, що майже на 28,8% більше, ніж за аналогічний період 2021 року. Найбільший приріст зафіксовано у семи регіонах, шість із яких у Західній Україні [12].

Порівняно з відповідним періодом 2021 року найбільше приростів у Львівській, Івано-Франківській та Закарпатській областях. Сьогодні у центрі уваги українських туристичних підприємств – розвиток внутрішнього туризму, розвиток закордонних автобусних турів, репозиціонування туристичних продуктів у різних регіонах та пошук найкращих форм роботи після перемоги.

Експерти вважають, що відроджувати галузь варто починати з менш постраждалих від війни територій. Інвестиційні потоки мають йти із заходу на південь і схід: зі Львова до Одеси та Києва, а потім і в інші регіони після відновлення всієї необхідної інфраструктури та розмінування.

До відродження туризму у звільнених містах слід підходити обережно. Будь-який проект, який охоплює ці локації, насамперед має стати частиною

пам'ятного туризму України. До цього питання мають бути залучені відповідні національні інституції: Інститут національної пам'яті та Національне агентство розвитку туризму [15].

Важливим чинником відновлення туризму стане здатність післявоєнної України розпочати масштабні маркетингові кампанії на зовнішніх ринках, які перетворять імідж нашої країни з ворожого місця на безпечне. Місця подорожей. Розробляючи портфелі туристичних послуг, вітчизняні туристичні компанії повинні враховувати поточні тенденції зміни туристичного попиту та дотримуватися диференційованої та інноваційної маркетингової політики.

Водночас слід зазначити, що туристичний бізнес зможе отримати максимальну вигоду, розробляючи маркетингові стратегії за допомогою комплексного цифрового підходу та активно залучаючи туристичну онлайн-інфраструктуру.

Одним із головних викликів для розвитку туризму в Україні під час війни було покращення умов безпеки. Український уряд та місцева влада мають забезпечити стабільність та безпеку туристичних маршрутів. Також важливо мати ефективну інформацію про безпеку відвідувачів та інвесторів. Ще одним важливим аспектом є реструктуризація туристичних продуктів. Україна повинна зосередитися на розвитку нових туристичних напрямків і продуктів, які відповідають сучасним потребам туристів. Навіть у важкі часи заповідники, етнічний туризм, гастрономічний туризм і культурні фестивалі можуть привабити туристів.

Співпраця з міжнародними партнерами – ще одна можливість для розвитку туризму. Партнерство з іншими країнами, розвиток спільних туристичних проектів і програм підтримки туризму можуть сприяти відновленню туристичної галузі України. Тому війна в Україні принесла багато викликів українській туристичній галузі.

Незважаючи на труднощі, викликані війною, Україна все ще має потенціал для розвитку туризму. Країна багата на природні та культурні ресурси і може стати основою для нових туристичних напрямків. Поступове відновлення та

покращення ситуації з безпекою на сході України допоможе відновити інтерес до регіону. Крім того, державна підтримка та інвестиції в туристичну інфраструктуру, рекламні кампанії та маркетинг допоможуть залучити туристів. Також важливо розвивати внутрішній туризм та покращувати якість обслуговування.

Вигідне географічне розташування в центрі Європи забезпечує легкий доступ до процвітаючого ринку туристичних послуг. Крім того, Україна користується підтримкою та підтримкою міжнародної спільноти, що відкриває цінні можливості для відродження її туристичної галузі.

Нарешті, Україна повинна активно й наполегливо рекламувати себе як непереборний туристичний напрямок, забезпечуючи, щоб її привабливість охоплювала далеко й широко.

Українська індустрія туризму зазнала значної шкоди внаслідок війни, що призвело до занепаду як внутрішнього, так і міжнародного туризму. Багато туристичних об'єктів залишилися в руїнах.

Однак, незважаючи на руйнівний вплив війни, Україна має можливість відродити свій туристичний сектор і позиціонувати себе як затребуваний напрямок для мандрівників, які шукають незабутніх вражень.

Навіть у розпал конфлікту ретельне планування, інновації та співпраця можуть прокласти шлях для розвитку туризму в Україні. Країна має величезний потенціал для залучення туристів, які прагнуть дослідити її багаті природні ландшафти та яскраву культурну спадщину.

Потреби галузі багатогранні та складні, на них впливає широкий спектр нормативних актів. Таким чином, туризм залишається третім за величиною соціально-економічним сектором в ЄС [17].

Перспектива України полягає в тому, що, розвиваючи туризм на внутрішньому ринку за стандартами ЄС, державний туристичний сектор забезпечить ефективний розвиток суб'єктів туристичної діяльності.

Наше бачення розвитку туризму полягає в тому, щоб зробити Україну:

- привабливим і стабільним напрямком для туристів з Європи та всього світу;
- конкурентоспроможним ринком для налагодження туристичних бізнес-процесів;
- країною, яка суттєво сприяє економічному зростанню та зайнятості.

Постійний успіх індустрії туризму для громадян України як частини європейської індустрії туризму вимагає:

- відкритого ринку послуг;
- конкурентоспроможного ділового регуляторного та фіскального середовища;
- постійного вдосконалення відповідних візових режимів;
- прозорості та інформованого вибору споживачів;
- покращення інфраструктури та послуг;
- належне регулювання та впровадження цифрових технологій;
- підвищення обізнаності про соціальні, культурні та економічні переваги туризму.

Динамічність та масштабний потенціал розвитку туризму в Україні сприяють розвитку загальноєвропейського простору, оскільки цей вид економічної діяльності навіть за несприятливих умов на туристичному ринку завдяки своїй універсальності здатний зберігати позитивну тенденцію розвитку. Господарська діяльність, високий ступінь автономності та універсальності всіх складових туризму як соціально-екологічного економічного явища.

Для того, щоб розкрити весь потенціал туризму, Україні вкрай необхідно віддати перевагу цій галузі у найвищих ешелонах влади. Інтереси туристичного бізнесу, міністерств і політиків мають бути узгоджені та скоординовані для досягнення успіху. Така координація сприятиме розробці стратегічної політики, яка охоплює потреби та прагнення всіх зацікавлених сторін, залучених до сфери туризму. Крім того, для забезпечення ефективної реалізації цієї політики вкрай важливо брати участь у змістовних консультаціях з різними суб'єктами, залученими до сфери туризму. Щоб сприяти розвитку екотуризму в Україні після

війни, вкрай необхідно створити нову туристичну інфраструктуру та розширити існуючі об'єкти в регіонах з великим потенціалом для цього сектора. Це може включати створення туристичних стежок, будівництво екологічно чистих сіл та розвиток місць відпочинку на природі.

Не менш значущим є розвиток туристичних послуг, які сприяють екологічному прогресу цих територій, наприклад, надання органічних продуктів харчування та використання екологічно чистих матеріалів у будівельних проектах. Збереження та охорона природних територій, що мають важливе екологічне значення, є ключовим підходом до розвитку екотуризму в Україні.

На залучення туристів може значно вплинути відновлення та розширення природних зелених насаджень. Для збереження природних ресурсів і біорізноманіття вкрай важливо забезпечити дотримання екологічних норм у туристичному секторі.

Співпраця з міжнародними організаціями, що займаються екотуризмом, також є важливою для дотримання міжнародних стандартів і рекомендацій. Крім того, залучення інвестицій для розвитку екотуризму відіграє важливу роль у створенні можливостей для працевлаштування та сприянні сталому зростанню індустрії туризму.

4.3. Розробка авторського туру

Сільський зелений туризм є однією з перспективних форм туризму, яка дозволяє туристам познайомитися з життям сільських громад, їх традиціями, ремеслами та культурою, а також насолоджуватися природними красотами сільської місцевості. Він поєднує відпочинок на природі з екологічно чистим продуктом, допомагаючи місцевим громадам отримати додатковий дохід і підтримати економіку сільських територій. Це гарна можливість для туристів відволіктися від міського шуму, насолодитися тишею та красою природи, а також взяти участь у різноманітних сільськогосподарських активностях, таких як збір урожаю, фермерські роботи чи участь у місцевих святкуваннях.

Основні цілі:

- Розвиток інфраструктури сільського туризму.
- Залучення туристів до сільської місцевості.
- Підтримка та популяризація місцевих традицій, культури і ремесел.
- Сприяння економічному розвитку сільських територій через створення робочих місць.
- Збереження природного середовища завдяки екологічно чистим методам ведення туризму.

Таблиця 4.1

Концепція сільського туру

Параметр	Опис
Назва туру	«Відпочинок в Карпатах: Зелений туризм на гуцульських землях»
Тривалість	6 днів / 5 ночей
Формат	Екологічний туризм, активний відпочинок, культурно-пізнавальна прогулянка, агротуризм
Цільова група	Сім'ї з дітьми, молодь, любителі природи, екологічно свідомі туристи, культурні мандрівники
Мета туру	Знайомство з карпатськими традиціями, ремеслами, природними ландшафтами та сільським способом життя
Особливості туру	Проживання в агросадибах, участь у сільськогосподарських роботах, кулінарні майстер-класи
Переваги туру	Екологічний відпочинок, знайомство з місцевими традиціями, підтримка місцевих фермерських господарств, можливість відпочити на природі
Місце початку і закінчення туру	Київ (початок) – Карпати, села Татарів, Яремче, Верховина (закінчення)
Туристичні об'єкти	Водоспади Карпат, музей гуцульської культури, сільські ферми, традиційні ремесла, Буковель
Маршрут туру	Київ → Івано-Франківськ → Татарів → Яремче → Верховина → Київ
Транспорт	Комфортабельний автобус з кондиціонером, мінівен для поїздок по місцевості
Вартість туру включає	Транспортні витрати, проживання в агросадибах, харчування (сніданки та вечері), екскурсії, супровід гіда, майстер-класи
Додатково оплачується	Обід в ресторанах по маршруту, особисті витрати на сувеніри, додаткові екскурсії та активності (катання на лижах, велопогулянки)

Джерело: розроблено автором

Маршрут туру охоплює різноманітні мальовничі місця Карпат, зокрема села Татарів, Яремче та Верховину. Туристи матимуть можливість відвідати національні природні парки, водоспади та культурні об'єкти, що зберігають історичну спадщину цього регіону.

Проживання туристів передбачене в традиційних агросадибах, де вони не тільки зможуть дізнатися більше про побут місцевих жителів, а й взяти участь у сільськогосподарських роботах, таких як догляд за тваринами чи участь у зборі врожаю.

У рамках туру організуються майстер-класи з приготування традиційних карпатських страв. Туристи зможуть скуштувати банош, деруни та сирні вироби, а також навчитися готувати ці смачні страви під керівництвом місцевих кухарів.

Активності, орієнтовані на екологічний відпочинок, включають прогулянки пішки або на велосипедах, катання на конях, а також відвідування природних заповідників та екологічних ферм, де туристи дізнаються про сталий спосіб ведення сільського господарства.

Таблиця 4.2

Туристична програма

День 1	<p>Київ – Івано-Франківськ – село Татарів (Карпати)</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Виїзд з Києва автобусом в напрямку Івано-Франківська. – 13:00 – Прибуття в Івано-Франківськ, обід у місцевому ресторані з традиційною гуцульською кухнею. – 15:00 – Переїзд до села Татарів, що знаходиться в гірському регіоні Карпат. По дорозі огляд природних красот Карпат: гірські річки, водоспади та ландшафти. – 17:00 – Прибуття в агросадибу в селі Татарів, розташовану серед мальовничих гір. Ознайомлення з умовами проживання. – 18:30 – Вечеря з традиційними стравами гуцульської кухні: банош, галушки, деруни. – 20:00 – Вільний час. Вечірня прогулянка по околицях села, насолода свіжим гірським повітрям. <p>Ночівля: Агросадиба в селі Татарів (карпатське село, домашня атмосфера)</p>
--------	--

Продовження таблиці 4.2

День 2	<p>Татарів – Буковель – Яремче</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок у садибі. – 09:00 – Відправлення до курорту Буковель. Експерсія по гірськолижному курорту: огляд інфраструктури, підйом на канатній дорозі (у зимовий період). – 12:00 – Прогулянка по навколишніх лісах та гірських стежках, можливість поплавати в озерах та насолодитися природою. – 13:30 – Обід у ресторані на Буковелі. Традиційні страви Карпат. – 15:00 – Переїзд до Яремче. Огляд місцевих туристичних об'єктів, таких як водоспад Пробій та сувенірний ринок. – 17:00 – Прогулянка по екологічній стежці «Печера Довбуша» – один з природних об'єктів, що пов'язаний з легендами гуцулів. – 19:00 – Вечеря у готелі. – 20:00 – Вільний час. Можливість відпочити в сауні або на свіжому повітрі. <p>Ночівля: Готель у Яремче (карпатський стиль).</p>
День 3	<p>Яремче – село Шешори (гірське село)</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Виїзд до села Шешори. По дорозі прогулянка лісами Карпат і огляд місцевих природних пам'яток. – 12:00 – Прибуття до села Шешори. Експерсія по старовинному гуцульському селищу, знайомство з місцевими традиціями. – 13:00 – Обід у місцевому кафе з традиційними гуцульськими стравами. – 15:00 – Прогулянка до водоспаду «Шешори» – одного з найбільших в Карпатах. – 17:00 – Знайомство з ремеслами місцевих жителів: виготовлення гончарних виробів, вишивка, тканиня. – 19:00 – Вечеря з домашньою карпатською кухнею. – 20:00 – Вільний час. Ночівля в традиційній гуцульській хаті. <p>Ночівля: Агросадиба в селі Шешори.</p>
День 4	<p>Шешори – село Криворівня – Верховина</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Виїзд до села Криворівня. Огляд музею народної архітектури та побуту Гуцульщини. – 12:00 – Переїзд до Верховини, що є культурним центром гуцульської традиції. – 13:00 – Обід у Верховині з гуцульським національним меню. – 15:00 – Відвідання музею «Гуцульська хата» та етнографічного комплексу. – 17:00 – Прогулянка до верхівки гори «Петрос», з панорамними видами на Карпати. – 19:00 – Вечеря в місцевому ресторані. <p>Ночівля: Готель у Верховині.</p>

Продовження таблиці 4.2

День 5	Верховина – село Ворохта – Яремче <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Виїзд до села Ворохта, відвідування музею «Ворохтянська обсерваторія», огляд мосту через річку. – 12:00 – Прогулянка на озеро або річкове катання. – 13:30 – Обід у селі Ворохта, дегустація місцевих страв, таких як гуцульська юшка з грибами. – 15:00 – Переїзд назад до Яремче для відпочинку. – 17:00 – Відпочинок та вільний час для шопінгу чи відвідування місцевих сувенірних крамничок. – 19:00 – Вечеря з карпатським меню. Ночівля: Готель у Яремче
День 6	Яремче – Київ <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Вільний час для прогулянки по Яремче або відвідування місцевих музеїв. – 12:00 – Обід у місцевому ресторані. – 14:00 – Повернення до Києва. Переїзд автобусом. – 19:00 – Прибуття до Києва, завершення туру.

Джерело: розроблено автором

Програма сільського зеленого туризму дає можливість зануритися в атмосферу справжнього гуцульського колориту, насолоджуючись природною красою Карпат. Протягом туру туристи відчують на собі гостинність місцевих жителів, що завжди готові поділитися своєю культурною спадщиною, традиціями та ремеслами.

У ході туру турист познайомиться із самобутніми звичаями гуцулів, їх унікальним побутом та способом життя. Відвідаєте місцеві культурні об'єкти, музеї та історичні пам'ятки, які зберігають спадщину цього древнього народу. Прогулянки карпатськими лісами, горами та долинами дозволять не лише відчутти красу природи, а й дізнатися більше про місцеву флору та фауну, а також про важливість охорони навколишнього середовища.

Сільський туризм Карпат надасть можливість відпочити в комфортних умовах, зупиняючись у традиційних агросадибах, де кожен елемент інтер'єру, кожна деталь простору створюють атмосферу тепла та затишку. Всі умови забезпечують комфортний відпочинок, а також сприяють зануренню у

традиційний сільський побут. В агросадибах туристи зможуть не тільки насолоджуватись спокоєм і природною красою, а й взяти участь у сільськогосподарських роботах, що дозволить краще пізнати місцевий спосіб життя.

Місцеві кулінарні традиції, представлені смачними стравами гуцульської кухні, допоможуть глибше пізнати культуру цього регіону. Майстер-класи з приготування традиційних страв, таких як банош або деруни, дозволять туристам не лише скуштувати ці страви, а й навчитися їх готувати.

Ця програма не лише забезпечує відпочинок на природі, а й дозволяє туристам активно пізнавати місцеві традиції, побут та культуру, створюючи незабутні враження від кожного моменту подорожі.

Висновки до розділу 4

Динамізм і великий потенціал розвитку туризму в Україні сприяють освоєнню європейського простору, оскільки ця економічна діяльність завдяки своїй універсальності здатна зберігати позитивну тенденцію розвитку навіть за несприятливих умов на туристичному ринку.

Як соціально-екологічне та економічне явище сільський туризм має високий ступінь автономності та універсальності, є економічною діяльністю кожного компонента туризму.

Щоб досягти успіху, туризм має стати пріоритетом на найвищому рівні в Україні. Для реалізації повного потенціалу туризму необхідно узгоджувати інтереси суб'єктів туристичного бізнесу з профільними міністерствами та політиками. Це призведе до ефективного формування стратегічної політики та її координації, включно з проведенням відповідних консультацій із суб'єктами туристичної діяльності.

Також важливо розвивати туристичні послуги, які сприяють екологічному розвитку регіону, такі як екологічне харчування та використання екологічних матеріалів у будівництві.

Одним із шляхів розвитку сільського туризму в Україні є збереження та охорона природних територій високої екологічної цінності. Відновлення та збільшення площ природних зелених насаджень може стати ключовим фактором залучення туристів.

ВИСНОВКИ

З 24 лютого 2022 року триває збройна агресія Росії проти України, яка принесла численні жертви та завдала значних збитків інфраструктурі й економічним галузям, зокрема туристичній сфері. В умовах війни внутрішній туризм фактично зупинився, хоча мільйони людей були змушені переміщуватися всередині країни, а масова еміграція українців за кордон не мала жодного стосунку до туристичних поїздок. Разом із тим, звільнення українських територій від окупації дає надію на повернення до мирного життя в найближчій перспективі.

Війна завдала нищівного удару по туризму, дестабілізувала фінансові, енергетичні та продовольчі ринки, спричинивши глобальну інфляцію. У центральних, східних і південних регіонах України туристична діяльність повністю зупинилася. У цьому контексті питання відновлення туристичної галузі, особливо в повоєнний період, набуває стратегічної важливості.

Індустрія туризму та гостинності вважається однією з найбільш прибуткових і динамічних галузей світової економіки. Тому наразі існує потреба у розробці чіткої довгострокової політики щодо виведення туризму з кризи та досягнення сталого розвитку, яка ґрунтуватиметься на комплексному та системному підході до вирішення проблем, розглядаючи туризм як одну з найважливіших тем соціо- економічна трансформація.

Туристично-відпочинковий потенціал залежить від природних ресурсів. Так, ландшафтно-дозвіллеві ресурси України досить багаті та різноманітні, тому ландшафтотерапія – оздоровлення природною красою, шумом лісу, дією моря – є перспективним напрямком розвитку українських курортів.

Проте сьогодні багато природних і біосферних заповідників, національних природних парків, заповідних територій знаходяться в зонах бойових дій, тобто у важкодоступних районах України, на межі екологічних катастроф, руйнування

місцевих екосистем і постійно перебувають під загрозою через активні бойові дії.

Проведення рекреаційної та природоохоронної діяльності державними органами чи громадськими організаціями практично неможливо.

У глобальній сфері широко поширене визначення сільського туризму таке: він передбачає подорожі осіб зі свого постійного місця проживання до сільської місцевості, де вони зупиняються в таких місцях розміщення, як сільські гостьові будинки, садиби та ферми з метою туризму.

Під час свого перебування туристи не займаються діяльністю, спрямованою на отримання прибутку з місцевих джерел, а радше занурюються в незайману природну красу сільської місцевості. Вони мають можливість відчутти унікальний спосіб життя, характерний для кожного місця, охоплюючи звичаї, етнічне розмаїття та яскраві характеристики, і навіть брати участь у традиційних сільських роботах заради естетичного задоволення.

Сільський туризм, перш за все, є засобом збереження українських традицій, відродження традиційних ремесел, зниження рівня безробіття в селі, підвищення рівня оплати праці в містах. Відповідно до інтеграції України в Європу, зростання сільського туризму має потенціал для залучення інвестицій та ефективного стимулювання економічного розвитку.

Сільський туризм процвітає в Україні завдяки великій кількості природних ресурсів, включаючи ліси, річки, озера та гори. Його доступність і доступність, порівняно з іншими видами туризму, відіграють значну роль у його розвитку. Не витрачаючи витрати на проїзд і проживання в готелі, туристи можуть насолодитися бюджетними варіантами розваг і відпочинку на природі.

Крім того, зелений туризм пропонує можливість уникнути хаосу та напруги міського життя та натомість насолодитися свіжим повітрям, мальовничими краєвидами та спокоєм, що сприяє відновленню фізичного та психічного здоров'я. Крім того, зелений туризм відіграє важливу роль у вихованні екологічно обізнаного способу життя, оскільки мандрівники

досліджують природні території та активно беруть участь у збереженні та охороні навколишнього середовища.

Це може мати надзвичайно позитивний вплив на здоров'я населення та стан довкілля, сприяючи підвищенню екологічної свідомості громадян і популяризації екологічних цінностей. Ще однією вагомою перевагою зеленого туризму є його роль у розвитку місцевих громад і підтримці регіональної економіки.

Стратегію розвитку сільського туризму розглядаємо як ефективний механізм стимулювання зростання конкурентоспроможності сільських територій України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 березня 2017 р. № 168-р URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/168-2017>.
2. Арбузова Ю.В., Яковенко В.Д. Управління проєктами в туристичній діяльності Херсонської області. Спеціальний випуск до III Міжнародного туристичного форуму «Херсонщина – відпочинок, лікування, подорожі в екологічних умовах Таврії». 2013. Випуск 2(3). С. 7–13.
3. Аспекти зеленого туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://tourlib.net/statti_ukr/zapara.htm.
4. Биркович В.І. Сільський зелений туризм — пріоритет розвитку туристичної галузі України. Стратегічні пріоритети. 2008. № 1 (6). С. 138—143.
5. Бойко В.О., Ключник А.В., Півнюова Л.В. Зміцнення конкурентоспроможності підприємств екологічного (зеленого) туризму. Вісник Херсонського Національного Технічного Університету. 2020. №3. С. 213—222. <https://doi.org/10.35546/kntu2078&4481.2020.3.28>
6. Бондаренко Л.А. Дослідження програм розвитку туризму в регіонах України. Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі. 2023. No (8). С. 5–10. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-8-1>
7. Важинський Ф.А., Лалакулич М.Ю. Напрямки реалізації переваг розвитку сільського туризму в Україні. Удосконалення обліку, контролю, аудиту та оподаткування в сучасних умовах інтеграційних процесів у світовій економіці : доповідь, III Міжнародна конференція, м. Ужгород, квітень 2018 р. Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. С. 371–374.
8. Габа М. І. Сільський зелений туризм – перспективний вид туризму для реформування економіки України. Інтелект XXI, 2016. №2. С. 88-94
9. Гладкий, О.В. (2020). Туризм як наука про щастя в постнекласичній парадигмі. Матеріали методологічного міждисциплінарного Інтернет-семінару «Щастя у

- подорожах: реактуалізація духовно-творчої спадщини і дозвілєвих практик мандрівного філософа-богослова Г.С. Сковороди», 3-9. Отримано з https://tourlib.net/statti_ukr/gladkyj3.htm
10. Гончаренко Н. І., Склярєнко Я. Теоретико-методологічні основи дослідження туристичної політики Європейського Союзу. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». Випуск 6. С. 161-166.
 11. Даниленко-Кульчицька В. А. Особливості розвитку міжнародного туризму у світі. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2011. Вип. 20(1). С. 388-392.
 12. ДАРТ. Звіт за результатами опитування «Проведення дослідження внутрішнього та виїзного туризму українців». 2021. URL: <https://drive.google.com/file/d/1VbzkC8sG9muJGJjEUCFkzBfAsIVbke9A/view?usp=sharing>
 13. Демко В. С., Пасєка С. Р. Сільський зелений туризм як запорука розвитку сільських територій. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки», 2017. №4. Ч. 1. С. 80-87.
 14. Екологічний туризм у Європі // Персонал Плюс. – 2010. – № 10 (363) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.personal-plus.net/363/6299.html>.
 15. Екотуризм як важлива складова стратегії сталого розвитку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/15-2017/24.pdf>.
 16. Євстаф'єв В. О. Еколого-еволюційний підхід до вивчення земельних ресурсів українського Північного Приазов'я [Рукопись]: Магістерська робота ОКР "Магістр": 8.070904 – землеутрій та кадастр; магістерська програма - "Оцінка земель та нерухомого майна" / В. О. Євстаф'єв ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. К., 2011. 137 с.
 17. Заворуєва, О.С. Науково-практичні рекомендації щодо удосконалення стратегії розвитку туристичної галузі України. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 15. Ч. 1. С. 251–255.

18. Загальні втрати економіки, понесені в ході війни. Київська школа економіки.
URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zagalna-suma-pryamih-zadokumentovanih-zbitkiv-infrastrukturi- stanovit-mayzhe-92-mlrd>
19. Закон України «Про екологічну мережу України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
20. Захарін С. В., Коваленко Д. І. Розвиток сфери туризму і курортів в Україні: тенденції, проблеми, перспективи. Інтернаука, 2019. № 7. С. 91
21. Заячківська Г. Критерії сегментування ринку міжнародних туристичних послуг. Економічний аналіз. 2011. Випуск 9. С. 115-118.
22. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Все про туризм – освітній портал. URL: https://tourlib.net/books_ukr/kyfjak_3.htm
23. Кліматичні фінанси [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/13327/1/Climate_finance.pdf
24. Коміренко В. І., Матвейчук В. К., Пантюх І. О. Необхідність стратегічного управління розвитком туризму в Україні у сучасних умовах. Право і суспільство, 2018. № 6. С. 154-159.
25. Кубатко О. В., Лук'яненко В. В., Могиленець Т. В. Економікоматематичні підходи до моделювання процесів сталого розвитку територій. Механізм регулювання економіки. 2010. № 2. С. 193–199
26. Кульчій І.М. Організаційно-правове забезпечення диверсифікації сільських територій за участю сільськогосподарських товаровиробників : автореферат дис. канд. юрид. наук : 12.00.06. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2014. 23с.
27. Лебедєв І. В. Нормативно-правове регулювання діяльності туристичних підприємств в Європейському Союзі. Економіка та управління підприємствами. Вип. 45. 2020. С. 121- 127. <https://doi.org/10.32843/infrastructure45-20>
28. Летуновська Н. Є., Люльов О. В. Маркетинг у туризмі: підручник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 270 с.
29. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг / О. Любіцева. – К. : Альтерпрес, 2005. – 436 с

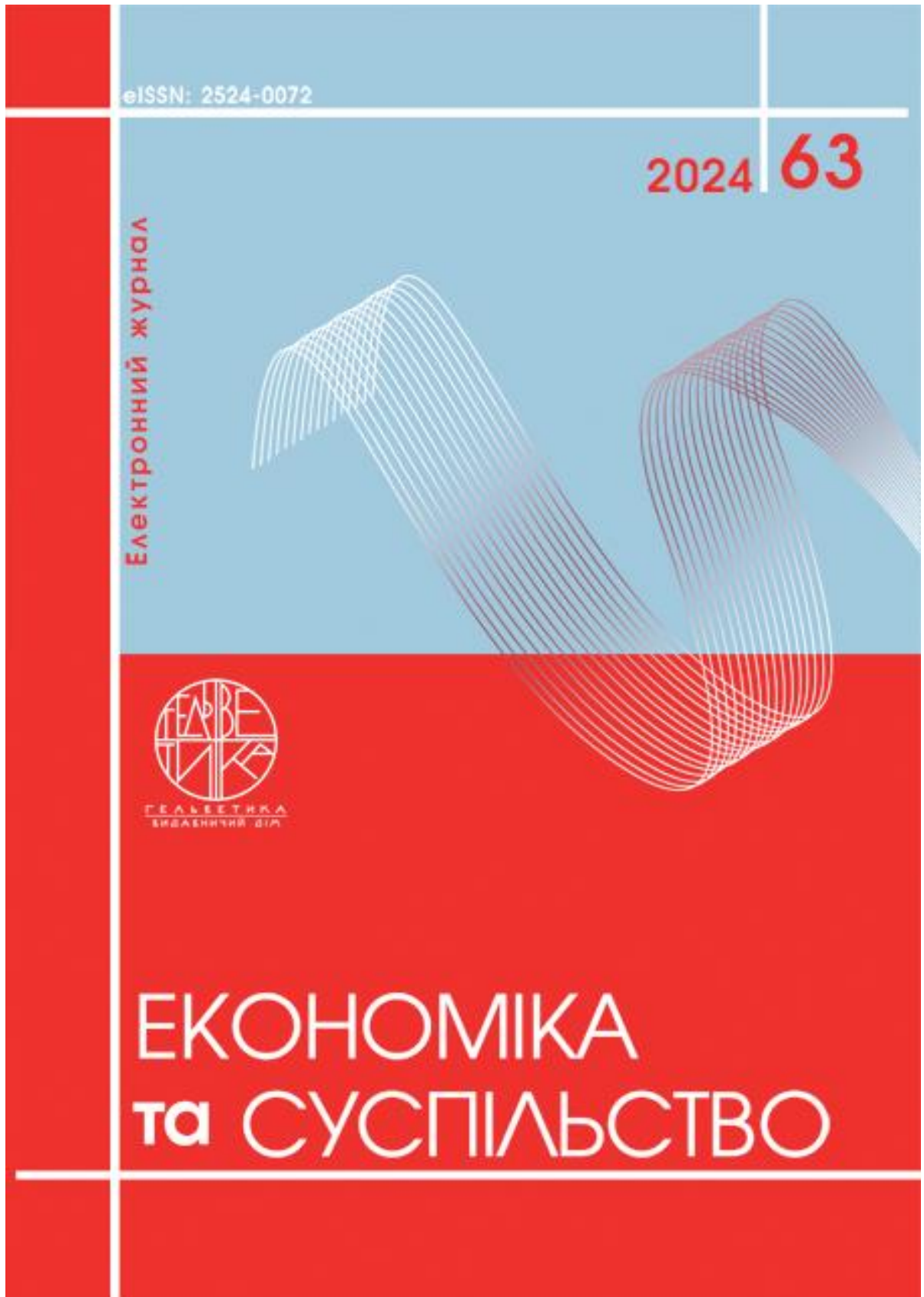
- 30.Любонько Т.В. Формування організаційно-економічного механізму управління розвитком екологічного туризму / Т.В. Любонько // Ефективна економіка. – 2014. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3761>.
- 31.Миронов Ю. Б. Маркетинг в туризмі: конспект лекцій. Все про туризм – освітній портал. URL: https://tourlib.net/books_ukr/mark_tur06.htm
- 32.Нездоймінов С. Г. Сільський зелений туризм як фактор регіонального розвитку. Перспективи розвитку сільського та екологічного туризму в Україні : збірник тез І міжнародної наук.-практ. конференції. Рівне, 2016. С. 62-64.
- 33.Основні види туризму та їх характеристика. TourKazka. URL: <https://tourkazka.com/osnovnivydy-turyzmu-ta-yikh-kharakterystyka/> Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В. Г. Герасименко. Одеса : ОНЕУ, 2016. 262 с
- 34.Перспективи розвитку екологічного туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/197-1.pdf>.
- 35.Післявоєнне відновлення туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://tourlib.net/statti_ukr/sira.htm.
- 36.Пітюлич М.М., Михайлюк І.І. Особливості функціонування сільського туризму в Україні та досвід європейських країн. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2011. Спецвипуск 33. Ч. 3. С. 154–158.
- 37.Проблеми та перспективи розвитку екологічного туризму в Україні – Сколе – активний відпочинок в Карпатах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://skole.com.ua/uk/papers/13-turizm/33-ekoturizmukr.html>.
- 38.Проблеми та перспективи розвитку екологічного туризму в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eprints.kname.edu.ua/48290/1/ilovepdf_com-97-98.pdf.
- 39.Проект Закону України “Про сільський зелений туризм” № 4299 від 23.10.2003 р.; Сесія реєстрації: 4 сесія IV скликання ВРУ. – Доступ до документу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=4299&skl=5

- 40.Сак Т., Більо І., Ткачук Ю. Еколого-економічні наслідки російсько-української війни. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-6>
- 41.Слюсар С. Т., Бурлаков О. О. Шляхи розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні. Економічний вісник. 2018. №36 (1). С. 103-113.
- 42.Тараненко Г. Г. Розвиток туризму в сучасних умовах: реалії та перспективи. Ефективна економіка. 2022. No 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9902> DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.1.90>
- 43.Туристична галузь після війни: чи можлива реанімація та антикризове управління? URL: <https://blog.liga.net/user/idvorskaya/article/44952>
- 44.Туристична діяльність: облік та оподаткування. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100005703-turistichnadiyalnist-oblik-ta-opodatkuvannya>
- 45.Укрстат. Кількість активних підприємств за регіонами України та видами економічної діяльності, 2021. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/kap/kap_u/arh_kap_u.html
- 46.Устименко Л. М. Історія туризму / Л. М. Устименко, І. Ю. Афанасьєв. – К. : Альтерпрес, 2008. – 354 с.
- 47.Федорченко, В. К., Пазенок, В. С., & Кручек, О. А. (2013). Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія. К.: ВЦ «Академія». Отримано з https://tourlib.net/books_ukr/turyzmologia.htm
- 48.Хомюк Н.Л. Диверсифікація розвитку сільських територій в умовах децентралізації : монографія. Луцьк : Вежа Друк, 2019. 320 с.
- 49.Язіна В. А., Ткач В. О., Кожушко С. П. Сільський зелений туризм як основний інструмент створення успішного українського туристичного села. Причорноморські економічні студії, 2018. Випуск 29 (2). С. 37-41.
- 50.Як виглядає туризм під час війни. URL: https://zaxid.net/statti_tag50974

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Апробація результатів наукового дослідження

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-106>

УДК 911.3.338.48

СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В ЕПОХУ ЗМІН

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM IN AN ERA OF CHANGE

Заваріка Галина Михайлівна

доктор географічних наук, професор, професор кафедри,
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5601-9331>

Видренко Анастасія Олегівна

здобувач за спеціальністю «Туризм і рекреація»,
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6802-9139>

Zavarika Halyna, Vydrenko Anastasiia

Volodymyr Dahl East Ukrainian National University

Стаття присвячена актуальним питанням сталого розвитку зеленого туризму в умовах сьогодення. В результаті проведеного дослідження проаналізовано сучасний стан зеленого туризму, який проявився зростанням попиту, розвитком екологічних ініціатив, підтримкою з боку урядів та міжнародних організацій. Визначено основні тренди в зеленому туризмі: сталий розвиток, технологічні інновації, залучення місцевих громад. Запропоновано сфокусуватися на розробці нових моделей управління, що забезпечать впровадження інноваційних технологій для моніторингу та зменшення негативного впливу туризму на довкілля. Систематизовано алгоритм впровадження інноваційних технологій (геоінформаційні системи та дистанційне зондування, цифрові платформи та мобільні додатки, інноваційні системи управління відходами та ресурсами), що сприятиме швидкому розвитку та відновленню зеленого туризму на певних туристичних destinations.

Ключові слова: зелений туризм, сталий розвиток, інноваційні технології, моделі управління, туристичні destinations, екологічні ініціативи.

The article is devoted to the topical issues of sustainable development of green tourism in today's conditions. The study analyzes the current state of green tourism, which is manifested by the growth in demand, development of environmental initiatives, and support from governments and international organizations. The main trends in green tourism are identified: sustainable development, technological innovations, and involvement of local communities. It is proposed to focus on the development of new management models that will ensure the introduction of innovative technologies to monitor and reduce the negative impact of tourism on the environment. The algorithm for the introduction of innovative technologies (geographic information systems and remote sensing, digital platforms and mobile applications, innovative waste and resource management systems) is systematized, which will contribute to the rapid development of green tourism in certain tourist destinations. It is proved that tourism development should take into account: environmental aspects: minimization of the ecological footprint of tourism activities, protection of natural landscapes, conservation of biodiversity and rational use of natural resources. Also, socio-cultural aspects: supporting local cultural traditions, ensuring social justice and involving local people in tourism activities; and economic aspects: creating sustainable economic opportunities for local communities, reducing economic inequality and improving the quality of life of local residents. It is established that the sustainable development of green tourism in modern conditions requires in-depth research and implementation of effective strategies that would ensure a harmonious balance between economic, environmental, social and cultural needs. The main directions for the development of green tourism are identified, namely: sustainable management practices, infrastructure development, raising environmental awareness and supporting social responsibility. Integration of environmental, economic, and socio-cultural aspects is a key task for achieving long-term sustainability in tourism.

Keywords: green tourism, sustainable development, innovative technologies, management models, tourist destinations, environmental initiatives.

Постановка проблеми. В сучасному світі, коли питання екологічної стійкості набувають все більшої ваги, розвиток зеленого туризму стає одним із ключових аспектів стратегії сталого розвитку. Зелений туризм, або еко-туризм, відрізняється від традиційних форм туризму тим, що спрямований на мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище та підтримку природних і культурних ресурсів місцевих спільнот. Це особливо важливо в умовах глобальних екологічних викликів, таких як зміна клімату, знищення біорізноманіття та забруднення середовища. Однією з головних проблем сталого розвитку зеленого туризму є забезпечення збалансованості між економічними вигодами, екологічною стійкістю та соціально-культурним благополуччям місцевих спільнот. На практиці це означає, що розвиток туризму повинен враховувати: екологічні аспекти: мінімізація екологічного сліду туристичної діяльності, захист природних ландшафтів, збереження біорізноманіття та раціональне використання природних ресурсів. Також соціально-культурні аспекти: підтримка місцевих культурних традицій, забезпечення соціальної справедливості та залучення місцевого населення до туристичної діяльності та економічні аспекти: створення стійких економічних можливостей для місцевих громад, зменшення економічної нерівності та підвищення якості життя місцевих мешканців.

Існує низка викликів, пов'язаних з інтеграцією цих аспектів. По-перше, це потребує комплексного підходу до планування та управління туристичними ресурсами, що включає координацію між різними зацікавленими сторонами: місцевими громадами, урядами, бізнесами та неурядовими організаціями. По-друге, важливою є наявність чітких критеріїв та стандартів для оцінки екологічної та соціальної ефективності туристичних проєктів. По-третє, важливо забезпечити відповідну освітню та інформаційну підтримку як для туристів, так і для місцевих мешканців, щоб сприяти підвищенню екологічної свідомості та розумінню принципів сталого розвитку. Таким чином, сталий розвиток зеленого туризму в сучасних умовах потребує глибокого дослідження та впровадження ефективних стратегій, які б дозволили забезпечити гармонійний баланс між економічними, екологічними та соціально-культурними потребами. Це є ключовим завданням для досягнення довготривалої стійкості та благополуччя як місцевих спільнот, так і планети в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

За останні десятиліття зелений туризм став об'єктом численних наукових досліджень, які спрямовані на вивчення його впливу на довкілля, економіку та суспільство. Дослідження екологічного впливу зеленого туризму переважно зосереджені на питаннях збереження біорізноманіття, раціонального використання природних ресурсів та мінімізації негативних впливів на довкілля. Зокрема, роботи Каннінгема (Cunningham, 2020) [9] та Джонсона (Johnson, 2019) [11] демонструють, що належне управління туристичними потоками та інфраструктурою може суттєво зменшити вплив туризму на природні екосистеми. Автори наголошують на важливості екологічної освіти для туристів і місцевих громад, а також на необхідності впровадження екологічних стандартів у туристичній галузі.

Економічні дослідження зеленого туризму акцентують увагу на його потенціалі як джерела сталого доходу для місцевих громад. За даними звіту Всесвітньої туристичної організації (UNWTO, 2021) [15], зелений туризм може сприяти економічному зростанню через створення нових робочих місць та розвиток місцевої інфраструктури. Дослідження Шефера (Schaefer, 2020) [12] підтверджують, що залучення місцевих мешканців до туристичних проєктів підвищує їхню економічну стабільність і сприяє зменшенню міграції з сільських районів.

Соціально-культурні дослідження зеленого туризму звертають увагу на збереження культурної спадщини та підтримку традиційних способів життя місцевих громад. Роботи Сміта (Smith, 2018) [13] та Ван'га (Wang, 2019) [14] показують, що зелений туризм може відігравати важливу роль у збереженні місцевих культурних традицій і сприяти міжкультурному діалогу. Водночас автори застерігають, що надмірний туристичний тиск може призвести до комерціалізації культури і втрати її автентичності.

Сучасні дослідження також фокусуються на інтегрованому підході до розвитку зеленого туризму, який враховує екологічні, економічні та соціально-культурні аспекти одночасно. Наприклад, робота Гарсії (García, 2021) [10] пропонує модель інтегрованого управління, що базується на співпраці між місцевими громадами, урядами та приватним сектором. Дослідження підкреслює важливість участі місцевого населення у прийнятті рішень та розробці туристичних стратегій, що забезпечує більш стійкий та збалансований розвиток.

Українські вчені також активно досліджують питання сталого розвитку зеленого туризму, звертаючи увагу на специфіку національних умов та потенціал країни. Так, вони приділяють значну увагу вивченню екологічного впливу туризму на природні ресурси та біорізноманіття. Зокрема, у роботах Кравченко (2020) [5] та Паліснюк (2021) [7] аналізуються шляхи мінімізації негативного впливу туризму на екосистеми шляхом впровадження екологічних стандартів та практик. Дослідження показують, що екологічна освіта туристів та місцевих громад є ключовим елементом у збереженні природних ресурсів та забезпеченні сталого розвитку зеленого туризму.

Економічні дослідження українських вчених, такі як роботи Шубравської (2019) [8] та Іванченка (2020) [3], підкреслюють важливість зеленого туризму як джерела доходу для місцевих громад. Вони аналізують економічні вигоди від розвитку зеленого туризму, включаючи створення нових робочих місць та розвиток місцевої інфраструктури. Вчені також звертають увагу на необхідність державної підтримки та інвестування у туристичну галузь для забезпечення її стійкого розвитку.

Соціально-культурний аспект зеленого туризму в Україні досліджується у роботах таких вчених, як Горбатюк (2021) [1] та Дерев'янюк (2018) [2]. Вони розглядають питання збереження культурної спадщини та традицій місцевих громад у контексті розвитку туризму. Дослідження показують, що зелений туризм може сприяти відродженню та підтримці місцевих культурних практик, а також створенню умов для міжкультурного діалогу та взаєморозуміння.

Коваленко (2022) [4] та Мельник (2023) [6] пропонують підходи до планування та управління туристичними ресурсами, що включають активну участь місцевих громад, державних органів та бізнесу. Дослідження підкреслюють важливість координації зусиль всіх зацікавлених сторін для досягнення стійкого розвитку зеленого туризму.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний прогрес у дослідженнях, залишається багато викликів, пов'язаних із впровадженням принципів сталого розвитку у зеленому туризмі. Це включає необхідність розробки чітких критеріїв оцінки сталості туристичних проєктів, покращення законодавчої бази, а також вирішення проблем, пов'язаних з фінансуванням та управлінням ресурсами.

Перспективними напрямками подальших досліджень є розробка нових моделей управління, які б забезпечували оптимальний баланс між економічними, екологічними та соціально-культурними інтересами, а також впровадження інноваційних технологій для моніторингу та зменшення негативного впливу туризму на довкілля.

Вітчизняні дослідники також відзначають ряд викликів, що стоять на шляху сталого розвитку зеленого туризму. Серед них – недостатня інфраструктура, обмежене фінансування, відсутність чітких нормативно-правових актів та брак кваліфікованих кадрів. Проте дослідники вбачають перспективи у розвитку партнерств між державою, бізнесом та громадськими організаціями, а також у впровадженні інноваційних технологій та підходів до управління туристичною діяльністю.

Формулювання цілей статті. Мета роботи полягає у обґрунтуванні особливостей сталого розвитку зеленого туризму, розробці нових моделей управління, що забезпечать впровадження інноваційних технологій для моніторингу та зменшення негативного впливу туризму на довкілля.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка поточного стану розвитку зеленого туризму, визначення основних трендів і викликів, з якими ця галузь стикається в сучасних умовах, показала наступні аспекти.

1. Зростання попиту: зелені та екотуристичні напрямки стають все більш популярними серед туристів, які прагнуть провести час на природі та підтримувати екологічно відповідальні практики. Це стимулює розвиток екотуристичних об'єктів та інфраструктури. Згідно з даними Global Ecotourism Market Report 2022, очікується, що ринок екологічного туризму зросте з \$181,1 млрд у 2020 році до \$333,8 млрд до 2027 року з середньорічним темпом зростання (CAGR) на рівні 14,3% [15]. Після пандемії COVID-19 значно зріс інтерес до сільського туризму. За даними Державного агентства розвитку туризму України, у 2021 році спостерігався суттєвий приріст кількості внутрішніх туристів, які обирають відпочинок на природі, фермерських господарств та в сільських місцевостях [16].

2. Розвиток екологічних ініціатив: багато туристичних операторів і готелів впроваджують екологічно чисті технології та практики, такі як використання відновлюваних джерел енергії, системи переробки відходів та водозберігаючі технології. Більше готелів та туристичних операторів починають отримувати

вати екологічні сертифікації, такі як Green Key, EarthCheck та інші. Це підтверджує їх зобов'язання до екологічної відповідальності та стійкого розвитку. В Україні активно розвиваються нові екотуристичні маршрути, наприклад, у Карпатах, Поліссі та на Південному Бузі. Зокрема, у 2021 році були відкриті нові маршрути національних природних парків, які пропонують туристам відвідувати мальовничі місця, заповідні території та брати участь у екологічних активностях.

3. Підтримка з боку урядів та міжнародних організацій: уряди та міжнародні організації розробляють програми та політики для підтримки зеленого туризму, включаючи фінансування екологічних проектів та створення національних парків і природних заповідників. За результатами опитування, проведеного Booking.com у 2021 році, 83% респондентів зазначили, що сталий розвиток туризму є важливим для них, а 61% заявили, що пандемія COVID-19 змусила їх більше задуматися про вплив їхніх подорожей на довкілля. Уряд України у 2020–2021 роках почав активніше підтримувати розвиток зеленого туризму. Зокрема, було запроваджено кілька програм підтримки малого бізнесу у сфері туризму та ініціатив зі сталого розвитку, що стимулюють створення нових екологічних турпродуктів [16].

Серед основних трендів в зеленому туризмі можна назвати: сталий розвиток, технологічні інновації, залучення місцевих громад.

Так, туристичні компанії та дестинації все більше орієнтуються на сталість та екологічну збалансованість, пропонуючи послуги, які мінімізують негативний вплив на довкілля та підтримують місцеві економіки. Використання цифрових технологій, таких як мобільні додатки для еко-маршрутів, онлайн-платформи для бронювання екологічних турів, а також інтерактивні освітні ресурси, сприяють підвищенню екологічної обізнаності туристів. Зелений туризм все частіше залучає місцеве населення до туристичної діяльності, забезпечуючи економічну підтримку та збереження культурної спадщини.

Зелений туризм, як галузь, що базується на принципах сталого розвитку, потребує впровадження нових моделей управління, які б забезпечували оптимальний баланс між економічними, екологічними та соціально-культурними інтересами. Це завдання стає особливо актуальним в умовах зростання туристичних потоків і посилення екологічних

викликів. Нові моделі управління повинні бути орієнтовані на інтеграцію всіх зацікавлених сторін та використання інноваційних технологій для моніторингу та зменшення негативного впливу туризму на довкілля. Серед моделей інтегрованого управління слід згадати про наступні:

1. Партнерська модель управління. Ця модель передбачає створення партнерських відносин між місцевими громадами, урядом, бізнесом та неурядовими організаціями. Кожна сторона бере участь у прийнятті рішень, що дозволяє враховувати різні інтереси та забезпечує стійкість розвитку. Приклади успішного застосування партнерської моделі можна знайти у роботах Гарсії (2021) [10] та Коваленка (2022) [4], які наголошують на важливості залучення місцевого населення до туристичних проектів та їхньої активної участі в управлінні ресурсами.

2. Модель громадського управління. В цій моделі основна роль у управлінні туристичними ресурсами належить місцевим громадам. Це забезпечує більш гнучке та ефективне управління, оскільки місцеві жителі краще розуміють потреби та потенціал своєї території. Дослідження Шубравської (2019) [8] показують, що така модель сприяє економічній стабільності громад та збереженню місцевих традицій.

3. Мережеві моделі управління. Мережеві моделі передбачають створення регіональних або національних мереж, що об'єднують різні туристичні об'єкти та ініціативи. Це дозволяє оптимізувати ресурси, покращити координацію діяльності та обмінюватись найкращими практиками. Прикладом може служити робота Мельника (2023) [6], яка пропонує створення національної мережі екотуристичних маршрутів в Україні.

З метою організації моніторингу стану природних ресурсів та оцінки впливу туризму на довкілля пропонується використовувати геоінформаційні системи (ГІС) та дистанційне зондування. Вони дозволяють зібрати та аналізувати великі обсяги даних, що сприяє прийняттю об'єктивних рішень. Кравченко (2020) [5] наголошує на важливості використання ГІС-технологій для планування туристичних маршрутів та моніторингу екологічного стану територій.

Цифрові платформи та мобільні додатки можуть сприяти покращенню комунікації між туристами та місцевими громадами, а також забезпечувати зворотний зв'язок щодо якості

послуг та стану довкілля. Впровадження таких технологій сприяє підвищенню рівня екологічної свідомості туристів та залученню їх до збереження природних ресурсів. Палієнко (2021) [7] відзначає, що мобільні додатки можуть використовуватись для інформування туристів про екологічні правила поведінки та для збору даних про їхній вплив на довкілля.

Впровадження інноваційних систем управління відходами та ресурсами може суттєво зменшити негативний вплив туризму на довкілля. Це включає роздільний збір та переробку відходів, використання екологічно чистих матеріалів та технологій, а також енерго-ефективні рішення. Шефер (2020) [12] вказує на важливість впровадження таких систем у туристичних зонах для забезпечення їхньої екологічної стійкості.

Висновки. Аналіз останніх досліджень показує, що зелений туризм має значний потенціал для сталого розвитку, проте потребує комплексного підходу та координації зусиль різних зацікавлених сторін. Інтеграція екологічних, економічних та соціально-культурних аспектів

є ключовим завданням для досягнення довготривалої стійкості у цій галузі.

Розробка та впровадження нових моделей управління, що забезпечують оптимальний баланс між економічними, екологічними та соціально-культурними інтересами, є ключовим завданням для сталого розвитку зеленого туризму. Інтеграція інноваційних технологій для моніторингу та зменшення негативного впливу туризму на довкілля сприяє підвищенню ефективності управління та збереженню природних і культурних ресурсів. Співпраця між різними зацікавленими сторонами та активне залучення місцевих громад є основою для успішного впровадження цих моделей.

Аналіз сучасного стану та наукові дані дозволяють визначити основні напрямки для розвитку зеленого туризму: сталі управлінські практики, розвиток інфраструктури, підвищення екологічної обізнаності та підтримка соціальної відповідальності. Реалізація цих рекомендацій сприятиме сталому розвитку зеленого туризму та покращенню якості туристичного досвіду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Горбатюк О. В. Зелений туризм як засіб збереження культурної спадщини в Україні. *Культура і сучасність*. 2021. № 10(3). С. 78–92.
- Дерев'янюк В. П. Розвиток екотуризму в Україні: культурний аспект. *Туристичний бізнес*. 2018. № 15(2). С. 35–49.
- Іванченко М. Ю. Економічні аспекти сталого розвитку зеленого туризму в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2020. № 12(3). С. 114–130.
- Коваленко Н. М. Інтегроване управління зеленим туризмом: національні підходи та виклики. *Менеджмент і туризм*. 2022. № 18(1). С. 67–84.
- Кравченко Л. О. Екологічні аспекти розвитку зеленого туризму в Україні. *Екологія і туризм*. 2020. № 8(2). С. 103–119.
- Мельник П. В. Моделі управління сталим розвитком зеленого туризму в Україні. *Вісник економічної науки*. 2023. № 25(1). С. 29–46.
- Палієнко І. С. Захист біорізноманіття через розвиток зеленого туризму. *Природні ресурси і сталий розвиток*. 2021. № 19(4). С. 201–218.
- Шубравська О. В. Економічні можливості зеленого туризму в сільській місцевості України. *Аграрна економіка*. 2019. № 11(2). С. 88–105.
- Cunningham, S. Environmental Impact of Sustainable Tourism: Best Practices and Guidelines. *Journal of Ecotourism*. 2020. № 15(3). С. 189–205.
- Garcia, L. Integrated Management in Sustainable Tourism: Case Studies and Models. *Sustainable Tourism Review*. 2021. № 18(4). С. 312–329.
- Johnson, T. The Role of Ecotourism in Biodiversity Conservation. *Environmental Management*. 2019. № 22(2). С. 125–143.
- Schaefer, R. Economic Benefits of Green Tourism for Local Communities. *Tourism Economics*. 2020. № 24(1). С. 57–73.
- Smith, A. Cultural Heritage and Sustainable Tourism: Preserving Traditions. *International Journal of Cultural Tourism*. 2018. № 12(1). С. 45–60.
- Wang, M. Cultural Sustainability in Ecotourism: A Cross-Cultural Analysis. *Tourism and Hospitality Research*. 2019. № 20(2). С. 152–169.
- UNWTO, URL: <https://www.unwto.org/un-tourism-news> (дата звернення: 21.06.2024)

ДОДАТОК Б

SWOT-аналіз сільського туризму в Україні

Позитивні	Негативні
(S) Сильні сторони:	(W) Слабкі сторони:
<ul style="list-style-type: none"> – Україна – одна з країн Центральної Європи; – вигідне географічне місцерозташування на геополітичній карті світу, зокрема, на перетині великих автомагістралей; – велика площа держави; – значна частка сільських селітебних територій, на яких потенційно може розвиватися сільський зелений туризм; – багатий природно-ресурсний потенціал і розвинута мінерально-сировинна база; – значний історико-культурний і сакральний потенціал; – збережені від предків традиції та звичаї, особливо, у сільській місцевості; – багатство автентичних ремесел і умінь, навичок; – активна діяльність українських туристичних агентств щодо розвитку в'їзного туризму; – створення громадських спілок, організацій, які займаються розвитком, рекламою та популяризацією ідей сільського зеленого туризму, агротуризму, екотуризму в Україні («Спілка сільського зеленого туризму України»); – членство України у Всесвітній туристичній організації; у Міжнародній організації виноградарства та виноробства; у продовольчій і сільськогосподарській Організації Об'єднаних Націй; у Міжнародному центрі вивчення питань збереження та відновлення культурних цінностей ; – значна кількість історичних, культурних, архітектурних, сакральних пам'яток; – оригінальність, своєрідність, автентичність місцевих традицій і культури; – привітність і гостинність українського народу 	<ul style="list-style-type: none"> – війна; – відсутність зрозумілої нормативно-правової бази щодо функціонування, регулювання та надання послуг у сфері СЗТ; – не надто сприятливий візовий режим із країнами Європейського Союзу; – довготривалі катастрофічні наслідки, спричинені аварією на Чорнобильській атомній електростанції у квітні 1986 р.; – відсутність державного забезпечення та незадовільний стан об'єктів культурної спадщини; – часткова втрата окремих культурних традицій і ремесел через відсутність їхньої популяризації; – низька якість і неконкурентоспроможність послуг транспортної та сервісної інфраструктури (особливо, поганий стан доріг); – недостатній рівень розвитку комунікацій у сільській місцевості; – низька якість рекламно-інформаційного контенту щодо популяризації туристичного продукту на українському та міжнародних ринках; – недостатнє покриття та використання можливостей інтернет-ресурсів; – доволі низька якість обслуговування туристів; – невідповідність між ціновою політикою й якістю надаваних послуг; – низька соціальна свідомість і ділова активність населення, мережа Інтернет.
(O) Можливості:	(T) Перешкоди:
<ul style="list-style-type: none"> – За наявності сприятливих природного, історико-культурного потенціалу та людських ресурсів, можливе створення у сільській місцевості сучасної інфраструктури та високоякісного сервісу щодо надання послуг у сфері сільського зеленого туризму; – нові можливості розвитку територіальних громад у світлі реформи децентралізації; – нові можливості для територіальних громад і органів місцевого самоврядування, зважаючи на 	<ul style="list-style-type: none"> – продовження війни в Україні; – небезпека посилення процесів антропопресії на стан довкілля внаслідок збільшення кількості туристів і рекреантів; – відсутність чітких вимог у Законодавстві України щодо масштабів надання послуг і використання природних ресурсів у сфері СЗТ; – обмаль фінансування, скерованого на реконструкцію екскурсійних об'єктів у сільській місцевості;

<p>земельну реформу;</p> <ul style="list-style-type: none"> – участь у грантах Європейського Союзу, конкурсах мікропроектів у контексті розвитку сільських територій; – освіта й екопросвітництво туристів у контексті розвитку екологізованих форм туризму у сільській місцевості; – освіта й просвітництво туристів у контексті традиційної культури, етнографії, звичаїв, обрядів, і побуту конкретного регіону; – відродження та розвиток забутих культурних традицій і ремесел. – збереження природних об'єктів і реставрація історико-культурних пам'яток, іншого екскурсійного потенціалу території, створення нових; – отримання додаткового прибутку сільським населенням і органами місцевого самоврядування; – створення агротуристичних кластерів, об'єднання та співпраця різних товаровиробників надавачів туристичних послуг; – збільшення зайнятості населення та створення нових робочих місць у сільській місцевості; – додаткові надходження в державний і місцеві бюджети від розвитку сфери СЗТ; – підвищення інвестиційної привабливості окремих регіонів; – розвиток структури місцевого самоврядування; – орієнтація агротуризму на індивідуальні інтереси мандрівників; – додаткове використання потенціалу територій і об'єктів ПЗФ. 	<ul style="list-style-type: none"> – виїзд молоді та переважання жителів похилого віку у сільській місцевості; – відсутність фінансової мотивації для створення на сільських територіях конкурентоспроможного бізнесу у сфері сільського туризму
---	--

ДОДАТОК В

 Туристична фірма «Coral Travel»	Адреса фірми: вулиця Січових Стрільців, 103, Київ, 02000	Address: Sichovykh Striltsiv Street, 103, Kyiv, 02000
	Тел.: +38067 911 5231 E-mail: 5oceans.com.ua	

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА**туристської подорожі за маршрутом**

«Карпатські простори: Зелений туризм в гуцульських горах» (на 2025 р.)

1. Основні показники маршруту:

- Вид маршруту:
 - За конфігурацією маршруту: Круговий (відвідуючи кілька населених пунктів в Карпатах).
 - За формою організації: Груповий тур з постійним супроводом гіда.
 - За видом транспорту: Комфортабельний автобус для групових поїздок та мінівени для екскурсій по місцевості.
- Термін подорожі (дн./ночівель): 6 днів / 5 ночей.
- Число туристів в групі: 20 осіб.
- Початок обслуговування на маршруті першої групи: 15 квітня 2025 року.
- Початок обслуговування на маршруті останньої групи: 15 жовтня 2025 року.
- Закінчення обслуговування останньої групи: 20 жовтня 2025 року.
- Вартість путівки: 15 000 грн (може змінюватися в залежності від обраного типу розміщення та додаткових послуг, таких як екскурсії, майстер-класи чи активні заходи). Вартість включає транспортні витрати, проживання в агросадибах, сніданки та вечері, екскурсії по маршруту, майстер-класи з приготування традиційних страв, супровід гіда.

Місяць року	Кількість туристів в місяць	Графік заїзду туристських груп за датами місяця	Кількість груп в місяць
Квітень	180	1, 5, 10, 15, 20, 25, 30	7 груп
Травень	220	3, 7, 12, 17, 22, 27	6 груп
Червень	250	1, 6, 11, 16, 21, 26	6 груп
Липень	270	3, 8, 13, 18, 23, 28	6 груп
Серпень	230	2, 7, 12, 17, 22, 27	6 груп
Вересень	200	1, 5, 10, 15, 20, 25	6 груп
Жовтень	150	2, 7, 12, 17, 22, 27	6 груп

Адреса туристського підприємства, з якого починається подорож: вулиця Січових Стрільців, 103, Київ.

Проїзд до початкового туристського підприємства: трансфер.

2. Програма обслуговування туристів за маршрутом

Населені пункти, відстань між ними, способи пересування, час прибуття до пункту та виїзду з нього	Найменування туристських підприємств та умови розміщення	Заплановані туристські послуги	Внутрімаршрутні перевезення на маршруті (в місці перебування) здійснюються
1 день: Київ – Яремче (550 км, автобус), прибуття о 15:00, виїзд о 09:00 на наступний день	Агросадиба "Карпатський Рай", 2-3 місні кімнати, сніданки та вечері	Експерсія по Яремче, відвідування водоспаду "Дівочі сльози"	Мінівени для екскурсій по Яремче, автобус для трансферу між містами
2 день: Яремче – Татарів (25 км, автобус), прибуття о 12:00, виїзд о 17:00	Гуцульський котедж "Татарівський Гостинець", 2-4 місні кімнати, вечеря	Майстер-клас з приготування баноша, прогулянка до гори Маковиця	Легкові автомобілі для поїздок по навколишніх селах
3 день: Татарів – Верховина (50 км, автобус), прибуття о 11:00, виїзд о 14:00	Екологічна агросадиба "Верховинський затишок", 2-3 місні кімнати, сніданки	Відвідування музею гуцульської культури, катання на конях	Мінівени для прогулянок по Верховині, автобус для трансферу
4 день: Верховина – Коломия (60 км, автобус), прибуття о 10:00, виїзд о 15:00	Готель "Коломийський", 1-2 місні кімнати, сніданки	Експерсія по музею "Писанка", оглядова експерсія по місту	Автобус для поїздок по Коломійі, пішохідні прогулянки по місту
5 день: Коломия – Івано-Франківськ (70 км, автобус), прибуття о 12:00, виїзд о 17:00	Готель "Івано-Франківськ", 2-3 місні кімнати, сніданки та вечері	Відвідування старовинних храмів Івано-Франківська, вільний час	Автобус для трансферу до міста та екскурсій по ньому
6 день: Івано-Франківськ – Київ (550 км, автобус), виїзд о 08:00, прибуття о 20:00	—	—	Автобус для транспортування групи назад до Києва

3. Короткий опис. Подорож на шість днів пропонує неповторну можливість дослідити карпатські села, їхню культуру та традиції. Починаючи з Києва, ви відправитесь до Яремче, де зупинитесь на ніч в агросадибі "Карпатський Рай", відвідаєте місцеві водоспади та насолодитесь експерсією по місту. Далі маршрут проведе через Татарів, Верховину, Коломию та Івано-Франківськ, зупиняючись в затишних агросадибах, де ви познайомитесь з побутом місцевих мешканців та візьмете участь у майстер-класах з приготування традиційних гуцульських страв. Під час подорожі також будуть організовані прогулянки на конях, велосипедах та експерсії по природних та культурних об'єктах.

Програма туру включає в себе комфортне проживання в агросадибах, де ви матимете можливість відпочити в затишній атмосфері та дізнатись більше про сільське життя в Карпатах. У маршруті передбачені екологічні активності, такі як пішохідні прогулянки та катання на конях, а також відвідування природних заповідників та музеїв. Туристи також матимуть можливість насолодитись не лише красою природи, але й гостинністю місцевих мешканців, відпочиваючи в умовах, що максимально наближені до традиційного карпатського способу життя.

Керівник туристського підприємства, що обслуговує маршрут:

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТОК

Параметр	Опис
Назва туру	«Відпочинок в Карпатах: Зелений туризм на гуцульських землях»
Тривалість	6 днів / 5 ночей
Формат	Екологічний туризм, активний відпочинок, культурно-пізнавальна прогулянка, агротуризм
Цільова група	Сім'ї з дітьми, молодь, любителі природи, екологічно свідомі туристи, культурні мандрівники
Мета туру	Знайомство з карпатськими традиціями, ремеслами, природними ландшафтами та сільським способом життя
Особливості туру	Проживання в агросадибах, участь у сільськогосподарських роботах, кулінарні майстер-класи
Переваги туру	Екологічний відпочинок, знайомство з місцевими традиціями, підтримка місцевих фермерських господарств, можливість відпочити на природі
Місце початку і закінчення туру	Київ (початок) – Карпати, села Татарів, Яремче, Верховина (закінчення)
Туристичні об'єкти	Водоспади Карпат, музей гуцульської культури, сільські ферми, традиційні ремесла, Буковель
Маршрут туру	Київ → Івано-Франківськ → Татарів → Яремче → Верховина → Київ
Транспорт	Комфортабельний автобус з кондиціонером, мінівен для поїздок по місцевості
Вартість туру включає	Транспортні витрати, проживання в агросадибах, харчування (сніданки та вечері), екскурсії, супровід гіда, майстер-класи
Додатково оплачується	Обід в ресторанах по маршруту, особисті витрати на сувеніри, додаткові екскурсії та активності (катання на лижах, велопогулянки)

Туристична програма

День 1	<p>Київ – Івано-Франківськ – село Татарів (Карпати)</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Вийзд з Києва автобусом в напрямку Івано-Франківська. – 13:00 – Прибуття в Івано-Франківськ, обід у місцевому ресторані з традиційною гуцульською кухнею. – 15:00 – Переїзд до села Татарів, що знаходиться в гірському регіоні Карпат. По дорозі огляд природних красот Карпат: гірські річки, водоспади та ландшафти. – 17:00 – Прибуття в агросадибу в селі Татарів, розташовану серед мальовничих гір. Ознайомлення з умовами проживання. – 18:30 – Вечеря з традиційними стравами гуцульської кухні: банош, галушки, деруни. – 20:00 – Вільний час. Вечірня прогулянка по околицях села, насолода свіжим гірським повітрям. <p style="text-align: center;">Ночівля: Агросадиба в селі Татарів (карпатське село, домашня атмосфера)</p>
День 2	<p>Татарів – Буковель – Яремче</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок у садибі. – 09:00 – Відправлення до курорту Буковель. Екскурсія по гірськолижному курорту: огляд інфраструктури, підйом на канатній дорозі (у зимовий період). – 12:00 – Прогулянка по навколишніх лісах та гірських стежках, можливість поплавати в озерах та насолодитися природою. – 13:30 – Обід у ресторані на Буковелі. Традиційні страви Карпат.

	<ul style="list-style-type: none"> – 15:00 – Переїзд до Яремче. Огляд місцевих туристичних об'єктів, таких як водоспад Пробій та сувенірний ринок. – 17:00 – Прогулянка по екологічній стежці «Печера Довбуша» – один з природних об'єктів, що пов'язаний з легендами гуцулів. – 19:00 – Вечеря у готелі. – 20:00 – Вільний час. Можливість відпочити в сауні або на свіжому повітрі. <p>Ночівля: Готель у Яремче (карпатський стиль).</p>
День 3	<p>Яремче – село Шешори (гірське село)</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Виїзд до села Шешори. По дорозі прогулянка лісами Карпат і огляд місцевих природних пам'яток. – 12:00 – Прибуття до села Шешори. Екскурсія по старовинному гуцульському селищу, знайомство з місцевими традиціями. – 13:00 – Обід у місцевому кафе з традиційними гуцульськими стравами. – 15:00 – Прогулянка до водоспаду «Шешори» – одного з найбільших в Карпатах. – 17:00 – Знайомство з ремеслами місцевих жителів: виготовлення гончарних виробів, вишивка, тканиня. – 19:00 – Вечеря з домашньою карпатською кухнею. – 20:00 – Вільний час. Ночівля в традиційній гуцульській хаті. <p>Ночівля: Агросадиба в селі Шешори.</p>
День 4	<p>Шешори – село Криворівня – Верховина</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Виїзд до села Криворівня. Огляд музею народної архітектури та побуту Гуцульщини. – 12:00 – Переїзд до Верховини, що є культурним центром гуцульської традиції. – 13:00 – Обід у Верховині з гуцульським національним меню. – 15:00 – Відвідання музею «Гуцульська хата» та етнографічного комплексу. – 17:00 – Прогулянка до верхівки гори «Петрос», з панорамними видами на Карпати. – 19:00 – Вечеря в місцевому ресторані. <p>Ночівля: Готель у Верховині.</p>
День 5	<p>Верховина – село Ворохта – Яремче</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Виїзд до села Ворохта, відвідування музею «Ворохтянська обсерваторія», огляд мосту через річку. – 12:00 – Прогулянка на озеро або річкове катання. – 13:30 – Обід у селі Ворохта, дегустація місцевих страв, таких як гуцульська юшка з грибами. – 15:00 – Переїзд назад до Яремче для відпочинку. – 17:00 – Відпочинок та вільний час для шопінгу чи відвідування місцевих сувенірних крамничок. – 19:00 – Вечеря з карпатським меню. <p>Ночівля: Готель у Яремче</p>
День 6	<p>Яремче – Київ</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Вільний час для прогулянки по Яремче або відвідування місцевих музеїв. – 12:00 – Обід у місцевому ресторані. – 14:00 – Повернення до Києва. Переїзд автобусом. – 19:00 – Прибуття до Києва, завершення туру.

КАЛЬКУЛЯЦІЯ ВАРТОСТІ ТУРУ

«Відпочинок в Карпатах: Зелений туризм на гуцульських землях»

№ з/п	Назва статті	Вартість за одиницю (грн)	Кількість (од., діб)	Загальна вартість (грн)
1	Проживання в агросадібі	800	6 діб	4,800
2	Харчування (триразове)	300	6 діб	1,800
3	Трансфер (Київ - Карпати - Київ)	1,200	1	1,200
4	Внутрішні перевезення	150	6 діб	900
5	Вхідні квитки до туристичних об'єктів	200	4 об'єкти	800
6	Екскурсійне обслуговування	400	6 днів	2,400
7	Майстер-класи (кулінарні, ремесла)	250	2	500
8	Страховання	100	1	100
9	Адміністративні витрати	50	6 діб	300
Разом:				12,800

Пояснення:

1. Проживання: передбачає ночівлю в комфортних агросадібах із зручностями.
2. Харчування: включає традиційні страви місцевої кухні (сніданок, обід, вечеря).
3. Трансфер: охоплює поїздку автобусом або мікроавтобусом до місця старту туру і назад.
4. Внутрішні перевезення: пересування між об'єктами на маршруті.
5. Вхідні квитки: оплата за відвідування природних парків, музеїв, водоспадів.
6. Екскурсії: послуги професійного гіда.
7. Майстер-класи: участь у виготовленні ремісничих виробів або приготуванні місцевих страв.
8. Страховання: базовий поліс на час туру.
9. Адміністративні витрати: включають організаційні послуги та комунікацію.

ПРОГРАМА ТУРУ

«Відпочинок в Карпатах: Зелений туризм на гуцульських землях»

День 1	<p>Київ – Івано-Франківськ – село Татарів (Карпати)</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Виїзд з Києва автобусом в напрямку Івано-Франківська. – 13:00 – Прибуття в Івано-Франківськ, обід у місцевому ресторані з традиційною гуцульською кухнею. – 15:00 – Переїзд до села Татарів, що знаходиться в гірському регіоні Карпат. По дорозі огляд природних красот Карпат: гірські річки, водоспади та ландшафти. – 17:00 – Прибуття в агросадибу в селі Татарів, розташовану серед мальовничих гір. Ознайомлення з умовами проживання. – 18:30 – Вечеря з традиційними стравами гуцульської кухні: банош, галушки, деруни. – 20:00 – Вільний час. Вечірня прогулянка по околицях села, насолода свіжим гірським повітрям. <p>Ночівля: Агросадиба в селі Татарів (карпатське село, домашня атмосфера)</p>
День 2	<p>Татарів – Буковель – Яремче</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок у садибі. – 09:00 – Відправлення до курорту Буковель. Екскурсія по гірськолижному курорту: огляд інфраструктури, підйом на канатній дорозі (у зимовий період). – 12:00 – Прогулянка по навколишніх лісах та гірських стежках, можливість поплавати в озерах та насолодитися природою. – 13:30 – Обід у ресторані на Буковелі. Традиційні страви Карпат. – 15:00 – Переїзд до Яремче. Огляд місцевих туристичних об'єктів, таких як водоспад Пробій та сувенірний ринок. – 17:00 – Прогулянка по екологічній стежці «Печера Довбуша» – один з природних об'єктів, що пов'язаний з легендами гуцулів. – 19:00 – Вечеря у готелі. – 20:00 – Вільний час. Можливість відпочити в сауні або на свіжому повітрі. <p>Ночівля: Готель у Яремче (карпатський стиль).</p>
День 3	<p>Яремче – село Шешори (гірське село)</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Виїзд до села Шешори. По дорозі прогулянка лісами Карпат і огляд місцевих природних пам'яток. – 12:00 – Прибуття до села Шешори. Екскурсія по старовинному гуцульському селищу, знайомство з місцевими традиціями. – 13:00 – Обід у місцевому кафе з традиційними гуцульськими стравами. – 15:00 – Прогулянка до водоспаду «Шешори» – одного з найбільших в Карпатах. – 17:00 – Знайомство з ремеслами місцевих жителів: виготовлення гончарних виробів, вишивка, тканиня. – 19:00 – Вечеря з домашньою карпатською кухнею. – 20:00 – Вільний час. Ночівля в традиційній гуцульській хаті. <p>Ночівля: Агросадиба в селі Шешори.</p>
День 4	<p>Шешори – село Криворівня – Верховина</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Виїзд до села Криворівня. Огляд музею народної архітектури та побуту Гуцульщини. – 12:00 – Переїзд до Верховини, що є культурним центром гуцульської традиції.

	<ul style="list-style-type: none"> – 13:00 – Обід у Верховині з гуцульським національним меню. – 15:00 – Відвідання музею «Гуцульська хата» та етнографічного комплексу. – 17:00 – Прогулянка до верхівки гори «Петрос», з панорамними видами на Карпати. – 19:00 – Вечеря в місцевому ресторані. <p>Ночівля: Готель у Верховині.</p>
День 5	<p>Верховина – село Ворохта – Яремче</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Виїзд до села Ворохта, відвідування музею «Ворохтянська обсерваторія», огляд мосту через річку. – 12:00 – Прогулянка на озеро або річкове катання. – 13:30 – Обід у селі Ворохта, дегустація місцевих страв, таких як гуцульська юшка з грибами. – 15:00 – Переїзд назад до Яремче для відпочинку. – 17:00 – Відпочинок та вільний час для шопінгу чи відвідування місцевих сувенірних крамничок. – 19:00 – Вечеря з карпатським меню. <p>Ночівля: Готель у Яремче</p>
День 6	<p>Яремче – Київ</p> <ul style="list-style-type: none"> – 08:00 – Сніданок. – 09:00 – Вільний час для прогулянки по Яремче або відвідування місцевих музеїв. – 12:00 – Обід у місцевому ресторані. – 14:00 – Повернення до Києва. Переїзд автобусом. – 19:00 – Прибуття до Києва, завершення туру.

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Держкомтуризму України від 16.08.1996 №40

ТУРИСТИЧНА ФІРМА «Coral Travel»

вулиця Січових Стрільців, 103, Київ, 02000

Тел.: +38067 911 5231

E-mail: 5oceans.com.ua

ВАУЧЕР №UA78436708

1. Ліцензія Державного комітету України по туризму №1 від 6.11.2010 року.
2. «Coral Travel», вулиця Січових Стрільців, 103, Київ, 02000
Тел.: +38067 911 523
E-mail: 5oceans.com.ua
3. Марчук Н.О.
4. 20 (двадцять)
5. Термін туру з 01.05.2025 р. по 06.05.2025 р.
6. Маршрут туру: Київ → Івано-Франківськ → Татарів → Яремче → Верховина → Київ.
Транспорт - Комфортабельний автобус з кондиціонером, мінівен для поїздки по місцевості
7. Сплачено
8. Підпис керівника туристичного підприємства
9. Дата видачі «...» 2025р. Печатка

10. Фактично надані послуги
11. Підпис керівника приймаючого туристичного підприємства

12. Дата «...» 20025р. Печатка

ЗАЯВКА НА БРОНЮВАННЯ

Дата заявки / зміни: 18.04. 2025

Офіційна назва: «Coral Travel»

Телефони: +38067 911 5231

Адреси: вулиця Січових Стрільців, 103, Київ, 02000

Напрявлення: Сільський зелений туризм у Карпатах

Дата заїзду: з 10.05.2025 по 15.05.2025

Кількість ночей: 5 ночей

Готель: Агросадиба "Гуцульський затишок"

Харчування: Триразове (сніданок, обід, вечеря)

Розміщення: 2-місне проживання

Тип номеру: Стандарт

Номер SPO: КТ-2025-001

Вартість: 12,800 грн (на 1 особу)

№	ПІБ туриста	Стать	Дата народження	Паспорт
1	Іваненко Олександр	Ч	15.03.1985	KB123456
2	Петрова Марія	Ж	27.07.1990	KB654321
3	Смирнов Андрій	Ч	10.12.1978	KM112233
4	Коваленко Ольга	Ж	05.05.1988	KM445566
5	Василенко Михайло	Ч	18.09.1992	KA778899
6	Тарасова Наталія	Ж	22.02.1983	KB334455
7	Романюк Сергій	Ч	30.06.1995	KA556677
8	Бондаренко Катерина	Ж	12.01.1987	KM998877

Коментарі:

Менеджер (ПІБ)

Печатка агентств

ДОГОВІР № 1
НА ТУРИСТИЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

«18» квітня 2025 р.

«Coral Travel, надалі ТУРАГЕНТ (ліцензія Державної служби туризму і курортів, серія 1, №1 від 6.11.2010) в особі Високої Єлени Володимирівни, Марчук Н.О.надалі ТУРИСТ, з другого боку, уклали даний Договір про нижченаведене:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРУ

1.1.ТУРАГЕНТ зобов'язується відповідно до заявки ТУРИСТА на бронювання (надалі - ЗАЯВКА, Додаток № 1 до цього Договору) забезпечити надання комплексу туристичних послуг ТУРИСТУ (туристичний продукт), а ТУРИСТ зобов'язується на умовах даного договору прийняти та оплатити їх.

2. ОBOB'ЯЗКИ СТОРІН

2.1. ТУРАГЕНТ зобов'язується:

2.1.1. Інформувати ТУРИСТА про:

-основні вимоги пропонованих до оформлення виїзних/в'їзних документів (паспорт, дозвіл (віза) на в'їзд/виїзд до країни тимчасового перебування), у тому числі інформацію щодо термінів їх оформлення;

- медичні застереження стосовно здійснення туристичної поїздки, у тому числі протипоказання через певні захворювання, особливості фізичного стану (фізичні недоліки) і віку ТУРИСТІВ для участі в поїздки,

-ТУРОПЕРАТОРА і ТУРАГЕНТА, його місцезнаходження і поштові реквізити, наявність ліцензії на здійснення туристичної діяльності, сертифікатів відповідності та іншу інформацію відповідно до законодавства про захист прав споживачів;

-розмір фінансового забезпечення ТУРАГЕНТА чи ТУРОПЕРАТОРА на випадок його неплатоспроможності чи неспроможності (банкрутства) та кредитну установу, яка надала таке забезпечення.

2.1.2 За вимогою ТУРИСТА додатково надати інформацію про:

- правила в'їзду до країни (місця) тимчасового перебування та перебування там;
- види і способи забезпечення харчування під час туристичної поїздки;
- види та тематику екскурсійного обслуговування, порядок зустрічей і проводів, супроводу туристів;
- дату і час початку та закінчення туристичного обслуговування, його тривалість;
- відомості про страхову організацію, що здійснює страхування ризиків, пов'язаних з наданням туристичного обслуговування, розмір страхових відшкодувань, порядок і умови їх виплати;
- ціну туристичного обслуговування і порядок здійснення оплати;

- про місце перебування організації (організацій), уповноваженої Туроператором на прийняття претензій туристів, а також про адреси і телефони українських дипломатичних установ у країні тимчасового перебування або місцевих служб, до яких можна звернутися у разі виникнення труднощів під час туристичної поїздки.
- про загальні умови типового (публічного) договору на надання туристичних послуг;
- програму туристичного обслуговування;
- характеристику транспортних засобів, що здійснюють перевезення, у тому числі їх вид і категорія, терміни стикувань (сполучення) рейсів, а також інша обов'язкова інформація, передбачена кодексами і правилами перевезень (якщо перевезення входить до складу туристичного обслуговування);
- характеристику готелів, інших місць розміщення туристів, у тому числі їх місце розташування, класифікація за законодавством країни (місця) тимчасового перебування, відомості про підтвердження відповідності послуг готелю встановленим вимогам, відомості про правила тимчасового проживання, строки і порядок оплати готельного обслуговування, а також інша обов'язкова інформація, передбачена Законом України "Про туризм", іншими нормативно-правовими актами (якщо готельне обслуговування входить до складу послуг з туристичного обслуговування);
- про звичаї місцевого населення, пам'ятки природи, історії, культури та інші
- об'єкти туристичного показу, що знаходяться під особливою охороною, стан навколишнього природного середовища, санітарну та епідеміологічну обстановку;
- відомості про мінімальну кількість туристів у групі, терміни інформування туриста про те, що туристична поїздка не відбудеться через недобір групи.

2.1.3. Забезпечити бронювання туристичних послуг відповідно до ЗАЯВКИ ТУРИСТА.

2.1.4. Забезпечити ТУРИСТА необхідними документами: ваучер, страховий поліс, авіаквитки на авіарейси згідно з графіком відправлення за маршрутом, вказаним в ЗАЯВЦІ в строк

2.1.5. Надати документ, що підтверджує оплату ТУРИСТОМ вартості туристичних послуг, згідно з ЗАЯВКОЮ та на умовах даного Договору (корінець прибуткового ордеру, квитанція, касовий чек тощо).

2.2. ТУРИСТ зобов'язується :

2.2.1. Своєчасно надати документи, необхідні для оформлення поїздки (Туру):

2.2.2. Оплатити вартість туристичного продукту протягом 7 днів з моменту підписання даного Договору.

2.2.3 Не пізніше ніж за 2 (дві) години до часу виїзду прибути на вказане ТУРАГЕНТОМ місце збору групи.

2.2.4 Дотримуватись правил перебування в країні тимчасового перебування, звичаїв, традицій місцевого населення, а також митних правил та правил в'їзду/виїзду до країни тимчасового перебування; не порушувати суспільний порядок та вимоги законів, чинних на території країни

тимчасового перебування; дотримуватись правил внутрішнього розпорядку та протипожежної безпеки в місцях розміщення та перебування

2.2.5. Оплатити фактично понесені ТУРАГЕНТОМ витрати у випадку відмови відданого Договору до початку поїздки.

2.2.6. Відшкодувати збитки, заподіяні ТУРАГЕНТУ своїми неправомірними діями.

2.2.7. Своєчасно, та в повному обсязі здійснити оплату за використання додаткових послуг в місцях проживання та перебування.

2.2.8. Оплатити вартість в'їзної візи при проходженні паспортного контролю за кожну особу, що здійснює поїздки.

2.2.9. У випадку невідповідності умов туру умовам даного Договору, ТУРИСТ зобов'язаний повідомити про це ТУРОПЕРАТОРА через ТУРАГЕНТА не пізніше двох тижнів з моменту закінчення подорожі. При цьому до претензії повинен додаватись акт, складений ТУРИСТОМ та уповноваженим працівником організації, що надавала послуги ТУРИСТУ та завірений підписом представника ТУРОПЕРАТОРА в країні перебування, а також копія цього Договору та інші матеріали, які підтверджують факт невідповідності умов туру умовам даного Договору

2.2.10. При відмові ТУРИСТА від туру здати ТУРАГЕНТУ невикористаний ваучер, страховий поліс та інші документи, що надають право ТУРИСТУ на отримання туристичних послуг.

3. УМОВИ КОМПЕНСАЦІЇ ЗА НЕНАДАНІ ПОСЛУГИ

3.1. У випадку невиконання умов даного Договору з боку ТУРАГЕНТА, ТУРИСТ має право вимагати повернення оплачених коштів за ненадані послуги, за умови дотримання вимог п.2.2.9. даного Договору.

3.2. У випадку відмови ТУРАГЕНТА від виконання даного Договору, ТУРИСТ має право на відшкодування підтверджених документально збитків, заподіяних внаслідок розірвання даного Договору, крім випадку, коли це відбулося з вини ТУРИСТА.

3.3. У випадку невіїзду ТУРИСТА внаслідок неправильного оформлення чи не оформлення паспортних і/або візових документів, всі фінансові витрати по поїздки (ануляції поїздки) несе ТУРИСТ.

3.4. У випадку настання страхового випадку, претензії по збитках ТУРИСТ пред'являє в страхову компанію, вказану в страховому полісі.

3.5. ТУРАГЕНТ (ТУРОПЕРАТОР) не несе відповідальності щодо відшкодування грошових витрат ТУРИСТА за оплачені послуги, якщо ТУРИСТ у період перебування у турі за своїм розсудом чи в зв'язку із своїми інтересами не скористався всіма чи частиною запропонованих та оплачених послуг та не відшкодує ТУРИСТУ витрати, що виходять за межі послуг, обумовлених цим Договором

3.6. ТУРАГЕНТ (ТУРОПЕРАТОР) не несе відповідальності за скасування чи зміну часу відправлення та прибуття транспортних засобів та пов'язані із цим зміни обсягу і строків туру. У цих випадках відповідальність перед ТУРИСТОМ відповідно до правил пасажирських перевезень несуть авіакомпанії та інші транспортні компанії та інші треті особи відповідно до законодавства.

3.7. ТУРАГЕНТ (ТУРОПЕРАТОР) не несе відповідальності за схоронність багажу, цінностей та документів ТУРИСТА протягом усього періоду Туру.

3.8. ТУРАГЕНТ (ТУРОПЕРАТОР) не несе відповідальності, якщо рішенням влади чи відповідних осіб ТУРИСТУ відмовлено в можливості візду чи виїзду внаслідок порушення правопорядку або інших причин, або якщо внаслідок будь-яких інших причин, незалежних від ТУРАГЕНТА (ТУРОПЕРАТОРА), ТУРИСТ не скористався Турпродуктом.

3.9. Відповідальність ТУРАГЕНТА (ТУРОПЕРАТОРА) обмежена розміром подвійної плати вартості туристичного продукту

4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН

4.1. За невиконання чи неналежне виконання зобов'язань Сторони несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства України.

4.2. За відмову ТУРИСТА від туру, не пізніше ніж за 21 день до початку туру штраф на Туриста не накладається Заява про відмову ТУРИСТА від туру в письмовій формі приймається ТУРАГЕНТОМ до виконання з дня отримання такої заяви.

4.3. У випадку відмови від туру пізніше ніж за 21 день до початку туру, ТУРИСТ сплачує штраф у таких розмірах:

- за відмову зроблену в період від 21 до 14 днів до початку туру - 0% загальної вартості туристичних послуг;
- за відмову зроблену в період від 13 до 7 днів до початку туру - 20% загальної вартості туристичних послуг;
- за відмову зроблену в період від 6 до 4 днів до початку туру - 50% загальної вартості туристичних послуг,
- за відмову зроблену в період від 3 днів і менше або за неявку на рейс - 100 % загальної вартості туристичних послуг.

4.4. ТУРИСТ несе відповідальність за пошкодження майна або здійснення протиправних дій під час поїздки, згідно з чинним законодавством країни тимчасового перебування.

4.5. При відмові від туру вартість квитків на авіарейси ТУРИСТУ не повертається.

5. ПОРЯДОК ПЕРЕТИНУ КОРДОНІВ

5.1. ТУРИСТ зобов'язаний дотримуватись вимог чинного законодавства України щодо перетину Державного кордону України, а також прикордонних та митних правил інших країн, через (до) які (яких) подорожує ТУРИСТ.

5.2. ТУРАГЕНТ (ТУРОПЕРАТОР) не несе відповідальності за рішення (дії) прикордонних служб країн, через (до) які (яких) подорожує ТУРИСТ, а також- інших установ щодо неможливості в'їзду ТУРИСТА на територію цих країн. Будь-які компенсації ТУРИСТУ не виплачуються.

6. ЗАГАЛЬНА ВАРТІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

6.1. Загальна вартість туристичних послуг, замовлених ТУРИСТОМ (цифрами та прописом) 12,800 (дванадцять тисяч вісімсот) грн.

7. ПОРЯДОК ВИРІШЕННЯ СУПЕРЕЧОК

7.1 Всі суперечки, які можуть виникнути в ході виконання даного Договору. Сторони зобов'язуються вирішувати шляхом переговорів, а у випадку недосягнення згоди - згідно чинного законодавства України.

7.2. У випадку невідповідності умов туру умовам даного Договору, ТУРИСТ може повідомити про це ТУРОПЕРАТОРА через ТУРАГЕНТА не пізніше двох тижнів з моменту закінчення подорожі. При цьому до претензії повинен додаватись акт, складений ТУРИСТОМ та уповноваженим працівником організації, що надавала послуги ТУРИСТУ та завірений підписом представника ТУРОПЕРАТОРА в країні перебування.

8. ДОДАТКОВІ УМОВИ

8.1. У випадку неможливості розміщення ТУРИСТА у готелі або у номері, вказаному в ЗАЯВЦІ, йому надається можливість проживання в іншому готелі або в іншому номері такої ж або вищої категорії без додаткової оплати.

8.2. Даний Договір укладений в двох примірниках українською мовою, що мають однакову юридичну силу, по одному примірнику для кожної Сторони.

9. АДРЕСИ СТОРІН

„Мною отримана вся необхідна інформація, щодо умов туристичного обслуговування згідно ст 20 Закону України „Про туризм“.